

SUNUŞ

Tütün ürünü kullanımının zararları uzun yıllardır bilinmesine ve bu zararlara her geçen gün yenileri eklenmesine rağmen tütün ürünü kullanımı, ülkemiz ve tüm dünya için sağlığın önündeki en önemli tehditlerden biri olmaya devam etmektedir. İnsanların bağımlılık tuzağına düşerek sağlığını hiçe sayması, sadece bireysel bir kayıp değil; toplumların geleceğini de riske atan, gelecek nesillerin yaşam kalitesini zedeleyen büyük bir tehlikedir. Toplumsal refah ve sağlığın korunması, ancak bireylerin zararlı alışkanlıklardan arınmasıyla mümkündür.

Günümüzde, %80'i düşük ve orta gelirli ülkelerde olmak üzere, dünyada 1,3 milyar kişi tütün ürünü kullanmaktadır. Bu rakam, tütünün küresel bir salgın haline geldiğinin ve yalnızca bir sağlık sorunu olmanın ötesine geçip, sosyal ve ekonomik bir sorun olarak da karşımızda durduğunun acı bir göstergesidir.

Küresel bir salgın olan tütün kullanımına bağlı hastalıklar sebebiyle, dünyada her yıl 8 milyondan fazla kişi hayatını kaybetmektedir. Bunun da ötesinde dünyada her yıl yaklaşık 1 milyondan fazla kişi, tütün ürünü kullandığı için değil, tütün ürünü dumanına maruz kaldığı için yaşamını yitirmektedir. Yani tütün ürünleri, yalnızca onu kullananlara değil toplumun tamamına sağlık, sosyal ve ekonomik zararlar vermektedir. Bu durum, tütünle mücadeleyle sadece bir halk sağlığı sorunu olmaktan çıkarıp, toplumsal huzurun korunmasına yönelik bir zorunluluk haline getirmektedir.

Tüm bu sebeplerle, Cumhurbaşkanımız liderliğinde hükümetimiz, bağımlılıkla mücadele çalışmalarına büyük önem vermekte ve bu mücadeleyi, bir devlet politikası olarak yürütmektedir. Çünkü biliyoruz ki, toplumun sağlığını tehdit eden bu bağımlılıklarla mücadelede, kararlılık ve istikrar en güçlü silahımızdır. Tütün ürünü kullanımına başlamanın önlenmesi için özellikle çocuk ve gençlerin korunması, kullananların bırakması için sunulan hizmetler, tütün dumanından pasif etkilenimin önlenmesi, tütün ürünlerin satışına ilişkin yasal mevzuata uyum, bu ürünlerin içeriklerinin denetlenmesi, yasadışı ticaretin önlenmesi gibi pek çok kurumun görev alanına giren çok boyutlu bir sorun olan tütünle mücadele çalışmalarını güçlendirmek için uluslararası iş birliklerini desteklediğimiz gibi ulusal düzeyde de paydaşlar arasında geliştirilecek ortak anlayış ve iş birliğine son derece önem veriyoruz. Devlet kurumları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, medya, aileler, eğitim kurumları ve sağlık sektörü gibi birçok paydaşın iş birliği, bu mücadelede gücümüzü artırmaktadır. Bu iş birliği sadece bir zorunluluk değil; gelecek nesillerimize sağlıklı bir toplum bırakma sorumluluğumuzun bir gereğidir.

Ülkemizde 2004 yılında ivme kazanan tütünle mücadele çalışmalarında, tüm dünyaya örnek gösterilen önemli başarılar elde etmiş olsak da bu mücadelede başarılarla övünerek zaman kaybetmememiz gerektiğini biliyoruz. Çünkü bağımlılıkla mücadelede her geçen gün kaybedilen vakit, geri dönülmez kayıplara yol açabilir. Geleceğimizin teminatı, istikbalimizin umudu olan evlatlarımızı tütün ürünlerinin oluşturduğu tehditlerden korumak için geçmişte olduğundan daha güçlü adımlar atmaktan geri durmayacağız. Tütün kullanımını ve buna bağlı zararları önlemek ve toplum sağlığını korumak amacıyla 2008 yılında yaptığımız mevzuatımızı, daha ileriye taşıyacak, tütün endüstrisinin açık ya da gizli her türlü taktiğine engel olacak ve toplumumuzun tamamının sağlığını koruyacak yeni önlemleri hayata geçireceğiz.

2024-2028 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanan Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın; ruhen, zihnen ve bedenen sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı sağlaması dileğiyle, eylem planının hazırlanmasında emeği geçenleri tebrik ediyorum. Eylem planımızın başarı ile yürütülmesi için sorumluluğu bulunan bütün paydaş kurumlarımızın daha çok çaba harcayacağına inanıyorum. Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın milletimiz için hayırlı olmasını temenni ederim.

Cevdet YILMAZ (CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI)

Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu Başkanı

SUNUŞ

Dünya Sağlık Örgütü tarafından hazırlanan ilk uluslararası sağlık anlaşması olan Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi'ne ülkemizin, taraf olmasının üzerinden tam 20 yıl geçti. Geçen bu 20 yıllık süreçte ülkemizde çok önemli çalışmalar yapıldı, tüm dünyaya örnek gösterilen önemli başarılar elde edildi ve ilerlemeler sağlandı. Ancak yürüttüğümüz tüm çalışmalara rağmen bugün hala ülkemizde; tütün ürünü kullanımı, tütün ürünü kullanımına bağlı kronik hastalıklar, sağlık ve yaşam kayıpları ile ekonomik kayıplar yaygındır.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de beklenen yaşam süresinin uzamasıyla yaşlı ve kronik hastalığı olan nüfus artmaktadır. Tütün ürünü kullanımı, sağlıklı yaşlanmanın, yaşam kalitesinin korunmasının önündeki en büyük engellerden biridir. Yine tütün ürünü kullanımı, dünyada kronik hastalıklara ve vaktinden erken ölüme sebep olan önlenabilir risk faktörlerinin başında gelmektedir. Ülkemiz, özellikle erkeklerde akciğer kanseri görülme sıklığı bakımından dünyada ön sıralarda yer almaktadır, bunun en önemli sebebi maalesef tütün ürünü kullanımıdır. Benzer şekilde maalesef kadınlarda da akciğer kanseri görülme sıklığı artma eğilimindedir. Bu da kadınlar arasında da tütün ürünü kullanımındaki artışın sonucudur.

Tütün ürünleri, yalnızca kullananların değil tütün ürünü kullananlarla aynı ortamda bulunanların sağlıkları için de büyük bir tehdittir. Tütün ürünü kullanımına bağlı ortaya çıkan zararlara her geçen gün bir yenisi eklenmekte ve bu zararlara ilişkin bilimsel kanıtlar her geçen gün daha çok güçlenmektedir. Buna karşın tütün endüstrisi, gelecekteki ekonomik kazancını güvence altına alarak karlılığını sürdürmek için gençleri ve genç yetişkinleri hedef almaktadır. Tütün ürünü bağımlılığını sürdürmek için çeşitli yalanlara süslenmiş yeni tütün ürünlerini piyasaya sürecekt pazarlama taktikleri geliştirmeye devam etmektedir. Tüm bunların farkında olarak, hiçbir tütün ürününün kullanımının güvenli olmadığını bilerek ve hiç tereddüt etmeden; elektronik sigara ve yeni tütün ürünleri dünyada bugün olduğu kadar yaygınlaşmadan, ülkemizde tütün ürünü çeşitliliğini artırmayı önleyecek düzenlemeleri 2013 yılında yaptık. Dünyada bu alanda başarılı olarak kabul edilen ülkelerin birçoğu, bizden yıllar sonra bizim yaptığımız düzenlemeleri yapmaya başladı.

Durmadık, bu problemi ülke gündemimizden kalıcı olarak çıkarmak, gençlerimiz başta olmak üzere toplumumuzu korumak için öncelikle“19/7/2009 tarihinden sonra doğanlara

hayatları boyunca tütün ürünlerinin satılmaması” ve “1/1/2040 tarihinden itibaren ülke genelinde tüm yaş gruplarına tütün ürünü satılmaması” ilkesini benimsedik.

Tütün endüstrisi müdahalesinin yüksek olduğu bu alanda başarılı olmak, çocuk ve gençlerimiz başta olmak üzere toplumumuzun her bir ferдинin sağlığını korumak amacıyla verdiğimiz bu mücadelede çalışmalarımızın yol haritasını oluşturan Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı’nın hazırlanmasında gösterdiğimiz gayreti, uygulanması için de sürdürüleceğiz. Eylem Planı ve Strateji Belgesinin milletimiz için hayırlı olmasını temenni ederim.

Prof. Dr. Kemal MEMİŞOĞLU

Sağlık Bakanı

İÇİNDEKİLER

I- Tütün Kontrolü Strateji Belgesi

GİRİŞ	2
METODOLOJİ	7
NİHAİ AMAÇ	9
NİHAİ AMAÇ GÖSTERGE VE HEDEFLERİ	10
ARA AMAÇLAR VE BİLEŞENLERİ	12

A. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE TALEBİN AZALTILMASI	13
A.1. BİLGİLENDİRME VE BİLİNÇLENDİRME	15
AMAÇ	15
GÖSTERGE VE HEDEFLER	15
İNİSİYATİFLER VE FAALİYETLER	17
A.2. SİGARAYI BIRAKMA	24
AMAÇ	26
GÖSTERGE VE HEDEFLER	26
İNİSİYATİFLER VE FAALİYETLER	27
A.3. FİYAT VE VERGİLENDİRME	30
AMAÇ	31
GÖSTERGE VE HEDEFLER	31
İNİSİYATİF VE FAALİYETLER	32
A.4. TÜTÜN DUMANINDAN PASİF ETKİLENİMİN ÖNLENMESİ	33
AMAÇ	35
GÖSTERGE VE HEDEFLER	35
İNİSİYATİFLER VE FAALİYETLER	37
A.5. REKLAM, PROMOSYON VE SPONSORLUĞUN ÖNLENMESİ	40
AMAÇ	42
GÖSTERGE VE HEDEFLER	42
İNİSİYATİFLER VE FAALİYETLER	44
A.6. ÜRÜN KONTROLÜ İÇERİKLERİ VE HALKA DUYURULMASI	46
AMAÇ	48

B –TÜTÜN ÜRÜNLERİNE ULAŞILABİLİRLİĞİN AZALTILMASI	
B.1. TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN YASADIŞI TİCARETİNİN ÖNLENMESİ	50
AMAÇ	51
GÖSTERGE VE HEDEFLER	51
İNİSİYATİFLER VE FAALİYETLER	52
B.2. ÇOCUK VE GENÇLERİN TÜTÜN ÜRÜNLERİ KULLANIMINDAN KORUNMASI VE ULAŞILABİLİRLİĞİNİN ENGELLENMESİ	54
AMAÇ	56
GÖSTERGE VE HEDEFLER	56

C. KURUMSAL KAPASİTENİN ARTTIRILMASI	58
AMAÇ	58
İNİSİYATİFLER VE FAALİYETLER	58

D. TÜTÜN KONTROLÜNDE KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME	60
AMAÇ	61
GÖSTERGE VE HEDEFLER	61
İNİSİYATİFLER VE FAALİYETLER	62

II-Tütün Kontrolü Eylem Planı

A.1 TÜTÜN ÜRÜNLERİNE TALEBİN AZALTILMASI	58
İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması	60
İNİSİYATİF 2: Kamu kurum ve kuruluşlarının çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması	83
İNİSİYATİF 3: STK'lar, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması	86
İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi	92
İNİSİYATİF 5: Tütün ile mücadele çalışmalarının kültürel faaliyet ve değerlerle desteklenmesi	110
İNİSİYATİF 6: Tütün ürün kullanımının azaltılmasına yönelik olumlu tutum ve davranış geliştirilmesinin sağlanması	112
A.2. SİGARAYI BIRAKMA	113
İNİSİYATİF 1: Sağlık kurum ve kuruluşlarına başvuran bireylerle tüm karşılaşmalarda sağlık çalışanları tarafından kısa klinik görüşmenin uygulanması	114
İNİSİYATİF 2: Sigara bırakma hizmetlerinin güçlendirilmesi	116
İNİSİYATİF 3: Sigara bırakmaya yönelik destek programlarının ve uygulamaların geliştirilmesi	119
İNİSİYATİF 4: Sigara bırakma hizmetlerinin uluslararası alanda güçlendirilmesi	124
A.3. FİYAT VE VERGİLENDİRME	125
İNİSİYATİF 1: Vergi tutarlarının hem kişi başı yurt içi hasıla oranları hem de asgari ücretteki artışlar göz önünde bulundurularak artırılmasının sağlanması	126
A.4.TÜTÜN DUMANINDAN PASİF ETKİLENİMİN ÖNLENMESİ	128
İNİSİYATİF 1: Dumansız hava sahası uygulamasının kapsamının genişletilmesi	131
İNİSİYATİF 2: Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi	134
A.5.REKLAM, PROMOSYON VE SPONSORLUĞUN ÖNLENMESİ	143
İNİSİYATİF 1: Satış noktalarındaki her türlü reklam promosyon ve sponsorluk faaliyetlerinin önlenmesi	145
İNİSİYATİF 2: Ürün paketlemesine ilişkin mevzuatın kullanımı caydırıcı şekilde güncellenmesi	147
İNİSİYATİF 3: Reklam, promosyon ve sponsorluk faaliyetlerine ilişkin denetimin güçlendirilmesi	148
İNİSİYATİF 4: Tütün kontrolü ile ilgili halk sağlığı politikalarının tütün endüstrisinin ticari ve diğer çıkarlarından korunması	149
A.6.ÜRÜN KONTROLÜ İÇERİKLERİ VE HALKA DUYURULMASI	151
İNİSİYATİF 1: Tütün ürünlerinin içeriklerinin ve yaydıklarının insan sağlığına zararlı veya olası zararlı etkilerine ilişkin bilimsel kanıtlara, TKÇS hükümleri ve ilgili kılavuz ilkelerine ve dünyadaki en iyi uygulama örneklerine göre bu ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerin geliştirilmesine yönelik mevzuatın güçlendirilmesi	152
İNİSİYATİF 2: Ulusal, bağımsız ve bilimsel denetimden geçen akredite edilmiş tütün ürünlerine yönelik ölçüm laboratuvarının kurulması	153
İNİSİYATİF 3: Tütün ürünlerine ilişkin teknik düzenlemelere uygunluğun etkin olarak değerlendirilmesi	154
İNİSİYATİF 4: Tütün ürünleri tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmanın oluşturduğu sağlık etkilerine, bağımlılık yapmasına ve ölüm tehdidine ilişkin tütün ve tütün ürünlerinin paket, etiket, ambalaj ve kartonları ile nargile şişeleri üzerine konulacak sağlık uyarı ve mesajlarının TKÇS hükümleri ve kılavuz ilkelerine ve dünyadaki en iyi uygulama örneklerine paralel olarak uygulanmasına devam edilmesi	155

B – TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN ARZIN AZALTILMASI	156
B.1. YASADIŞI TİCARETLE MÜCADELE	157
İNİSİYATİF 1: Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi	157
B.2. ÇOCUK VE GENÇLERİN TÜTÜN ÜRÜNLERİ KULLANIMINDAN KORUNMASI VE ULAŞILABİLİRLİĞİNİN ENGELLENMESİ	162
İNİSİYATİF 1: 18 yaşını doldurmamış bireylere tütün ve tütün ürünlerinin satış, dağıtım ve sunumunu yasaklayan mevcut yasal düzenlemeye, uyumun denetlenmesi ve uymayanlara caydırıcı nitelikte cezai müeyyideler uygulanması	163
İNİSİYATİF 2: Tütün ürünleri satıcılarının ürün alacak gençlerden 18 yaşını doldurduklarını gösterir resmi belgeleri istemelerinin sağlanması	164
İNİSİYATİF 3: 18 yaşını doldurmayan bireylere tütün ürünlerinin satış ve dağıtımını yasaklayan mevcut yasal düzenlemenin kapsamının genişletilmesi	165

C. KURUMSAL KAPASİTENİN ARTTIRILMASI	166
İNİSİYATİF 1: Tütünle mücadelede kurumsal altyapının güçlendirilmesi	166

D. TÜTÜN KONTROLÜNDE KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME	169
İNİSİYATİF 1: Tütün kontrolü alanındaki paydaşlar arasındaki koordinasyon ve iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi	170
İNİSİYATİF 2: Amaca yönelik araştırmalarla izlem yapılması	173
İNİSİYATİF 3: Tütün kontrolü alanında etkili bir izleme değerlendirme sistemi için tüm verileri toplandığı karar destek sisteminin geliştirilmesi	176

Kısaltmalar

AHBS	: Aile Hekimliği Bilgi Sistemi
ASM	: Aile Sağlığı Merkezi
BMK	: Bağımlılıkla Mücadele Kurulu
BMTK	: Bağımlılıkla Mücadele Teknik Kurulu
BMYK	: Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DHSDS	: Dumansız Hava Sahası Denetim Sistemi
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
HBYS	: Hastane Bilgi Yönetim Sistemi
İB	: İçişleri Bakanlığı
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KGTA	: Küresel Gençlik Tütün Araştırması
KDV	: Katma Değer Vergisi
KYK	: Kredi ve Yurtlar Kurumu
KYTA	: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MB	: Maliye Bakanlığı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OBM	: Okul Temelli Kısa Müdahale Programı
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
RATEM	: Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği
SAHİL G.K	: Sahil Güvenlik Komutanlığı
SB	: Sağlık Bakanlığı
SBP	: Sigara Bırakma Polikliniği
SEM	: Sporcu Eğitim Merkezi

SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
SUT	: Sağlık Uygulama Tebliği
TBM	: Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Programı
TEDES	: Trafikte Elektronik Denetleme Sistemi
TKÇS	: Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi
TKSBEP	: Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı
TOHM	: Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezi
TUBATİS	: Tütün Bağımlılığı Tedavisi İzlem Sistemi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TSM	: Toplum Sağlığı Merkezi
YÖK	: Yükseköğretim Kurumu

2024 - 2028

I - Tütün Kontrolü Strateji Belgesi

GİRİŞ

Tütün ürünleri, dünyada olduğu gibi ülkemizde de en yaygın kullanılan bağımlılık yapıcı maddelerdir. Aynı zamanda tütün kullanımı önlenabilir hastalık ve ölüm sebepleri arasında ilk sırada yer almaktadır. Tütün kullanımı, Dünya Sağlık Örgütü tarafından, dünyanın karşılaştığı en tehlikeli halk sağlığı tehditlerinden biri olarak tanımlanmakta ve doğum öncesi dönemden başlayarak, insan yaşamının bütün evrelerinde ölüme kadar götüren pek çok sağlık sorununa yol açmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünyada 1,3 milyar kişi tütün ürünü kullanmaktadır. Tütün ürünü kullananların %80'i, genellikle yoğun tütün endüstrisi müdahalesi ve pazarlamasının hedefi olan düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşamaktadır. Bu ülkeler aynı zamanda tütün ürünü kullanımına bağlı hastalık ve ölüm yükünün de en yüksek olduğu ülkelerdir. Tütün ürünü kullanımı, hane halkı harcamalarını, gıda ve barınma gibi temel ihtiyaçlardan tütün ürünlerine yönlendirerek yoksullaşmaya da sebep olmaktadır.

Dünyada her gün 22 bin kişi olmak üzere, yılda 8 milyondan fazla kişi tütün ürünü kullanımına bağlı hastalıklar sebebiyle hayatını kaybetmektedir. Bu ölümlerin 7 milyondan fazlası doğrudan tütün kullanımının sonucu iken 1,2 milyondan fazla kişi de tütün ürünü kullandığı için değil, tütün ürünü dumanına maruz kaldığı için hayatını kaybetmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre küresel olarak, dünya nüfusunun %22,3'ü, tüm erkeklerin %36,7'si, kadınların %7,8'i tütün ürünü kullanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi, ortalama %28'lik tütün ürünü kullanım oranıyla, yetişkinler arasında, %19 kullanım oranıyla da kadınlar arasında en yüksek tütün ürünü kullanımının olduğu bölgedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre; dünyadaki çocukların yarısı tütün dumanıyla kirlenmiş havayı solumakta ve her yıl 65.000 çocuk pasif etkilenimin yol açtığı hastalıklar sebebiyle hayatını kaybetmektedir.

Tütün ürünü kullanımına bağlı zararlar sadece kullanıcıya yönelik sağlık zararları ile sınırlı olmayıp çoğu zaman kişinin ailesine, çevresine hatta toplumun tamamına yansıyan sağlık, ekonomik, sosyal zararları da beraberinde getirmekte hatta pek çok yangının ve çevre sorunlarının nedeni olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Hem birey hem de toplum için zararları bu kadar bilinen tütün ürünlerinden insan sağlığının korunması için birtakım önlemlerin alınması gerekliliği açık bir gerçektir. Dünyada tütün ürünü kullanımının halk sağlığını tehdit etmesini önlemek, tütün endüstrisinin yayılma ve pazar oluşturma stratejilerine karşı önlem almak amacıyla geliştirilen ve bu alandaki ilk uluslararası anlaşma olma özelliğini taşıyan "Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi", 21 Mayıs 2003 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü'nün 56. Dünya Sağlık Asamblesi'nde kabul edildi. Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler tarihinde en hızlı ve en geniş çapta benimsenen anlaşmalardan biri oldu. Sözleşme, 40 ülke tarafından kabul edilip onaylandıktan 90 gün sonra, 27 Şubat 2005'te yürürlüğe girdi.

Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi, ülkemiz tarafından 28 Nisan 2004'te imzalandı ve TBMM'de kabul edilmesini müteakip 30 Kasım 2004 tarihli ve 25656 sayılı Resmî

Gazete’de yayımlandı. Ülkemiz sözleşmeyi imzalayan 43. ülke oldu. Bugün itibarıyla dünya nüfusunun %90’ından fazlasının yaşadığı 183 ülke, sözleşmeye taraftır.

Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesinin imzalanması ile ülkemizdeki tütünle mücadele çalışmaları ivme kazandı. 5727 sayılı “Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 03 Ocak 2008 tarihinde TBMM’de kabul edildi. Söz konusu Kanunun kamuya açık kapalı alanları ile ilgili hükümleri 19 Mayıs 2008 tarihinde, özel hukuk kişilerine ait olan lokanta, kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde tütün ürünlerinin tüketilmemesi ile ilgili hükmü ise 19 Temmuz 2009 tarihinde yürürlüğe girdi. Bu kapsamda, ikamete mahsus konutlar hariç tüm kapalı alanlarda tütün ürünü kullanma yasağı getirildi.

Bağımlılıkla mücadele konusunda, sadece yasal düzenlemeler sonucunda getirilen yasaklarla istenen sonuca ulaşılması mümkün olamazdı. Bu bilinçle halkın bilgi düzeyini artıracak ve konuyla ilgili bilinçlenmelerini sağlayacak halk eğitimleri ve ulusal nitelikte medya kampanyalarının düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır. Yasanın toplumsal savunuculuğa dönüştürülmesi ile başarının sağlanacağı açık bir gerçektir. Bu amaçla, “Havanı Korum” ve “Dumansız Hava Sahası” sloganlarıyla güçlü medya kampanyaları yürütüldü. Bu kampanyalar Kanunun kamuoyu tarafından benimsenmesini kolaylaştırdı ve toplum bilincinin oluşmasını sağladı.

Bağımlılıkla mücadele çalışmalarında temel prensip koruma ve önlemedir. Yürütülen koruyucu önleyici çalışmalarla başta çocuk ve gençler olmak üzere tüm bireylerin tütün ürünü kullanımına başlamalarının önlenmesi temel prensiptir. Tütün kullanımı diğer bağımlılık yapıcı maddelere geçiş açısından bir basamaktır. Tütün ürünü kullanımının önlenmesi ile diğer bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımının önüne geçilmesine yönelik en önemli birincil önleme faaliyeti yürütülmüş olacaktır.

Bu amaçla tütünle mücadelede; eğitim hayatının her kademesindeki çocuk ve gençlerimize, akran eğitim modellerini de kullanarak, eğitim kurumlarında, gençlik kampları, yurtlar ile gençlik merkezlerinde yaygın eğitim yoluyla yaş gruplarına özel eğitimler vermek, sanatçılar, sporcular gibi gençlerin rol-model olarak gördüğü kişilerden destek alarak medya kampanyaları yürütmek ve yeni nesil medya unsurlarını da eğitim çalışmalarının bir ögesi olarak kullanacak çalışmalar yürütmek önemlidir.

Yürütülen koruyucu-önleyici çalışmaların yanı sıra tütün ürünü kullanan bireylerin, bırakmaları için teşvik edilmeleri ve bırakmak isteyenlere uygun desteğin sağlanması da tütünle mücadele çalışmalarının temel taşlarından biridir. Ülkemizde bu hizmet; ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı ve sigara bırakma poliklinikleri aracılığıyla sunulmaktadır. Ayrıca tütün bağımlılığı tedavisinde kullanılan ilaçlar ve nikotin replasman tedavisi preparatları da sigara bırakma poliklinikleri aracılığıyla vatandaşlarımıza ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Kapalı alanlarda tütün ürünlerinin kullanımını önlemeye yönelik uygulamalar, çocuk ve gençler başta olmak üzere tütün ürünü kullanmadığı halde, tütün dumanına maruz kalanları korumayı amaçlamıştır. Bireylerin, tütün dumanına pasif maruziyetini önlemenin yanı sıra

kullanıcıların da bırakmaya teşvik edilmesi amacıyla ülke genelinde 7 gün 24 saat esasına göre denetimler yapılmaktadır. Denetim mekanizmasının güçlendirilerek kararlılıkla yürütülmesi, mücadelenin görünürlüğü ve toplumsal farkındalığın artırılmasına da büyük katkı sağlamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün ülkelerin tütün kontrol çalışmalarına rehberlik etmesi için hazırladığı tüm üye ülkelere önerdiği M-POWER politika paketi aşağıdaki bileşenlerden oluşmaktadır.

- M-Monitoring: Tütün kullanımının takip edilmesi
- P-Protecting: Toplum tütün dumanından korumak
- O-Offer: Sigarayı bırakmaya yardım etmek
- W-Warning: Tütün ürünlerinin zararları konusunda toplumu uyarmak
- E-Enforcing: Tütün ürünlerinin her türlü reklâm, sponsorluk, tanıtım ve marka paylaşımını yasaklamak
- R-Raising: Tütün ürünlerindeki vergileri artırmak

Ülkemiz bu bileşenlerdeki kriterlerin tamamını yerine getiren ilk ülke oldu, bu Dünya Sağlık Örgütü tarafından hazırlanan 2013 Küresel Tütün Epidemisi Raporu'nda tüm dünyaya ilan edildi, ülkemizde yürütülen tütün kontrol çalışmaları tüm dünyaya örnek gösterildi. Ülkemizin bu alanda gösterdiği başarısı o tarihten bu yana sürmektedir. Ancak yürütülen tüm başarılı çalışmalara rağmen, tütünle mücadele alanında halen geliştirilmesine, güçlendirilmesine ihtiyaç duyulan pek çok alan bulunmaktadır.

Ülkemizde başarıyla yürüttüğümüz tütün kontrolü çalışmalarından elde ettiğimiz tecrübenin yanı sıra gerçekleştirdiğimiz saha araştırmaları da tütün kontrolü açısından üzerinde hassasiyetle durulması gereken ve güçlendirilmesine ihtiyaç duyulan alanları bize göstermektedir. Tütün endüstrisinin en önemli hedef kitlesi olan gençler ve kadınlara yönelik yürütülen koruyucu faaliyet ve programların güçlendirilmesi bu alanların başında yer almaktadır.

Genç nüfusa sahip olan ülkemiz tütünle mücadelede dünyaya örnek gösterilirken tütün endüstrisinin de hedef ülkelerinden biri oldu. İşte bu nedenle, küresel anlamda da çok önemli bir yeri bulunan ülkemize yönelik olarak, tütün endüstrisi tarafından daha agresif satış politikaları ve yeni taktikler geliştirilmektedir.

Ülkemizdeki başarının sürekliliği için sürecin çok yakından takip edilerek tespit edilen sorunlara yönelik güçlü tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu amaçla izleme ve değerlendirmede kullandığımız saha araştırmalarının çeşidini, sıklığını ve ölçeğini artırdık. Şöyle ki ülkemizde daha önce 4 yılda bir yapılan Küresel Yetişkin Tütün Araştırmasını ve 13-15 yaş grubu gençlerde yapılan Küresel Gençlik Tütün Araştırmasını 2 yılda bir yaptık. Ayrıca TÜİK tarafından yapılan Türkiye Sağlık Araştırması ile izlemimizi güçlendirdik. Bunların yanı sıra; 16 Yaş Lise Öğrencilerinde Sigara Alkol Madde ve Teknoloji Kullanımı Araştırması, Türkiye Üniversite Gençliği Profil Araştırması, Genel Nüfusta Tütün Alkol ve Madde Kullanımına Yönelik Tutum ve Davranış Araştırması gibi farklı yaş gruplarında,

paydaş kurumlar tarafından yapılan saha araştırmalarının verileri de izlem amacıyla kullanılmaktadır.

M-POWER politika paketinde tütün ürünlerinin reklam, tanıtım ve sponsorluğunun tamamen önlenmesi önerilmektedir. Bu amaçla 5 Aralık 2018 tarihli ve 30616 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren mevzuat düzenlemesi ile tütün endüstrisinin en önemli reklam alanı olan sigara paketlerinde, düz paket uygulamasına geçilmesi sağlandı. Yeni eylem planı döneminde de tek tip, standart paket uygulamasına geçilmesi planlanmaktadır.

İçerisine eklenen aromatik tatlar sebebiyle özellikle gençler arasında tütün ürünü kullanımını özendiren nargile kafeler de müdahale edilmesi planlanan alanlardan biridir. Covid 19 pandemisinin yayılımının önlenmesine yönelik İçişleri Bakanlığı tarafından alınan tedbirler kapsamında nargile sunumuna yönelik de önlemler alınmış ve nargile sunumu yapan işletmelerin tekrar faaliyete başlamasına izin verilmemiştir. Ancak yasal olmadığı halde nargile sunumu yapılan işletmeler bulunmaktadır. Diğer taraftan nargile sunumu yapan işletmelere yönelik yapılan denetimlerde, nargile sunumunun ve tüketiminin ancak işletmenin açık alanlarında olabileceği şartı bulunmasına rağmen uygun açık alanı olmadığı halde “Nargilelik Tütün Mamulü Sunum Uygunluk Belgesi” verilmiş olan işletmeler görülmektedir. Söz konusu belgenin verilmesi sürecinde yeni düzenlemeler yapılması, bunun ülke genelinde standart olarak uygulanmasının sağlanması, mevzuat hükümlerine uygun olmadan nargile sunumu yapan işletmelere yönelik de gerekli işlemlerin yapılmasını kolaylaştırılmasını sağlayacak faaliyetler de eylem planında yer almaktadır.

Tütünle mücadele çalışmalarında başarı sağlanması tütün kontrol politikalarının, kesintisiz ve kararlılıkla uygulanmasına bağlıdır. Ülkemizde bu çalışmalar, en üst düzeyde destek ve hassasiyetle yürütülmektedir. Ülkemizdeki bağımlılık ile mücadele çalışmaları 14 Şubat 2019 tarihli 30686 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle yeniden yapılandırılan Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu koordinasyonunda yürütülmektedir. Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu; Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında, Adalet, Aile ve Sosyal Hizmetler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Gençlik ve Spor, Hazine ve Maliye, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık, Tarım ve Orman, Ticaret, Ulaştırma ve Altyapı Bakanları ile Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkanvekilinin katılımıyla çalışmalarını yürütmektedir.

Ülkemizde yürütülen tütünle mücadele çalışmalarına ilişkin gösterge olarak kabul edilen verilerin güncelliğinin sağlanması ve korunması amacıyla güçlü bir izlem sistemi geliştirildi. Eylem planı kapsamında yürütülen çalışmaların sonuçları, farklı yaş gruplarında yapılan saha araştırmaları ile dönemsel olarak, yazılım ve sistemler aracılığıyla anlık olarak izlenmektedir. Diğer taraftan tütünle mücadele politikalarının geliştirilmesi noktasında yürütülecek tüm faaliyetlerin etki analizlerinin yapılması ve yapılan çalışmaların etkinliğinin ölçülmesi büyük önem arz ettiğinden eylem planında yer alan her bir faaliyetin başarısının takibi için kullanılacak göstergeler ve yıllara sari hedefleri ayrıntılı olarak belirlendi.

Eylem planıyla belirlenen politikaların ülke genelinde, yerel dinamikler göz önünde bulundurularak uygulanması, tütünle mücadele çalışmalarının başarıya ulaşması için

gereken en önemli faktörlerden biridir. Bu amaçla üniversiteler, yerel yönetimler, STK'lar, federasyonlar, gibi tüm toplumsal ve sivil inisiyatifler ile ortak stratejiler belirlenerek yol haritaları çıkarıldı.

Bu çerçevede oluşturulan Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile önümüzdeki 5 yılın bütünle mücadele konusundaki yol haritasının belirlenmesi, yapılan çalışma ve faaliyetlerin tüm yurttaki eşgüdüm ve koordinasyon içinde, birbirini destekleyerek etkisini artıracak şekilde yürütülmesi, etkilerinin tanımlanan gösterge ve hedefler yoluyla sistematik bir şekilde sürekli takip edilerek, başarıya ulaşması hedeflenmektedir.

Bunların yanı sıra; kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi, yürütülen çalışmalara ilişkin toplumsal savunuculuğun artırılması amacıyla eylem planı kapsamında yürütülen çalışmalar yıllık olarak raporlanacak ve kamuoyuyla paylaşılacaktır.

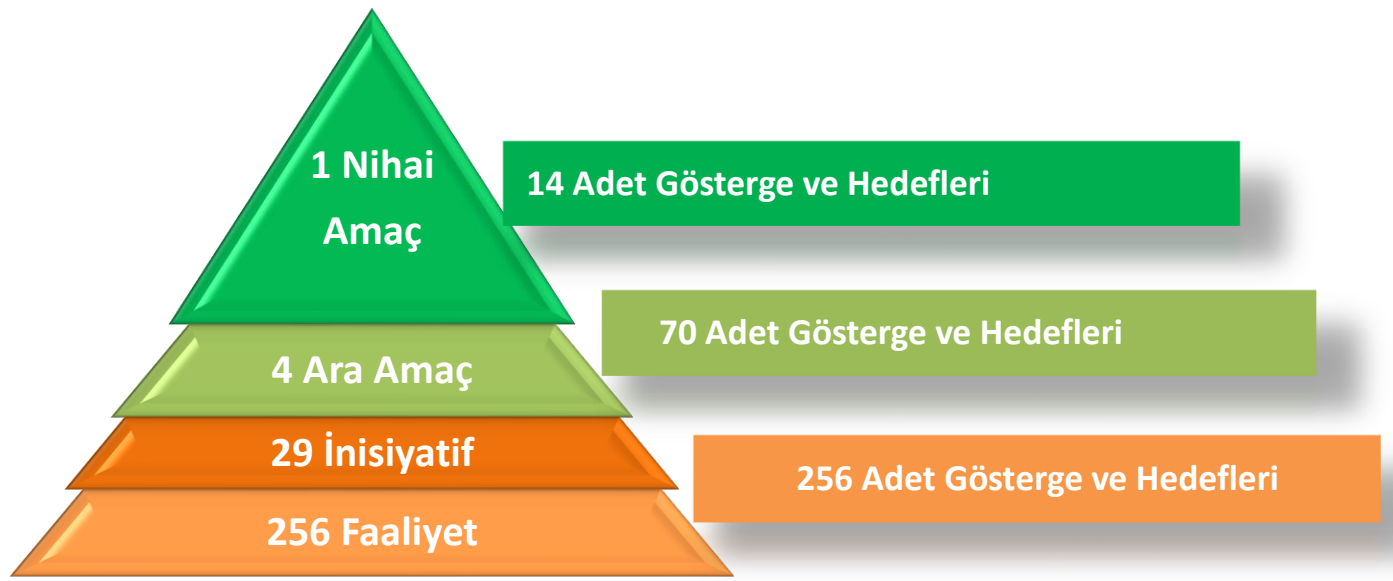
Metodoloji

Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028);

- ✓ Tütün kontrolü alanında ilk uluslararası sözleşme olan ve ülkemizin 2004 yılında imzalayarak taraf olduğu Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi,
- ✓ Dünya Sağlık Örgütü tarafından ülkelerin tütün kontrol çalışmalarına destek olması amacıyla geliştirilen M-POWER politika paketi,
- ✓ tühazırlanan strateji belgeleri, mevzuat düzenlemeleri,
- ✓ 2018-2023 Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planının çıktıkları, faaliyet raporları, paydaş kurumlar tarafından yapılan saha araştırmalarının raporları,
- ✓ Karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri ve bunlara yönelik yapılması gereken faaliyetlerin tartışıldığı il değerlendirme toplantıları,
- ✓ Mahalli mülki amirler başkanlığında, il yöneticileri, akademisyenler, kamu kurumu temsilcileri, muhtar, sivil toplum kuruluşu temsilci gibi 43.738 kişinin katılımıyla yerelde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü 81 ilde ve 906 ilçede yapılan il/ilçe çalıştayları
- ✓ İl/ilçe çalıştaylarında elde edilen çıktıların görüşüldüğü; bağımlılıkla mücadele kurulu üyesi kurumların, üniversitelerin, kamu kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve mahalli mülki amirler ile il yöneticilerinin katılımıyla yapılan “İl/İlçe Çalıştayları Değerlendirme Şurası” çıktıkları,
- ✓ 64 farklı üniversitede görev yapan 126 akademisyenin katılımıyla düzenlenen “Bağımlılık ile Mücadele Çalıştayı” gibi politika laboratuvarlarından elde edilen veriler,
- ✓ Bağımlılık ile Mücadele İl Koordinasyon Kurulu ve İl Tütün Kontrol Kurulu raporları, yerelde yürütülen ya da pilot çalışması yapılan ancak ulusal düzeyde yaygınlaştırılmamış olan iyi uygulama örnekleri,
- ✓ 2018-2023 Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planının sahadaki uygulamasının değerlendirmek üzere 7 bölgede yapılan 7 il ziyaretine ilişkin hazırlanan değerlendirme raporları,

göz önünde bulundurularak ve alana yönelik literatür taraması yapılarak, eylem planında yer alması gereken inisiyatif, faaliyet, gösterge ve hedefler belirlendi. Belirlenen inisiyatif, faaliyet, gösterge ve hedeflere yönelik 19 kurumun temsilcileriyle 2 hafta süren toplantıların çıktıkları ile 2024-2028 dönemini kapsayan taslak eylem planı hazırlandı. Oluşturulan taslak doküman doğrultusunda; eylem planındaki faaliyetleri kritik öneme sahip ve faaliyet sayısı fazla olan Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Yeşilay Cemiyeti’ne yapılan kurum ziyaretleri ve diğer paydaşlarla birlikte yürütülen detaylı çalışmaların neticesinde 2024-2028 Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlandı.

2024-2028 Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı; hazırlanırken dört seviyede planlama yapıldı;

Planın birinci seviyesinde, “Nihai Amaç” ve izlem için kullanılacak “Nihai Amaç Gösterge ve Hedefleri” bulunmaktadır. Planın ikinci seviyesinde, belirlenen nihai amaca ulaşmak için, üç ara amaç ile “Ara Amaç Gösterge ve Hedefleri” yer almaktadır. Hedeflere ulaşılabilmesi için gerekli “İnisiyatif” ve “Faaliyet” ise üçüncü ve dördüncü seviyeleri oluşturmaktadır.

Gösterge tablolarında, elde edilecek ilerlemenin takibini sağlayacak taban değerler her bir gösterge için belirtilen referans kaynaklardan elde edilecektir. Veri yokluğu, veri ölçümünün tekrarlanması ihtiyacı veya göstergenin yeni takip edilmeye başlanacak olması durumunda; verinin elde edilmesine yönelik araştırma yapılması veya verinin sistemler aracılığıyla üretilmesine yönelik çalışma yapılması öngörülmüştür.

Nihai Amaç

Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın (2024-2028) Nihai Amaçı;

“Tütünsüz Hayat Hedefine” ulaşarak toplumdaki tüm bireyleri tütün kullanımının sağlık, ekonomik, çevresel ve sosyal zararlarından korumak

Nihai amaca ulaşabilmenin izlenmesi için “nihai amaç göstergeleri” belirlenerek, 2024-2028 dönemini kapsayan hedefler tespit edildi.

Nihai Amaç Göstergeleri ve Hedefler

No	Nihai Amaç Göstergeleri	Veri Kaynağı	2024	2025	2026	2027	2028
			Hedef	Hedef	Hedef	Hedef	Hedef
1	13-15 yaş grubu öğrencilerde tütün ürünü kullanım sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 13			• 8
2	13-15 yaş grubu öğrencilerde hayatı boyunca hiç tütün ürünü denememişlerin sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 67			• 75
3	13-15 yaş grubu öğrencilerde son bir ayda günde 11 adet ve üzeri sigara kullananların sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 6			• 2
4	Herhangi bir tütün ürünü kullanan 13-15 yaş grubu öğrencilerde bırakmak isteyenlerin sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 70			• 85
5	14-19 yaş grubu öğrencilerde tütün ürünü kullanım sıklığı	• TÜİK • Millî Eğitim Bakanlığı		• Mevcut duruma göre %5 azalma			• Mevcut duruma göre %5 azalma
6	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde tütün ürünü kullanım sıklığı (ara sıra ve her gün kullananların toplamı)	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• Mevcut durum tespiti			• Mevcut duruma göre %20 azalma
7	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde hayatı boyunca tütün ürünü denememişlerin oranı (%)	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• 8			• 13
8	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde sigara kullananların günde tükettikleri ortalama sigara sayısı (adet)	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• Mevcut Durum Tespiti			• Mevcut duruma göre %20 azalma
9	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde sigarayı bırakmak isteyenlerin sıklığı	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• Mevcut Durum Tespiti			• Mevcut duruma göre %20 artış
10	15 ve üzeri yaş grubunda tütün ürünü kullanım sıklığı (ara sıra ve her gün kullananların toplamı) (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 20
11	15 ve üzeri yaş grubunda hayatı boyunca hiç sigara kullanmamışların sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 64			• 72

No	Nihai Amaç Göstergeleri	Veri Kaynağı	2024	2025	2026	2027	2028
			Hedef	Hedef	Hedef	Hedef	Hedef
12	15 ve üzeri yaş grubunda sigara kullananların günde tükettikleri ortalama sigara sayısı (adet)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 15			• 11
13	Sigara kullanan 15 ve üzeri yaş grubunda sigarayı bırakmak isteyenlerin sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 40			• 60
14	Sigarayı bırakan 15 ve üzeri yaş grubu içinde sağlık sorunu dışındaki diğer sebeplerle (aile bireylerinin isteği, sigara bırakma kampanyaları, sigara fiyatı, sigara içecek yer bulma güçlüğü) sigarayı bırakanların sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 60			• 80

Ara Amaçlar ve Bileşenleri

Nihai amaca ulaşılması aşağıda yer alan üç ana kategoride konumlandırılmış ara amaçlarla sağlanacaktır;

A- Tütün Ürünlerine Talebin Azaltılması:

AMAÇ:

Çocuk ve gençler başta olmak üzere toplumun tütün ürünü kullanımına başlamalarını önlemek ve kullananların bırakmalarını sağlamak.

BİLEŞENLER:

- A.1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme
- A.2. Sigarayı Bırakma
- A.3. Fiyat ve Vergilendirme
- A.4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi
- A.5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluğun Önlenmesi
- A.6. Ürün Kontrolü İçerikleri ve Halka

B- Tütün Ürünlerine Ulaşılabilirliğin Azaltılması:

AMAÇ:

Çocuk ve gençlerin tütün ürünlerine erişimini ortadan kaldırmak ve toplumun tütün ürünlerine kolay erişimini

BİLEŞENLER:

- B.1. Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretinin Önlenmesi
- B.2. Çocuk ve Gençlerin Tütün Ürünleri Kullanımından Korunması ve Ulaşılabilirliğinin Engellenmesi

C- Kurumsal Kapasitenin Arttırılması:

AMAÇ:

Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu üyesi tüm kurumlarda bağımlılık ile mücadele birimlerinin oluşturularak kurumsal altyapının güçlendirilmesi

BİLEŞENLER:

- C.1. Tütün Ürünleri ile Mücadelede Kurumsal Kapasitenin Arttırılması

D- Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme:

AMAÇ:

Tütün kontrolü alanında iş birliği ve koordinasyonu güçlendirmek, yürütülen çalışmaların süreç ve çıktılarını izlemek, sonuç ve etkilerini değerlendirmek.

BİLEŞEN:

- C. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

A. Tütün Ürünlerine Talebin Azaltılması

A.1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

Tütünle mücadele çalışmalarının öncelikli hedefi koruma ve önleme çalışmaları ile başta çocuk ve gençler olmak üzere bireylerin tütün ürünü kullanımına başlamalarının önlenmesidir. Eğitim faaliyetleri, medya kampanyaları, çocuk ve gençlerin çoğunlukla kullandığı, gençlik kampları, yurtlar ve gençlik merkezleri gibi yerlerde sağlıklı yaşam bilincini artırmaya yönelik etkinlikler ile toplumda tütün ürünü kullanımına başlamayı önleme ve başlamış olanların da bırakmasını sağlamaya yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

Anaokulu yaş grubundan itibaren her eğitim kademesindeki çocuk ve gençler ile yetişkinlere yönelik tütün, alkol, uyuşturucu madde, teknoloji bağımlılığına özel hazırlanan modüllerden oluşan koruyucu önleyici bir eğitim programı olan Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı (TBM), Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından hazırlanarak 2014 yılında hayata geçirilmiştir. TBM kapsamında, eğitime devam eden çocuk ve gençler ile velilere, öğretmenlere, okul çalışanlarına yönelik yaş grubuna uygun eğitimler verilmektedir. Ancak pandemi süreci ve deprem gibi çeşitli sebeplerle yüz yüze eğitimin sekteye uğraması, tüm eğitim sistemini olduğu gibi TBM eğitimlerini de etkilemiştir.

Tütünle mücadelede en önemli hedef grubu gençler oluşturmaktadır. Üniversite çağındaki öğrencilerin çoğunluğunu oluşturan 18-25 yaş arası genç yetişkinler, tütün endüstrisinin, en genç yasal hedef kitlesidir. Gençlere sağlıklı kalmanın önemini ve tütün ürünü kullanımının olumsuz etkilerini, davranış değişikliği sağlayacak düzeyde benimsetmek önemlidir. Tütün ürünü kullanımı ile ilgili olumsuz mesajları birden fazla kaynaktan, örneğin kendi akranlarından, ailelerinden, öğretmenlerinden, kendilerine rol model olabilecek kişilerden, medyadan tekrarlayıcı bir şekilde, sıklıkla duymaları gençlerin duyarlılığını artırmak açısından önemlidir.

Tütün kullanımının yaygınlığı ve tütüne atfedilebilir hastalıkların yükü ile ilgili 2021 yılında yayımlanan analiz çalışmasında dünyada mevcut tütün ürünü kullanıcılarının %82,6'sının 14-25 yaşları arasında tütün ürünü kullanımına başladığı ve %18,5'inin 15 yaşından önce düzenli olarak tütün ürünü kullandığı ifade edilmektedir. Ayrıca tütün ürünü kullanımına başlamadan 25 yaşına gelmiş bir kişinin, tütün ürünü kullanmaya başlama ihtimalinin çok düşük olduğu belirtilmektedir ([https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(21\)01169-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(21)01169-7/fulltext)). Sağlık müdahaleleri açısından, ergenlik ve genç yetişkinlik dönemi olan bu dönemin, tütün ürünü kullanımının önlenmesi açısından bir fırsat olarak değerlendirilmesi kritik öneme sahiptir. Bu sebeple bu yaş grubunun bulunduğu her yerde tüm paydaşlar tarafından yürütülen koruyucu önleyici çalışmaların önemi büyüktür.

Bu kapsamda; üniversitelere özel programların hayata geçirilmesi için gençlik eylem planı, akran eğitimleri, akademisyenlerle iş birliği yapılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Ancak mevcut durumda üniversitelere özel koruyucu çalışmaların güçlendirilmesi, çeşitlendirilmesi, yaş gruplarına özel verilen eğitimlerin içeriklerinin ve

uygulanma yöntemlerinin gözden geçirilerek geliştirilmesi, yapay zeka, teknoloji tabanlı uygulamaların yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra bazı üniversitelerde yürütülen başarılı iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılarak ülke genelinde, bütün üniversitelerde yüksek standartta uygulanması için eylem planı kapsamında detaylı faaliyetler yer almaktadır.

Ulusal çapta yürütülen medya kampanyası tütünle mücadele çalışmalarının görünürlüğünü sağlama ve toplumsal farkındalığın oluşturma noktasında büyük etkiye sahiptir. Ülkemizin tam dumansız hava sahası uygulamasına geçtiği 19 Temmuz 2009 tarihinde itibaren toplumun tütün ürünlerinin zararlarına ve 4207 sayılı Kanun'a ilişkin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi amacıyla "Dumansız Hava Sahası" ve "Havanı Koru" sloganlarıyla fazlardan oluşan ulusal medya kampanyası başlatıldı. Medya kampanyasında yasakçı olmayan, birleştirici yaklaşım benimsendi. Kampanya çerçevesinde TV ve radyo spotu, gazete ilanı, billboardlar, afişler, broşürler hazırlandı. Her sosyo-ekonomik konumdan ve farklı toplumsal statülerden bireylerin ve politikacılar, sanatçılar, sporcular gibi topluma rol-model olan kişilerin, kampanyanın ortak sözcülüğünü yapması sağlandı. Tüm siyasal parti liderlerinin kampanyaya dâhil edilmesi ile "birliktelik" mesajı güçlendirildi. Toplumun farklı kesimlerinden temsilciler, medyada Kanun'un savunuculuğunu yaptılar ve medya kampanyasına desteklerini dile getirdiler. Kanuna sahip çıkmak, toplumsal bir sağduyu hareketine dönüştü. Yeni eylem planında da sağlanan bu güçlü desteği tazeleyecek toplumda aynı etkiyi tekrar gösterecek medya kampanyasının fazlar halinde uygulanması planlandı.

Kamu kurumlarından tütün kontrolü ile ilgili mevzuat hükümlerine uyum konusunda topluma örnek olması, mevzuat hükümlerinin önce kamu kurumlarından başlanarak toplumda kabul görmesi beklenmektedir. Kamu kurumlarının yöneticilerine ve kamu personeline tütün ürünü kullanımının ve pasif etkilenimin zararları ve mevzuat hükümleri konusunda eğitimlerin verilmesi ve kamu kurumlarında mevzuat hükümlerine uyuma yönelik denetimlerin artırılarak çalışmaların geliştirilmesi planlanmaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında mevcut programların geliştirilmesi, etkinliklerinin ölçülmesi ve gerekli güncellemelerin yapılması, ihtiyaç dahilinde yeni programların geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca tütün kullanımının tehlikeleri konusunda kapsamlı uyarılar ile tütün kullanımının adolesan ve genç yetişkinler arasında olumsuz bir davranış biçimi olarak benimsenmesine yönelik çalışmalara da ağırlık verilecektir. Tütün ürünlerinin zararları ile ilgili tüm strateji ve faaliyetlere ilişkin öngörülen hedeflere ulaşmak için kurumlar arası eş güdüm sağlanacaktır.

A.1. Amaç

Tütün ürünlerinin kullanımının; sağlık, ekonomik, çevresel ve sosyal açıdan zararları ile bırakılması ya da hiç kullanılmaması halinde elde edilecek kazanımlar hakkında bireylerin bilgilendirilerek, olumlu tutum ve davranışları benimsemesini sağlamak.

A.1. Gösterge ve Hedefler

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	Zorunlu eğitime devam eden öğrencilerin tütün ürünleri ile mücadele konusunda eğitim alma oranı (%)	• Millî Eğitim Bakanlığı	• 50	• 55	• 60	• 65	• 70
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerde tütün ürünlerinin zararları konusunda okulda bilgi aldığını söyleyenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 80			• 95
3.	13-15 yaş grubu öğrencilerde pasif etkilenimin sağlığa zararlı olduğunu düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 85			• 95
4.	13-15 yaş grubu öğrencilerde 4207 sayılı Kanun ile yasaklanmış alanlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 93			• 98
5.	13-15 yaş grubu öğrencilerde açık alanlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 77			• 85
6.	15 ve üzeri yaş grubunda tütün ürünü kullanımının sağlık sorunlarına yol açtığını düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 92			• 98
7.	15 ve üzeri yaş grubunda pasif etkilenimin ciddi sağlık sorunlarına yol açtığını düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 88			• 98

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
8.	15 ve üzeri yaş grubunda kamu spotları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 40
9.	15 ve üzeri yaş grubunda sigara karşıtı mesaj farketme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 78			• 90
10.	15 ve üzeri yaş grubunda 4207 sayılı Kanun ile yasaklanmış alanlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 92			• 96
11.	15 ve üzeri yaş grubunda tütün ürünlerinin vergilendirilmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 70			• 80
12.	4207 sayılı Kanun ihlallerine yönelik kurulan ihbar mekanizmalarının (Yeşil Dedektör, ALO 184 SABİM vb.) toplumda bilinirlik düzeyi (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 70			• 90
13.	Sigara içenler arasında sigara bırakma hizmetlerinin (ALO 171, SBP'ler) bilinirlik oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 60			• 80

A.1. İnisiyatifler ve Faaliyetler

1. Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

1.1. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda tütün ürünlerinin zararları ve bunlardan korunmaya yönelik eğitim çalışmaları ile etkinlikler yapılması

- 1.1.1. İllerde eğitim verecek TBM formatörlerine eğitim verilmesi
- 1.1.2. TBM Formatörleri tarafından uygulayıcı eğitimlerinin verilmesi
- 1.1.3. TBM programının öğretmenlere uygulanması
- 1.1.4. TBM Programının öğrencilere uygulanması
- 1.1.5. TBM Programının velilere uygulanması
- 1.1.6. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda aile içi iletişime yönelik eğitimlerin rehber öğretmen/ psikolojik danışmanlar tarafından uygulanması
- 1.1.7. Eğitim Bilişim Ağı'nda yer alan TBM etkileşimli içeriklerin öğrenciler tarafından kullanımının sağlanması
- 1.1.8. Tütün ve tütün ürünleri ile yeni tanışmış veya deneme aşamasında olan öğrencilere yönelik ikincil önleme çalışmaları kapsamında Okulda Bağımlılığa Müdahale Programının (OBM) uygulanması
- 1.1.9. Okullarda Yeşilay kulüplerinin güçlendirilerek eğitim-öğretim yılı içerisinde aktiviteler gerçekleştirmelerinin sağlanması
- 1.1.10. Okullarda resim, şiir, kompozisyon yarışmaları ile münazara ve tiyatro etkinliklerinde tütün ile mücadele konusunun işlenmesi
- 1.1.11. Tütün kullanımının önlenmesine yönelik afişlerin periyodik olarak okulda duyuru panoları aracılığıyla paylaşılmasının sağlanması
- 1.1.12. Gençlik Merkezlerindeki sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılan gençlerin sayısının artırılması
- 1.1.13. Müfredatta tütün ürünü kullanımının zararları ile ilgili kazanımların artırılarak sürdürülmesi
- 1.1.14. Tütünle mücadele kapsamında yürütülecek olan çalışmalara destek olacak gönüllü öğrenci sayısının artırılması
- 1.1.15. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda tütün ürünlerinin zararları ve bunlardan korunma konulu öğrencilere performans ödevi verilmesi
- 1.1.16. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda ortaöğretim öğrencilerine Şartlı Nakit Transferi (ŞNT II) projesi kapsamında "Okuldan Erken Ayrılma Riskini Azaltma Programlarının (Koruyucu-Önleyici ve Müdahale Programı) uygulanması
- 1.1.17. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan rehber öğretmen/ psikolojik danışmanlar tarafından akran zorbalığı ile ilgili çalışmaların uygulanması
- 1.1.18. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda bağımlılık konusunda etkinlik takvimi ve kılavuzu hazırlaması
- 1.1.19. Yeşilay kulübündeki öğrencilere ilave olarak diğer öğrenci kulüplerinin tütün ile mücadele eğitimlerine katılımının sağlanması

- 1.1.20. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda akran eğitim modülünün uygulanması
- 1.1.21. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda düzenlenen veli toplantılarında tütün ürünlerinin zararlarına yönelik bilgilendirmelerin yapılması
- 1.1.22. İlkokul, ortaokul ve lise kademelerindeki öğrencilerin, belirli dallarda spor yapmaları ve yarışmalara katılmalarının teşvik edilmesi

1.2. Yükseköğretim kurumlarında tütün ürünlerinin zararları ve bunlardan korunmaya yönelik eğitim çalışmalarının ve etkinliklerin yapılması

- 1.2.1. Yükseköğretim kurumlarında "Bağımlılık ile Mücadele" seçmeli ders sayısının artırılarak öğrencilerin farkındalığının artırılması
- 1.2.2. Yükseköğretim kurumlarında tütün ve tütün ürünlerinin bağımlılığı konusunda koruyucu/önleyici farkındalık çalışmaları yapılması, üniversite ve/veya fakülte bazında panel, seminer, sergi ve konferansların düzenlenerek ilgili kurum ve kuruluşlarla üniversite öğrencilerine yönelik bilgilendirici video, tanıtım filmi vb. hazırlanması
- 1.2.3. Yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin topluma faydalı olmak amacıyla zamanlarını, yeteneklerini, bilgi ve birikimlerini ortaya koyabilmelerine yönelik gönüllülük faaliyetlerine katılımlarını artırılmasının sağlanması
- 1.2.4. Yükseköğretim kurumunda örgün eğitime yeni başlayan öğrencilere, tütün ve tütün ürünleri ile mücadele konusunda en az 2 saatlik uyum eğitiminin verilmesi
- 1.2.5. Yükseköğretim kurumlarınca, öğrenci bilgi sistemi kullanılarak bağımlılıkla ilgili dijital ve görsel dokümanın belirli bir süre ve mecburi olarak öğrenciler tarafından görüntülenmesinin sağlanması
- 1.2.6. TBM Akran Eğitimi modülünü uygulayan Yeşilay şubelerinin artırılması
- 1.2.7. Gönüllüüz Biz Platformuna bireysel üye sayısının artırılarak, gençlerin gönüllülük faaliyetlerine aktif olarak katılımlarının sağlanması
- 1.2.8. Gençlik merkezlerinde düzenlenen sosyal kültürel ve sanatsal faaliyetlerde tütünle mücadele temalı faaliyetlerin yer almasının sağlanması
- 1.2.9. Gençlik merkezlerine üye gençlere tütünle mücadele farkındalık eğitimleri verilmesi
- 1.2.10. GSB Eğitim Deneyim Uygulama Portalı aracılığıyla yurt, gençlik merkezi ve spor tesislerinde gençlerin kişisel, sosyal ve kültürel gelişmelerini destekleyecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi
- 1.2.11. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı yükseköğrenim yurtlarında kalan öğrencilere tütün ve tütün ürünleri ile mücadele farkındalık eğitimleri verilmesi
- 1.2.12. Yurt müdürlüklerince gerek sosyal medyada gerek yurtlara yapılan duyurular ile öğrencilerin kişisel, sosyal ve kültürel gelişmelerini destekleyecek eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmesi
- 1.2.13. Yurt müdürlüklerinde kalan öğrencilere gönüllülük bilinci eğitimi vererek onların sosyal sorumluluk projelerine aktif olarak katılımlarının sağlanması
- 1.2.14. Yurt müdürlüklerindeki öğrenciler için gerçekleştirilen eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyete katılan öğrenci sayısının artırılması
- 1.2.15. Yurt müdürlüklerinde kalan öğrenciler için gerçekleştirilen KYGM turnuvalarına katılan öğrenci sayısının artırılması

- 1.2.16. Yurt müdürlüklerinde kalan öğrenciler için gerçekleştirilen eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin sayısının artırılması
- 1.2.17. Türkiye geneli üniversite kulüpleri ile YeşilayFest faaliyetinin yapılması
- 1.2.18. Üniversite öğrencilerine yönelik kamp faaliyetinin yapılması
- 1.2.19. Bilinirliği az olan bireysel branşların yaygınlaştırılması
- 1.2.20. Yerleşkesinde Genç Ofis bulunan yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin ilgili ofislerin düzenlediği faaliyetlere katılımının artırılması
- 1.2.21. Öğrenci kulüplerinin faaliyetlerine katılan öğrenci sayısının artırılması
- 1.2.22. Spor kulüplerinin tütün ve tütün ürünleri ile mücadele kapsamında kapasitelerinin genişletilmesi
- 1.2.23. Lisansüstü Burs Programı Kapsamında Burs Verilmesi (Uyuşturucu Madde-Alkol-Tütün-Teknoloji-Kumar)

2. Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Çalışanlarına Yönelik Eğitim Faaliyetlerinin Geliştirilmesi ve Uygulanması

- 2.1. İş sağlığı ve güvenliği eğitim modülü içerisinde yer alan tütünle mücadeleye yönelik konu başlığının etkinliğini ölçmek amacıyla, iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin etkinliğini ölçmeye yönelik uygulanan ön test ve son test soru formlarında tütünle mücadeleye yönelik soruların yer almasının sağlanması
- 2.2. Acemi er eğitimlerinde tütün ürünlerinin zararları ve pasif etkilenim hakkında bilgilendirmenin yapılması
- 2.3. Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ile gençlik merkezleri, yükseköğrenim yurtları ve spor tesislerinde görev yapan personele (ilçe müdürü, şube müdürü, yurt müdürü, gençlik merkezi müdürü, tesis amiri, yurt müdür yardımcısı, yurt yönetim memuru, antrenör, spor uzmanı, güvenlik görevlisi, temizlik görevlisi ve ilgili birimlerde görev yapan diğer tüm personel) tütün ve tütün ürünleri ile mücadele farkındalık eğitimleri verilmesi
- 2.4. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezlerinde görev yapan gençlik lideri/gençlik çalışanı ünvanlı personele tütünle mücadele eğitimleri verilmesi
- 2.5. Bütün kamu kurum ve kuruluşlarında sigara içilmez yasal uyarı yazılarına ilave olarak, bilgilendirici afiş ve broşürlerin genel duyuru panoları ile yemekhane, sosyal tesis gibi alanların masalarında ve diğer aksesuarlarında (tabak altlığı, baharatlık, peçetelik vb.) kullanılmasının sağlanması
- 2.6. Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine bağlı birimlerde görev yapan psikolog ve sosyal çalışmacılara tütün ve tütün ürünleri ile mücadele eğitici eğitimi verilmesi

3. STK'ların ve, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması

- 3.1. Gönüllülerin tütün ve tütün ürünleri ile mücadele farkındalığını ve etkinliğini artırmaya yönelik savunuculuk odaklı faaliyetler yapılması
- 3.2. Yeşilay Sağlık Elçileri programının yaygınlaştırılması
- 3.3. İşletme sahipleri ve çalışanlarına yönelik tütünle mücadele hakkında bilgilendirme yapılması
- 3.4. Meslek edindirme kursları veren büyükşehir ve il belediyelerinde eğitim modülü içerisinde tütünle mücadeleye yönelik en az bir ders saati eğitim verilmesi

- 3.5.İşletme sahipleri ve esnaf gibi odaları gibi STK'larla bilgilendirme toplantılarının yapılması
- 3.6.Gençlik Projeleri Destek Programı (GPDP) kapsamında bağımlılığı önleme ve tedavi sonrası süreci desteklemeye yönelik projelerin (sosyal uyum, kültür, sanat, sağlıklı yaşam ve spor temalı) finansmanının sağlanması
- 3.7.Ülke Yeşilayları ve diğer uluslararası kuruluşlar aracılığıyla farklı ülkelerdeki uygulayıcı sayısının artırılması
- 3.8.Uluslararası alanda öğrenci ve yetişkinlere yönelik bağımlılık eğitimlerinin yaygınlaştırılması
- 3.9.Bağımlılık ile ilgili içeriklerin farklı dillere çevirerek diğer ülkelerle paylaşılması
- 3.10. Tütün kontrol çalışmalarının iklim değişikliği üzerindeki etkisinin farkındalığını artırmak amacıyla COP kapsamında tütün bağımlılığıyla ilgili yan etkinlik gerçekleştirilmesi
- 3.11. Tütün ve tütün ürünleri ile mücadele eden STK'larda kapasite geliştirme projesinin uygulanması
4. **Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi**
 - 4.1.Tütün kontrolüne yönelik iletişim kampanyasının oluşturulması ve uygulanması
 - 4.1.1. İletişim kampanyasının yürütülmesi için paydaşlarla bir araya gelerek iletişim yönetim planının hazırlanması
 - 4.1.2. İletişim kampanyasının tasarlanarak uygulanmasının sağlanması
 - 4.1.3. Tütün kontrolü çalışmalarında üstün gayret sarf eden ve öne çıkan kişi ve kurumların kamuoyu nezdinde ödüllendirilmesi
 - 4.2.Tütün kontrolü çalışmalarına ilişkin yazılı, görsel ve işitsel medyanın desteğinin artırılmasına yönelik faaliyetler yapılması
 - 4.2.1. Dizi, film, sinema, tiyatro ve çocuklara yönelik yapımlarda tütünle mücadele ve pasif etkilenim hakkında mesajların verilmesinin teşvik edilmesi
 - 4.2.2. Gazete, dergilerde tütün ürünü kullanımının zararları ve pasif etkilenim konusunda tutum ve davranış değişikliği oluşturmaya yönelik özel haber, röportaj ve yazı yayımlanması ve farkındalık mesajlarının paylaşılması
 - 4.2.3. Görsel ve işitsel medya aracılığıyla tütün kullanımı ve pasif etkilenimi önlemeye yönelik hizmet sunan; ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı, ALO 184 SABİM (Tütün İhbar Hattı), Yeşil Dedektör ve SBP'lerin bilinirliklerin artırılması
 - 4.2.4. Geleneksel ve yeni medya kanallarında kullanılmak üzere kamu spotu ve viral videoların hazırlanması
 - 4.2.5. Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik radyo spotlarının hazırlanması
 - 4.2.6. Gündüz kuşağı televizyon programlarında tütün ve tütün ürünlerinin zararlarını aktarabilecek uzmanların yer almasının sağlanması
 - 4.2.7. Dizi, film, tiyatro senarist ve yönetmenleriyle birlikte yazılı ve görsel basın mensuplarına (Gazeteciler cemiyeti, TV kuruluşları birlikleri, radyo yayıncıları, eğitim ve sağlık muhabirleri dernekleri) yönelik farkındalık eğitimlerinin yapılması

4.3. Sosyal medyada tütünle mücadele faaliyetlerinin görünürlüğünün ve etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması

- 4.3.1. Toplumda rol model olan kişilerin (Bilim insanları, ünlüler, sporcular, sanatçılar, yazarlar v.s.) tütünle mücadele ve pasif etkilendirme konusundaki çalışmalara destek olmalarının sağlanması
- 4.3.2. Tütünle mücadele konusunda bilgilendirici mesajların yer aldığı sosyal medya platformundan paylaşımlar yapılması
- 4.3.3. Bağımlılık konusunda sahiplenmeyi artırmak için toplumsal algının güçlendirilmesi amacıyla sosyal medya paylaşımlarının yapılması
- 4.3.4. Kurumların resmi sosyal medya hesapları aracılığıyla özel gün ve haftalarda (Dünya Tütünsüz Günü, Sigara Bırakma Günü ve Yeşilay Haftası) mesaj paylaşılması
- 4.3.5. Hedef kitle tarafından kullanılan sosyal ağ siteleri, en çok ziyaret edilen web siteleri (forumlar, bloglar, internet oyunları, online alışveriş siteleri vb. içerisine veya doodle olarak) ve en çok izlenen videoların açılış anına veya içerisine, konu ile ilgili hazırlanan görsellerin ve videoların yer aldığı pop-up şeklinde tamamı izlenmeden geçilemeyen açılır pencereler ve banner yerleştirilmesi
- 4.3.6. BMYK sosyal medya hesapları ve dijital medya kanalları üzerinden viral video, pup-up ve görsel paylaşımlar yapılması
- 4.3.7. Dizi, film, sinema, tiyatro vb. programlarda tütün ürünlerinin zararları ve pasif etkilendirme hakkında mesajların verildiği örtülü senaryoların oluşturulması

4.4. İnsanların toplu olarak bulunduğu yerlerde eğitim ve bilgilendirme fırsatlarının değerlendirilmesi (konser, AVM, şenlik, sanat vb.)

- 4.4.1. Tütün kontrolü ile ilgili özel gün ve haftalarda (31 Mayıs, 9 Şubat, Dünya KOAH Günü vb.) AVM, sinema, şehir meydanları, şenlikler vb. gibi insanların toplu olarak bulunduğu yerlerde nefeste karbonmonoksit ölçümünün yapıldığı, bilgilendirme broşürlerinin dağıtıldığı, standların açılması gibi halkı bilgilendirici etkinliklerin yapılması
- 4.4.2. Cami, Kur'an kursları, aile ve dini rehberlik büroları, gençlik merkezleri, yurtlar veya müftülüğün uygun göreceği mekanlarda öğrencilere, gençlere ve vatandaşlarımıza yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi
- 4.4.3. Tütünle mücadele kapsamında koruyucu-önleyici ve tedavi edici hizmetlere yönelik afiş, broşür, rehber, kitapçık çalışmaları yapılması
- 4.4.4. Hayat boyu öğrenme programında tütünle mücadele ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi
- 4.4.5. Sürücü kurslarında tütünle mücadele ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi
- 4.4.6. Evlilik öncesi bilgilendirme programında tütünle mücadele ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi
- 4.4.7. Tütün kullanımının sağlık ve sosyal zararları, tütün endüstrisinin taktikleri konularında kendilerini, ailelerini ve çevrelerini korumaya yönelik kadınlara özel çalışmaların yapılması

- 4.4.8. Sporcu Eğitim Merkezi (SEM) ve Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde (TOHM) eğitim gören sporculara farkındalık eğitimleri verilmesi
- 4.4.9. Vaaz, hutbe, özel irşat programları, konferans, seminer, panel gibi yöntemlerle tütünle mücadele konusunda bilgilendirilmelerin yapılması
- 4.4.10. Tütün ve tütün ürünleri ile mücadele ile ilgili bilgilendirme materyalinin illerde daha fazla kişi tarafından fark edilmesini sağlamak üzere belirli dönemlerde valilik binası, kale vb şehrin en çok ziyaret edilen yerlerine, otobüs, metro gibi toplu taşıma araçlarının duyuru noktalarına ve ilan panolarına afişlerin asılmasının sağlanması
- 4.4.11. Spor müsabakalarında pankart içeriği hazırlanarak tüm kulüplerin yılda en az 2 kez bu pankartlarla müsabakalara çıkmalarının sağlanması
- 4.4.12. Tütün bağımlılığıyla mücadele etmeye katkı sağlayan Yeşilay'ın düzenlediği meydan etkinlikleri ve konserlerine devam edilmesi
- 4.5. Kurumsal firmalarda tütün kullanımına bağlı sorunların önlenmesi amacıyla çalışanlara yönelik tütün bağımlılığı farkındalık eğitimlerinin gerçekleştirilmesi**
- 4.6. Toplumun bilgilendirilmesine yönelik mobil hizmet sunabilecek mobil bilgilendirme eğitim aracı temin edilmesi**
- 4.7. Tütün ile ilgili haberlerin medya etiği ilkeleri çerçevesinde medyada yer almasının sağlanması**
- 4.8. Bağımlılıkların önlenmesi ve sağlıklı yaşamın teşvik edilmesi amacıyla Genç Savunuculuk Forumu Toplantısının gerçekleştirilmesi**
- 4.9. Muhtarların tütün ve tütün ürünleri ile mücadele sürecinde daha etkin rol almalarının sağlanması**
- 4.10. Aileler ve gençlere yönelik tütün ürünlerinin zararları ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi**
- 4.11. Kurumsal gönüllülük çalışması kapsamında özel kurum ve kuruluşların Yeşilay gönüllülük süreçlerine dahil edilmesi, Yeşilay Gönüllüsü kuruluşların belirlenmesi**
- 4.12. Gönüllülere yönelik tematik kamp faaliyetlerinin yapılması**
- 4.13. Gönüllülerin tütün bağımlılığı ile ilgili farkındalığını ve etkinliğini artırmaya yönelik savunuculuk odaklı eğitimlerin verilmesi**
- 4.14. Tütün bağımlılığıyla mücadelede daha etkin bir gönüllülük için gönüllü yönetim süreçlerinin dijital alt yapı geliştirmelerinin yapılması**
- 4.15. Tütün ürünleri tüketiminin çevreye verdiği zararlara ilişkin bilgilendirici, farkındalık artırıcı ve kanıt oluşturan raporların oluşturulması**
- 4.16. Uluslararası Yeşilay Karikatür Yarışması'nın düzenlenmesi**
- 4.17. Yeşilay Dergisinde tütün bağımlılığına özel sayı çıkarılmasının sağlanması**
- 4.18. TBM yetişkin eğitimlerinin yapılması**
- 5. Tütün ile mücadele çalışmalarının kültürel faaliyet ve değerlerle desteklenmesi**
 - 5.1. Tiyatro alanında bağımlılıklarla mücadele etmeye yönelik içeriklerin geliştirilmesi**
 - 5.2. Tütün ile mücadele konusunda halk kütüphanelerinde kamuoyu farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması**
 - 5.3. Orkestra, koro ve topluluklar tarafından düzenlenecek olan etkinlikler**

- öncesinde çeşitli bilgilendirme çalışmaları yapılması (kamu spotu gösterimi, stand açılması, broşür dağıtılması, uzmanlar tarafından sunum yapılması vb.)
- 5.4. Ankara Resim Heykel Müzesinde her yıl 31 Mayıs'da "Dünya Tütünsüz Günü"ne özel sanatsal etkinlik ve bilinçlendirme faaliyeti düzenlenmesi
- 5.5. Tütünle mücadeleyle ilişkin Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmuş veya onaylanmış içeriklerin gezici kütüphaneler aracılığı ile sunulması
- 5.6. Tütünle mücadeleyle ilişkin Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmuş veya onaylanmış içeriklerin Kamyon Tiyatro programları aracılığı ile sunulması
- 5.7. Tütünle mücadeleyle ilişkin Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmuş veya onaylanmış içeriklerin Sinema Tırı Programı aracılığı ile sunulması
- 6. Tütün ürün kullanımının azaltılmasına yönelik olumlu tutum ve davranış geliştirilmesinin sağlanması**
- 6.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve federasyonlarla ortak turnuvalar düzenlenmesi (Hedef kitle: çocuklar ve gençler)
- 6.2. YEDAM atölyede üretilen ürünlerin sergilenmesi
- 6.3. Yeşil Sahne Kültür Sanat Derneği'nin aracılığıyla bağımlılıkla mücadele kapsamında kültür ve sanat etkinliklerinin gerçekleştirilmesi
- 6.4. Bağımlılıkla mücadele alanında Kadın Forumunun gerçekleştirilmesi

A.2. Sigarayı Bırakma

Dünya nüfusunun %32'si sigara bırakma hizmetlerinin maliyetini tamamen veya kısmen karşılayan kapsamlı bırakma hizmetlerine erişebilmektedir. Ülkemiz bu hizmetlerin tamamına erişimin tam sağlandığı dünyadaki az sayıda ülkelerden biridir.

Başarı ile yürütülen sigara bırakma hizmetlerine rağmen, toplumda tütün ürünü kullanım sıklığını azaltmak için tek başına bu hizmetin etkisi sınırlı kalmaktadır. Asıl başarıyı sağlayan, tütün ürünü kullanımına hiç başlamamanın sağlanmasıdır. Ancak tütün ürünü kullananların bırakmaları için teşvik edilmesi ve bırakmak isteyenlere uygun desteğin sağlanması da son derece önem arz etmektedir. Ülkemizde tütün ürünü kullanımını bırakmak isteyen bireylere ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı ve sigara bırakma poliklinikleri aracılığıyla hizmet sunulmaktadır. Bununla birlikte tütün ürünü kullananların sağlık personeli ile her karşılaşması sigara bırakmanın teşvik edilmesi için bir fırsattır.

Sigara bırakma hizmetlerinin geliştirilerek yürütülen mevcut hizmetlerin güçlendirilmesi amacıyla yeni eylem planında ilave önlemler alınmıştır. Tütün bağımlılığı tedavisinde kullanılan ve ülkemizde geri ödeme kapsamında olmayan ilaçlar ve farmakolojik preparatlar 2011 yılından itibaren dönemler halinde Sağlık Bakanlığı tarafından satın alınarak sigara bırakma polikliniklerinde hekimler tarafından uygun görülen hastaların sigara bırakma tedavisi için kullanıma sunulmaktadır. Bu durumda ilaçların alımı, sevki, depolanması, takibi gibi ilave çalışmaların yürütülmesini gerektirmektedir. Cumhurbaşkanlığı Kararı doğrultusunda satın alma süreci yürütülen, farmakolojik preparatlar ve ilaçların devamlılığı sağlanması amacıyla geri ödeme kapsamına alınması için planlama yapıldı.

Tütün ürünü kullanımı ve bağımlılığı, sıklıkla tekrarlanan müdahale ve uzun süreli izlem ve destek gerektiren kronik, tekrarlayan bir durumdur. Tütün ürünü kullanımının tek başına bırakılması zor olsa da bilimsel yöntemler ve uzman desteği ile bırakma başarısının arttığı bir süreçtir. Tütün ürünü kullanımının bırakılmasını teşvik etmek konusunda, sağlık çalışanlarının toplumdaki rolü büyüktür. Herhangi bir sebeple sağlık kurumuna başvuran tüm hastalara; sağlık personeli tarafından tütün ürünü kullanımı konusunda kısa klinik müdahale (3Ö-Öğren/Öner/Ölç) sunulmalıdır. Bireye tütün ürünü kullanım durumunun sorulduğu, kullananlara bırakmalarının tavsiye edildiği, bırakma isteği olanların uygun merkezlere yönlendirildiği, bırakma isteği olmayanlara tütün ürünü kullanımının risklerine ilişkin kısa bilgilendirmenin yapıldığı kısa klinik müdahale son derece önemlidir. Tütün ürünü kullanan bireylere, sağlık personeli tarafından, üç dakika gibi kısa süreli bir görüşme ile sadece sigara bırakma önerisinde bulunulması bile, tütün ürünü kullanımını bırakma oranlarını, artırmaktadır ve bu görüşmenin maliyeti son derece düşüktür. Sağlık profesyonellerinden alınan kısa tavsiyeler, bırakma başarısını %30'a kadar artırabilirken, yoğun tavsiyeler bırakma şansını %84'e kadar artırmaktadır. (<https://www.who.int/activities/quitting-tobacco> erişim tarihi 02.02.2024) Kaliforniya Üniversitesi tarafından yapılan başka bir çalışmada kısa klinik müdahale ile sağlanan başarı oranlarının yüksek olduğu (%13-17) ifade edilmektedir (<https://smokingcessationleadership.ucsf.edu/treatment-options>). Oranlar çok farklı olsa da kısa klinik müdahalenin, zaman ve maliyet açısından son derece etkin bir yöntem olduğu

açıktır. Kısa klinik müdahale ile tütün ürünü kullanan ancak bırakmak yönünde isteği ve kararlılığı olmayan bireylerde de bırakma isteği oluşturulmaktadır.

Bu sebeple bütün sağlık kurumlarında, her klinik karşılaşmada, tütün ürünü kullanımının sorulması, bırakmanın tavsiye edilmesi ve gerekli yönlendirmelerin yapılması önem taşımaktadır. Eylem planında sağlık hizmetinin sunumu sırasında tütün ürünü kullanımının sorgulanmasına ve kullananlara kısa klinik müdahalenin uygulanmasına yönelik programların güçlendirilmesini amaçlayan yeni planlamalar yapıldı.

Tütün ürünü kullanımının bırakılmasını teşvik etmek konusunda, sağlık çalışanlarının toplumdaki rolü büyüktür. Tütün ürünü kullanan bireylere, sağlık personeli tarafından, üç dakika gibi kısa süreli bir görüşme ile sadece sigara bırakma önerisinde bulunulması bile, tütün ürünü kullanımını bırakma oranlarını, artırmaktadır ve bu görüşmenin maliyeti son derece düşüktür. Sağlık profesyonellerinden alınan kısa tavsiyeler, bırakma başarısını %30'a kadar artırabilirken, yoğun tavsiyeler bırakma şansını %84'e kadar artırmaktadır. (<https://www.who.int/activities/quitting-tobacco> erişim tarihi 02.02.2024)

Herhangi bir sebeple sağlık kurumuna başvuran tüm hastalara; sağlık personeli tarafından tütün ürünü kullanımı konusunda kısa klinik müdahale (3Ö-Öğren/Öner/Ölç) sunulmalıdır. Bireye tütün ürünü kullanım durumunun sorulması, kullananlara bırakmalarının tavsiye edilmesi, bırakma isteği olanların uygun merkezlere yönlendirilmesi, bırakma isteği olmayanlara tütün ürünü kullanımının risklerine ilişkin kısa bilgilendirmenin yapıldığı kısa klinik müdahale son derece önemlidir. Bu görüşmelerle tütün ürünü kullanan ancak bırakmak yönünde isteği ve kararlılığı olmayan bireylerde de bırakma isteği oluşturulmaktadır.

A.2. Amaç

Tütün bağımlılığı tedavisine yönelik sunulan hizmetlerin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve tütün bağımlılığı tedavisinde başarı oranının artırılması

A.2. Gösterge ve Hedefler

A2. Sigarayı Bırakma Ara Amaç ve Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	Sigara bırakma poliklinikleri başarı oranı (bıraktığı günden itibaren en az 1 yıl boyunca sigara kullanmamış kişilerin oranı) (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 40	• 41	• 42	• 43	• 44
2.	Alo 171 Sigara Bırakma Danışma Hattını arayıp danışma hattının vermiş olduğu destekle sigarayı bırakanların oranı (bıraktığı günden itibaren en az 1 yıl boyunca sigara kullanmamış kişilerin oranı) (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 42	• 43	• 44	• 45	• 46
3.	Aile hekimine başvuran tütün ürünü kullananlar arasında kısa klinik müdahale uygulananların oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
4.	2. ve 3. basamak sağlık kuruluşlarında verilen poliklinik hizmetlerinde sigara kullanım durumu sorgulanan kişi oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 43	• 44	• 46	• 48	• 50
5.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi bir sağlık problemi sebebiyle doktora başvuranlarda sigara kullanma durumu sorulanların oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 36			• 40

A2. Sigarayı Bırakma Ara Amaç ve Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
6.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi bir sağlık problemi sebebiyle doktora başvurup sigara kullananlardan kendisine sigara bırakmayı tavsiye edilenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 84			• 98

A.2. İnisiyatifler ve Faaliyetler

1. Sağlık kurum ve kuruluşlarına başvuran bireylerle tüm karşılaşmalarda sağlık çalışanları tarafından kısa klinik görüşmenin uygulanması

1.1. Hekim ve diş hekimleri tarafından kısa klinik müdahalenin (öğren, öner, ölç) uygulanmasının sağlanması

- 1.1.1. Hekim ve diş hekimlerinin klinik müdahale konusunda bilgilendirilmesi
- 1.1.2. Hekim dışı sağlık personelinin klinik müdahale konusunda bilgilendirilmesi
- 1.1.3. Tütün ürünü kullanım durumunun HBYS ve AHBS üzerinden zorunlu olarak sorgulanmasının sağlanması
- 1.1.4. Kısa klinik müdahalenin performans göstergeleri arasında yer almasının sağlanması

1.2. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde (ASM, TSM) görev alan Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri personeline yönelik “Bağımlılık ile Mücadele” eğitimlerinin verilmesi

2. Sigara bırakma hizmetlerinin güçlendirilmesi

2.1. Sigara bırakma hizmeti sunan birimlerin sayısının artırılması

- 2.1.1. Aile sağlığı merkezi dışında kalan birinci basamak sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda SBP'lerin yaygınlaştırılması
- 2.1.2. Aile sağlığı merkezlerinde sigara bırakma hizmetlerinin sunulması
- 2.1.3. İkinci ve üçüncü basamak sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda SBP'lerinin yaygınlaştırılması
- 2.1.4. ALO 171'in Aile Hekimliği Bilgi Sistemi (AHBS) ve HBYS ile sigara kullanım durumu konusunda entegrasyonunun sağlanması
- 2.1.5. SBP'de sigara bırakma tedavisinde kullanılan farmakolojik tedavilerin sürekliliğinin sağlanması

2.2. Hizmetin niteliğinin artırılması

- 2.2.1.SBP mevzuatının gözden geçirilerek ihtiyaçlara yönelik güncellemelerinin gerçekleştirilmesi
- 2.2.2.SBP de sunulan sigara bırakma hizmet basamaklarının ek ödeme mevzuatında tanımlanarak sağlık kuruluşu ve personel performansına yansıtılması
- 2.2.3.Aile hekimlerinin sigara bırakma tedavisi uzaktan eğitim modülünü tamamlamalarının sağlanması
- 2.2.4.Aile sağlığı merkezlerinde ve SBP'lerde görev yapan hekim dışı tüm sağlık personelinin TUBATEB eğitimlerini alması
- 2.2.5.SBP'lerde görev yapan tüm sağlık personeline yönelik tütün bağımlılığı ve tedavisi yenileme eğitimlerinin verilmesi

3. Sigara bırakmaya yönelik destek programlarının ve uygulamaların geliştirilmesi

3.1. Sigara Bırakma Danışma Hattı hizmetlerinin geliştirilmesi

- 3.1.1.Sigara Bırakma Danışma Hattı hizmetlerinin periyodik olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi ihtiyaç halinde sunum algoritmasının güncellenmesi
- 3.1.2.Sigara Bırakma Danışma Hattında çalışan personele yönelik periyodik olarak hizmet içi eğitimlerin yapılması

3.2. Dijital araçlarla (Web sitesi, SMS, sanal medya ve sosyal mecralar) sunulan sigara bırakma hizmetlerinin güçlendirilmesi

- 3.2.1.Sigara bıraktırmaya yönelik akıllı telefon uygulamasının güncelliğinin korunarak ihtiyaç halinde çeşitlendirilmesi
- 3.2.2.Web uygulamalarının içeriklerinin güçlendirilerek çeşitlendirilmesi

3.3. Sigarayı bırakmanın teşvik edilmesi

- 3.3.1.Sigara kullanmayan personellere yönelik pozitif ayrımcılık uygulamalarının hayata geçirilmesi (1 yıl için 7 gün fazladan yıllık izin hakkı tanınması, sigorta primlerinin düşürülmesi, hiçbir çalışanın sigara içmediği sigarasız işletmeler için vergi indrimi uygulaması, işe alım süreçlerinde sigara kullanmayan kişilerin tercih edilmesi, çocuk ve aile yardımı tutarlarının artırılması vb.)
- 3.3.2.Bırak-kazan kampanyaları düzenlenmesi (9 Şubat ve 31 Mayıs tarihlerinde düzenlenmesi)
- 3.3.3.Evlenmek için müracaat etmiş, sigara kullanan çiftlerin sigara bırakma motivasyonunu artırmaya yönelik yeni düzenlemeler ve uygulamaların hayata geçirilmesi (SBP polikliniğine müracaat etme zorunluluğu, ücretsiz ilaç ve bant desteği sağlanması vb.)
- 3.3.4.YEDAM'a tütün bağımlılığıyla ilgili başvuran danışanlara danışmanlık hizmeti sunulması için destek sağlanması
- 3.3.5.Sosyal hizmet merkezlerine başvuran kişilerden sigara bağımlısı olan birey veya aile üyelerine yönlendirme hizmeti sunulması
- 3.3.6.Yükseköğretim kurumlarındaki Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlıkları bünyesindeki birimlere başvuran ve bu birimlerden destek alan öğrenci sayısının

artırılması

3.4. Kamu kurumlarında sigara bırakma kampanyasının düzenlenmesi

3.4.1. Kamu kurumlarında tütün kullanım durumunun tespit edilmesi

3.4.2. Tespit edilen kişilere yönelik tütün ürünlerinin zararları konusunda eğitim yapılması

3.4.3. Sigara kullananım durumu tespit edilen kişilerin sigara bırakma hizmeti sunulmasının sağlanması

4. Sigara bırakma hizmetlerinin uluslararası alanda güçlendirilmesi

4.1. Yeşilay Danışmanlık Merkezi'nin yurt dışında yaşayan Türklere ve soydaşlarımıza yönelik çevrimiçi olarak Türkçe hizmet sunmaya başlaması

4.2. Yurt dışı YEDAM danışma hattını (+902124447975) içeren afişlerin tasarımının sağlanması ve ilgili ülkelerde yaygınlaştırılması

A.3. Fiyat ve Vergilendirme

Tütün ürünlerinin vergilendirilmesi, Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'nin 6. maddesi kapsamında önerilen ve M-POWER politika paketinde de yer alan kapsamlı tütün kontrol stratejisinin önemli bir bileşenidir. Tütün ürünleri üzerindeki vergi artışı, tütün kontrolünde en etkili önlemlerden biridir. Kanıtlar, vergi artışı yoluyla tütün ürünü fiyatlarının önemli ölçüde artmasının, tütün ürünü kullanımını azaltmak için en etkili ve uygun maliyetli önlem olduğunu göstermektedir.

Tütün ürünlerine yönelik, ulusal politikalar ile uyumlu vergi ve fiyat politikası uygulanması, tütün ürünlerinin vergisiz ve gümrüksüz satışının yasaklanması bu kapsamda uygulanması istenen tedbirler arasında yer almaktadır. Vergi yoluyla tütün ürünlerinin fiyatının artışı; özellikle gençlerin, genç yetişkinlerin ve fiyata daha duyarlı olan düşük gelir grubundaki bireylerin tütün ürünü kullanımına başlamasının önlenmesi konusunda etkilidir. DSÖ verilerine göre ortalama olarak bir paket sigaranın fiyatında %10 düzeyinde yapılan artış; tütün ürünü kullanım sıklığını, yüksek gelirli ülkelerde yaklaşık %4, düşük ve orta gelirli ülkelerde ise yaklaşık %5 oranında azaltmaktadır. (<https://www.mdpi.com/1660-4601/8/11/4118>)

Tütün ürünlerine uygulanan özel vergiler ile özellikle gençlerin tütün ürünlerine erişimine sınırlama getirilirken, tütün ürünü kullanımına bağlı hastalıklardan kaynaklanan sağlık ve bakım yükü de azaltılmaktadır. Ancak buna rağmen dünya nüfusunun yalnızca %12'sini barındıran 41 ülkede, tütün ürünlerine özel vergi uygulaması bulunmakta ve DSÖ tarafından önerildiği gibi tütün ürünlerinin perakende satış fiyatının en az %75'i vergiden oluşmaktadır.

Ülkemizde tütün ürünleri üzerinden, nispi ve maktu olmak üzere iki ayrı Özel Tüketim Vergisi tahsil edilmektedir. Bunların üzerine, ilave olarak %20 Katma Değer Vergisi uygulanmakta ve sonuçta bir sigara paketi üzerindeki ortalama vergi yükü ortalama %86 düzeyine ulaşmaktadır.

Bununla birlikte bazı ülkelerde, hükümetler ve yerel yönetimler tarafından tütün ürünü atıklarının temizlenmesi ve bertaraf edilmesi masraflarının karşılanması için çevre vergisi gibi yeni önlemler alınmaktadır. Ülkemizde de bunun uygulanabilirliğinin tartışılması gerekmektedir.

Diğer taraftan ülkemizde, Özel Tüketim Vergisi Kanunu kapsamında tütün ürünlerine yönelik Cumhurbaşkanı Kararı doğrultusunda yılda iki kez vergi artışı yapılmaktadır. Ancak tütün ürünlerinin enflasyon sepetinde olması sebebiyle yapılan düzenleme, özellikle çocuk ve gençler ile düşük gelir grubundaki bireylerin tütün ürünlerine erişimini sınırlamakta yetersiz kalmaktadır. Temel tüketim malı olmayan tütün ürünlerine yönelik vergilerde tedrici yapılan artışlar ile fiyat artışının enflasyona olan etkisi de sınırlanabilecektir.

A.3. Amaç

Tütün ürünleri üzerindeki vergi yükünün yükselterek tütün ürünlerinin fiyatının artırılmasının sağlanması ve bu yolla tütün ürünlerine olan talebin azaltılması

A.3. Gösterge ve Hedefler

A3. Fiyat ve Vergilendirme Ara amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	100 paket ortalama mamul sigara fiyatının kişi başı yurt içi hasılaya oranı (%)	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• 2,30	• 2,35	• 2,40	• 2,45	• 2,50
2.	1 aylık asgari ücret tutarının en düşük fiyatlı 30 paket sigara fiyatına oranı (%)	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• 6,16	• 6,10	• 5,96	• 5,45	• 5,25

A.3. İnisiyatifler ve Faaliyetler

- 1. Vergi tutarlarının hem kişi başı yurt içi hasıla oranları hem de asgari ücretteki artışlar göz önünde bulundurularak arttırılmasının sağlanması**
 - 1.1. Vergi tutarlarının en az nihai göstergelerdeki hedeflere ulaşılabilir düzeyde artırılmasının sağlanması**
 - 1.2. Otomatik fiyat güncelleme mekanizmasının tütün ürünlerinin fiyatlarının satın alma gücünün üstünde artmasını sağlayacak şekilde sürdürülmesi**
 - 1.2.1. Tütün mamullerinden alınan ÖTV tutarlarının, ocak ve temmuz aylarında, artırılmasına devam edilmesi**
 - 1.3. Uçları açık purolar ve sigarillolarda uygulanan vergi oranlarının sigaralara uygulanan vergi oranları ile aynı düzeye getirilmesi**

A.4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi

Pasif etkilenim, sigara içmeyen kişilerin başkalarının içtikleri veya yanan tütün ürünü dumanına istemsiz olarak maruz kalmalarını ifade etmektedir. Bilimsel veriler, tütün ürünü dumanına maruziyetin de tütün ürünü kullanımı kadar sağlık risklerine sebep olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Dünyada her yıl 1,3 milyon kişi kalp hastalıkları, kanser ve diğer pek çok sağlık sorununa sebep olan pasif etkilenim sebebiyle hayatını, çok daha fazlası da sağlığını kaybetmektedir. Bilimsel kanıtlar, tütün ürünü dumanına anne karnında maruz kalan fetüsün akciğer gelişiminin bozulduğunu, erken doğum ve düşük doğum ağırlığı riskinin arttığını, doğumdan sonra maruz kalan yeni doğanlarda da ani bebek ölümü sendromu yaşanma riskinin iki katına çıktığını göstermektedir. Tütün ürünü dumanına maruz kalmanın güvenli bir düzeyi yoktur, kısa süreli maruz kalmanın bile ciddi sağlık sorunlarına sebep olduğunu gösteren pek çok bilimsel kanıt bulunmaktadır.

Pasif etkilenimin, sigara içmeye yatkınlığı artırmasının yanı sıra sigara içenler için de bırakmayı zorlaştıran bir faktör olduğu bilinmektedir. Tütün ürünü kullanımına izin verilen restoran, bar vb. iş yerlerinde çalışan işçilerde akciğer kanserine yakalanma riski genel nüfusa göre %50 daha fazladır. (<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/330766/WHO-NMH-PND-2019.8-eng.pdf?sequence=1>) Toplum pasif etkilenimden korumanın tek yolu tütün ürünü kullanımının tamamen önlenmesidir. Bu amaçla ülkemizde 2008 yılında yapılan mevzuat düzenlemesi ile konutlar hariç, toplu taşıma araçları da dahil olmak üzere halka açık tüm kapalı alanlar dumsız hale getirildi.

Mevzuat hükümlerinin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla mahalli mülki amir tarafından yetkilendirilen kamu personelinden oluşan 1500 denetim ekibi tarafından rutin denetimler ile ALO 184 Tütün İhbar Hattı ve Yeşil Dedektör mobil uygulaması üzerinden gelen ihbarlara yönelik 7 gün 24 saat denetimler yapılmaktadır. Denetim sisteminin geliştirilmesi amacıyla denetim ekiplerinin bilgi ve kapasitesinin geliştirilmesinin yanı sıra ilk olarak 2016 yılında başlatılan ve büyükşehirler başta olmak üzere Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen illerde 7 gün boyunca çok sayıda denetim personeli ile yapılan geniş katılımlı çapraz denetimler, tüm illerin kendisine yakın illerle eşleştirilmesi sonucu ayda en az 1, yılda en az 12 kez yapılan iller arası çapraz denetimler, aynı ilde ilçeler arasında yapılan çapraz denetimlerle, denetim sisteminin geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Tütünle mücadele çalışmalarını başarı ile sürdüren pek çok ülkede, toplum sağlığını korumak amacıyla geleceğe yönelik “dumsız ülke” vizyonu benimsenmektedir. Avrupa Birliği üye ülkeleri, 2040 yılına kadar “sigarasız” olma vizyonunu benimsemiştir. Ülkemizde de bu vizyona yönelik çalışmaların başlatılması ve sadece kapalı alanlarda değil açık alanlarda da tütün ürünü kullanımının sınırlandırılmasına yönelik düzenleme yapılması ihtiyacı bulunmaktadır. 2015/6 sayılı Sağlık Bakanlığı Genelgesi ile açık alanlarda tütün ürünü kullanımını sınırlamaya yönelik belirli oranlarda kısıtlanmaya gidilmiştir. Ancak denetim

sisteminin iyileşmesini sağlayacak, açık alanları da kapsayan mevzuat düzenlemesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bazı üniversitelerde dumansız kampüs uygulamasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ancak bu çalışmalara ilişkin değerlendirme kriterlerinin oluşturulması, dumansız kampüs uygulamasının tüm üniversitelerde uygulanmasının sağlanması ve üniversiteler dışındaki farklı sektörlerle özel kriterlerin belirlenmesi planlandı.

Mevzuat hükümlerine uyumun sağlanmasına yönelik yapılan denetimler, toplum nezdinde tütünle mücadele çalışmalarının görünen yüzü olmasının yanı sıra toplumun, tütünle mücadele çalışmalarındaki kararlılığı ölçtüğü en önemli mekanizmalardan biridir. Diğer taraftan denetimler, tütün ürünü kullanımının görünürlüğünü sınırlamak noktasında da etkilidir. Halka açık alanlarda tütün ürünü kullanımının tamamen yasaklanması, toplumu pasif etkilenimin zararlarından koruyacağı gibi tütün ürünü kullananların bırakmasına da yardımcı olacak ve gençlerin tütün ürünü kullanımına başlamalarını da önleyecektir. Tüm insanların dumansız hava soluma ve sağlıklı bir ortamda yaşama hakkı vardır, tütünle mücadele politikaları bu hakkı korumaya, adil ve eşit bir şekilde uygulanmasını sağlamaya hizmet etmektedir.

A.4. Amaç

Tütün dumanına pasif maruziyeti ortadan kaldırılarak oluşacak sağlık zararlarının önlenmesi ve sigara kullananların bırakmaya teşvik edilmesi

A.4. Gösterge ve Hedefler

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerde evde pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 44			• 20
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerde 4207 sayılı Kanunla yasaklanmış kapalı alanlarda pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 45			• 35
3.	13-15 yaş grubu öğrencilerde okul binası içinde veya 4207 sayılı Kanunla yasaklanmış okul sınırları içindeki bir açık alanda tütün kullanımına şahit olma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 20			• 5
4.	15 ve üzeri yaş grubunda kafe ve kahvehanede pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 5
5.	15 ve üzeri yaş grubunda restoranlarda pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 18			• 5
6.	15 ve üzeri yaş grubunda ticari taksilerde pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 9			• 4

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
7.	15 ve üzeri yaş grubunda okullarda/eğitim kurumlarında pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 9,6			• 5
8.	15 ve üzeri yaş grubunda sağlık kuruluşunda pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 5			• 3
9.	15 ve üzeri yaş grubunda kamu binalarında pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 6			• 4
10.	15 ve üzeri yaş grubunda hususi araçlarda pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 8			• 5
11.	İhbarlara ilk 2 saat içerisinde müdahale oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 95	• 97	• 99	• 100	• 100
12.	İhbar denetimlerdeki ihlal tespit oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 18	• 30	• 40	• 50	• 60
13.	Rutin denetimlerdeki ihlal tespit oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 0,50	• 0,60	• 0,80	• 0,90	• 1

A.4. İnisiyatifler ve Faaliyetler

1. Dumansız Hava Sahası Uygulamasının Kapsamının Genişletilmesi

1.1. Pasif etkilenim açısından risk taşıyan alanların dumansız alan olarak belirlenmesi

- 1.1.1. AVM, havaalanı, kamu binaları gibi yoğun olarak kullanılan yerlerin giriş ve çıkış kapılarının önlerinde tütün ürünü kullanımının önlenmesine yönelik oluşturulmuş dumansız alan tanımının kanunla güçlendirilmesi
- 1.1.2. Çocuk parkları ve yürüyüş yolu gibi spor için ayrılmış alanlar ile ibadethanelerin açık alanlarında tütün ürünü kullanımının önlenmesine yönelik yasal düzenlemenin yapılması
- 1.1.3. Otelcilik hizmeti verilen işletmelerde, tütün ürünleri tüketen müşterilerin konaklamasına tahsis edilmiş odaların tüm odalar içerisinde en fazla %30'luk paya sahip olması için mevzuat güncellemesinin yapılması
- 1.1.4. Hastanelerin, restoran, kafe ve diğer işletmelerin, üniversite kampüslerinin, havuz ve plajların açık alanlarında tütün ürünü kullanımını kısıtlamaya yönelik düzenleme yapılması
- 1.1.5. 18 yaş altı çocuk, gebe, KOAH, kalp hastalığı vb. kronik hastalığı olan kişilerin bulunduğu ev ve hususi araçlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesine yönelik yasal düzenlemelerin yapılması

1.2. Çalışanların tütün ürünü kullanmamalarını teşvik eden, pasif etkilenimi ve görünürlüğü önlemeye yönelik, tütün ürünü kullanılan alan ve zamanın kısıtlandığı Sağlıklı Kurum uygulamasının hayata geçirilmesi

- 1.2.1. Sağlıklı kurum standartlarının ve uygulama klavuzları ile değerlendirme kriterlerinin hazırlanması
- 1.2.2. Sağlıklı kurum yazılım alt yapısının oluşturulması
- 1.2.3. Sağlıklı kurum teşvik sisteminin hayata geçirilmesi
- 1.2.4. Sağlıklı kurum uygulamasının tanıtılması ve hayata geçirilmesi

2. Dumansız Hava Sahası Denetimlerinin Güçlendirilmesi

2.1. Kamu kurum kuruluşlarında ihlallerin önlenmesine yönelik denetimlerin güçlendirilmesi

- 2.1.1. Kamu kurumlarındaki ihlallere yönelik işlem yapmak üzere belirlenen yetkilendirilmiş personele yönelik eğitimlerin düzenlenmesi
- 2.1.2. Kamu kurum kuruluşlarında ihlale rastlanması halinde ihlalin yaşandığı birimin amirine müeyyide uygulanmasına yönelik yasal düzenlemenin yapılması
- 2.1.3. Kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik denetimlerin, yıllık denetim planlarına alınması
- 2.1.4. Kamu kurumları tarafından 3. şahıslara kiralanan taşınmazların 4207 sayılı Kanunla yasaklanmış kapalı ve açık alanlarında tütün mamulü tüketimine rastlanması halinde kira sözleşmesinin tek taraflı olarak iptal edilmesine yönelik maddenin yapılacak tüm sözleşmelerde standart olarak yer almasının sağlanması

2.2. Kamu ve özel tüm toplu taşıma araçları ile hususi araçlarda pasif etkilenimin

önlenmesine yönelik denetimlerin güçlendirilmesi

- 2.2.1. Belirli periyodlarla hususi araçlara, taksilere ve toplu taşıma araçlarına yönelik yazılı ve görsel medya temsilcilerinin de yer aldığı denetimlerin yapılması
- 2.2.2. Kolluk kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen denetimlerde 4207 sayılı kanunun 2.maddesinin 1. Fıkrasının (C bendi kapsamında) kamu veya özel tüm araçlarda tütün ürünü kullanımına şahit olunması halinde cezai işlem uygulanması
- 2.2.3. Tüm kamu personelinin mahalli mülki amirlerce yetkilendirilmesinin sağlanması
- 2.3. Kanunla tütün ürünü kullanımının yasaklanmış olduğu kapalı ve açık alanlardaki ihlallerin önlenmesine yönelik denetim sisteminin güçlendirilmesi**
- 2.3.1. Denetimlerde fahri müfettişlik sistemi ile ilgili yasal düzenleme yapılması
- 2.3.2. Kapalı alan tanımının uluslararası standartlar dikkate alınarak Kanunla düzenlenmesi
- 2.3.3. İhlal nedeniyle haklarında kapatma cezası verilen işletmelerde kapatma cezaları ile alakalı izleme sisteminin takibinin yapılması
- 2.3.4. Kapatma cezası verilen işletmelerde, 4207 sayılı Kanunun ihlal edildiğine dair yazının vatandaşlar tarafından görünebilecek şekilde asılmasını sağlamaya yönelik yasal düzenlemenin yapılması
- 2.3.5. Denetim ekipleri içerisinde yer almanın teşvik edilmesine yönelik performans sisteminin hayata geçirilmesi
- 2.3.6. Her ilçede 7/24 esasına göre denetim yapacak ve ilçe nüfusu ile işletme sayısına göre belirlenmiş en az 3 denetim ekibi planlamasının yapılması
- 2.3.7. Her ekipte en az 1 kolluk, 1 sağlık, 1 zabıta ve (İl Sağlık Müdürlüğü tarafından ihtiyaç durumuna göre belirlenecek) 2 diğer kurum personeli olacak şekilde sertifikalı sabit denetim personeli olmasının sağlanması
- 2.3.8. Denetim ekiplerinde yer almak üzere görevlendirilen personelin denetçi olabilmesi için Tütün Denetçileri Eğitim Programı (TUDEP) eğitimlerini başarı ile tamamlaması
- 2.3.9. Nikotin partikül ölçüm sistemlerinin geliştirilmesi
- 2.3.10. Denetim ekiplerinin doğrudan valiliğe bağlı olarak çalışıp, il tütün kontrol kurulu bütçesinden prim almasını sağlayacak yapının hayata geçirilmesi
- 2.3.11. İl tütün kontrol kurullarında görev yapan kişilerin tamamına yönelik performans değerlendirme sisteminin hayata geçirilerek performans karnelerine yönelik uygulanacak yaptırımların kendi kurum mevzuatlarına tanımlanmasının sağlanması
- 2.3.12. Kanunla tütün ürünü kullanımının yasaklanmış olduğu kapalı ve açık alanlardaki ihlallerin önlenmesine yönelik ticari amaçla yolcu taşımacılığı faaliyeti yürüten deniz araçlarında denetimlerin güçlendirilmesi
- 2.3.13. Fahri denetçi veya denetim ekipleri tarafından ihlale rastlanması halinde delil niteliği taşıması açısından görüntü ve ses kaydı alabilecek şekilde DHSDS yazılımının güncellenmesi
- 2.3.14. Kanunla yasaklanmış alanlarda tütün ürünü kullanıldığını ispatlamak amacıyla çekilen görüntü veya ses kaydının delil niteliği taşımasına yönelik gerekli mevzuat

alt yapısının oluşturulması

- 2.3.15. Kanunla yasaklanmış alanlarda tütün ürünü tüketildiği tespit edilmesi halinde, iş yeri sahipleri ve tüm çalışanlarının Tütünsüz Hayat Eğitim Programını tamamlamalarının zorunlu hale getirilmesinin sağlanması
- 2.3.16. Özel ve kamuya ait bina ve toplu taşıma araçlarında güvenlik kameralarının denetim ekipleri tarafından mahkeme kararına gerek kalmaksızın izlenip tutanağa esas delil niteliği taşımasına yönelik görüntülerin kullanılabilmesine dair düzenlemenin hayata geçirilmesi

A.5. Reklâm, Promosyon ve Sponsorluğun Önlenmesi

Tütün endüstrisi, ürünlerini pazarlamak için çok büyük bütçe ayırmaktadır. Ancak bu pazarlama taktikleri ile kazanılan yeni tütün ürünü kullanıcıları, ömür boyu bağımlılığa sürüklendiğinden endüstri harcadığından çok daha fazlasını kazanmaktadır. Tütün endüstrisi, tütün ürünlerinin reklâmı, promosyonu ve sponsorluğunun, giderek daha karmaşık ve gizli biçimlerini kullanarak; ürünlerine “başarı”, “eğlence”, “cazibe”, “güç” gibi olumlu anlamlar yükleyerek halk sağlığı açısından yıkıcı sonuçların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Tütün endüstrisi, yürüttüğü reklâm, promosyon ve sponsorluk faaliyetleri ile tütün ürünlerinin; kullanıcılarının yarısını öldüren ölümcül bir tuzak olarak değil, sıradan, hatta temel tüketim maddesi olarak algılanmasını sağlamaktadır. Tütün ürünlerinin reklâm, promosyon ve sponsorluğunun tamamen önlenmesi ile bu faaliyetlere ilişkin bilgi ve farkındalık sahibi olan gençlerin, tütün ürünü kullanımına başlama riski azalacak ve gençler endüstri tuzaklarına düşmekten korunacaktır.

Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesinin 13. maddesi ve tütünle mücadele çalışmalarına ilişkin ulusal mevzuatımız kapsamında, tütün ürünlerine yönelik doğrudan ve dolaylı olarak reklâm, tanıtım ve sponsorluk faaliyetleri yasaktır. Ancak tütün endüstrisinin, özellikle çocuk ve gençleri hedef alan açık ya da gizli reklâm, promosyon ve sponsorluk faaliyetleri yürütme çabası devam etmektedir. Tütün endüstrisi, teknoloji, internet, ünlüler, fenomenler, gençlerin yaygın kullandığı yeni nesil sosyal medya uygulamaları vb. yollarla özellikle gençlere ulaşmaya çalışmakta, gençleri hedef alan partiler, konserler yoluyla ücretsiz ürün

STANDART PAKET UYGULAMASI

Tütün endüstrisi geçmişte “light” ve slim” gibi ürünleri sigara bırakmaya alternatif olarak piyasaya sunarak tütün kullanıcılarının risk ve zarar algılarını azaltarak, etkili tütün kontrol politikalarına zarar vermeye çalışmıştı. Bugün de e-sigaralar ve yeni nesil tütün ürünlerini “riski azaltılmış”, “dumansız”, “sosyal olarak kabul edilebilir” ürünler olarak pazarlamakta ve dumansız hava sahası ile ilgili mevzuata zarar vermektedir. Tüm bunların önüne geçilmesi amacıyla yeni eylem planı döneminde ülkemizde tütün ürünü çeşitliğinin artmasını önleyecek güçlü tedbirler alınmaya devam edilecektir.

Tütün ürünü paketleri tütün endüstrisinin en önemli reklâm alanıdır. Ülkemizde bunun önlenmesi amacıyla sağlık uyarıları dışında, markanın adı ve ürün bilgisinin standart yazı tip ve boyutuyla yazılması ve markaya ait logo, renk, resim ve promosyon bilgilerinin kullanılmasının önleyen düz paket uygulamasına ilişkin mevzuat düzenlemesi 5 Aralık 2018 tarihli ve 30616 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Düz paket uygulamasına geçilmiş ancak standart paket uygulamasına geçilememiştir. Dolayısıyla içeriğin kısa, uzun, slim vb. farklılığına göre ayrıldığı paketleme yöntemi önlenerek standart paket uygulamasına geçilmesi yeni eylem planında kapsamında planlanan çalışmalar arasında yer almaktadır.

dağıtımı, filmler, televizyon programlarında, popüler gençlik yayınlarında reklam ve ürün yerleştirme gibi çeşitli taktikler uygulamaktadır. Yeni nesil tütün ürünleri ile tütün ürünü çeşitliliğini artırarak, karlılığını sürdürmek, pazar payını genişletmek amacıyla geçmişte yaptığı gibi iyi planlanmış, insana değer vermeyen girişimlerde bulunmaktadır.

Diğer taraftan alınan tüm önlemlere rağmen tütün ürünlerinin satış noktaları, tütün endüstrisinin reklam alanı olmaya devam etmektedir. Eylem planında satış noktalarının sınırlandırılması, satış yerlerinin görünürlüğünün önlenmesi, tabelalara yönelik düzenlemeler, satış noktalarında tütün ürünlerinin görünürlüğünün önlenmesi vb. yeni önlemlerin hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

A.5. Amaç

Özellikle çocuk ve gençlere tanıtım ve ulaşım araçlarının ortadan kaldırılarak toplumdaki deneme başlama ve kullanmayı sürdürme davranışlarının ortadan kaldırılması

A.5. Gösterge ve Hedefler

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerden sigara paketlerinde yer alan sağlık uyarıları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 58
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerden son 30 günde satış noktalarında tütün reklamı veya tanıtımı görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 18			• 4
3.	Son 30 günde televizyon, video veya sinema filmi izleyen 13-15 yaş grubu öğrencilerden bunların herhangi birinde tütün kullanan kişi görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 40			• 10
4.	13-15 yaş grubu öğrencilerden tütün firması temsilcisi tarafından kendisine ücretsiz tütün ürünü ikram edilenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 6			• 1
5.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi reklam, sponsorluk veya tanıtım faaliyeti görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 20			• 5
6.	15 ve üzeri yaş grubunda TV de sigara reklamı görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 14			• 5

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk Ara Amaç Göstergeleri

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
7.	15 ve üzeri yaş grubunda internette sigara reklamı görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 10			• 2
8.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi bir tütün ürününün ücretsiz olarak dağıtımına şahit olma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 6			• 1
9.	15 ve üzeri yaş grubunda sigara kullananların sigara paketlerinin üzerindeki resimli sağlık uyarıları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 55			• 65

A.5. İnisiyatifler ve Stratejiler

1. Satış noktalarındaki her türlü reklam promosyon ve sponsorluk faaliyetlerinin önlenmesi

- 1.1. Satış noktalarında tütün ürünlerinin sağlığa olumsuz etkilerini gösteren resimli uyarıların yer almasını sağlamaya yönelik mevzuat düzenlemesinin yapılması
- 1.2. Tütün ürünü satış ve sunumuna saat ve gün sınırlaması getirilmesi
- 1.3. Satış noktalarında tütün ürünlerinin işletme içinden de görünürlüğünü önleyecek şekilde kapalı dolaplarda satılması için mevzuat düzenlemesinin yapılması
- 1.4. İşletme tabelalarında sigara, tütün ya da bu kelimelerin farklı dildeki karşılıklarının (tobacco vb.) kullanılarak işletmeye dikkat çekilmesi sebebiyle işletme tabelalarında bu kelimelerin kullanılmasının engellenmesi, kullanan işletmelere cezai işlem uygulanmasına yönelik mevzuatın oluşturulması

2. Ürün paketlemesine ilişkin mevzuatın kullanımı caydırıcı şekilde güncellenmesi

- 2.1. Ölçülendirilmiş Standart düz paket uygulamasına geçilmesi
- 2.2. Makaronlarda düz pakete geçilmesi
- 2.3. Resimli uyarıların mevzuata uygun şekilde belirli aralıklarla değiştirilmesi
 - 2.3.1. Ülkemize özgü resimli sağlık uyarısı arşivi oluşturulması
 - 2.3.2. Resimli sağlık uyarı kataloğunun periyodik olarak değiştirilmesine yönelik mevzuat düzenlemesi yapılması

3. Reklam, promosyon ve sponsorluk faaliyetlerine ilişkin denetimin güçlendirilmesi

- 3.1. Tütün endüstrisinin ikram ve eğlence yerlerinde dekorasyon, yenileme, özel bölme, camekân, tente, güneşlik yapılması için mali katkı vermesinin önlenmesi
4. Tütün mamulü satış noktaları ile tütün mamulü üretimi veya pazarlamasını yapan firmalar için öngörülen idari para cezalarının caydırıcılığının artırılması
 - 4.1. Tütün mamulü üretimi veya pazarlamasını yapan şirketlere uygulanacak cezaların ihlalin tekrerrüü halinde kapatma ve ruhsat iptali şeklinde uygulanmasına yönelik mevzuat düzenlemesinin yapılması Gerçekleştirilen denetimler sonucunda verilen cezaların kamu ile paylaşılması

5. Tütün kontrolü ile ilgili halk sağlığı politikalarının tütün endüstrisinin ticari ve diğer çıkarlarından korunması

5.1. TKÇS 5.3'ün ülkede etkili şekilde uygulanabilmesi için tütün endüstrisinin tüm bilgi ve belgelerinin (kamu kurumları ve kişilerle yapılan toplantılar ve içeriği, sponsorluk, burs veya sosyal sorumluluk projesi adı altında yapılan ödemeler vb.) şeffaflık ilkesi dâhilinde oluşturulacak komisyon (MASAK, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı) tarafından altı ayda bir incelenmesinin sağlanması

5.2. Tütün endüstrisine yatırım, teşvik vb. herhangi bir isim altında destek sağlanmaması

A.6. Ürün Kontrolü, İçerikleri ve Halka Duyurulması

Tütün ürünlerinin zararlarına ilişkin çok güçlü bilimsel kanıtlar bulunmasına rağmen, pek çok tütün ürünü kullanıcısı bu riskleri hafife alma eğilimindedir. Nispeten az sayıda kullanıcı, tütün ürünlerinin sebep olduğu bu zararın gerçek boyutunu anlamakta ve önem vermektedir. Oysa tütün ürünlerinin insan sağlığına ve çevreye verdiği zararlara, her geçen gün yenilerinin eklendiğini gösteren yeni bilgiler ortaya çıkmaktadır.

Tütün dumanı, iç hava kirlenmesine sebep olan en tehlikeli maddelerden biridir. Tütün, 1985 yılında Uluslararası Kansere Araştırma Ajansı tarafından “Grup 1” kanser yapıcı madde olarak kabul edilmiştir. 70’i kesin kansere sebep olduğu bilinen 7000’in üzerinde kimyasal madde içermekte ve dünyada en fazla çöpe sebep olan ürünler arasında ilk sırada yer almakta ve doğayı da zehirlemektedir.

Tütün endüstrisi tütün ürünü ambalajlarında, tüketicileri tütün ürünü kullanımına bağlı riskler konusunda uyaracak yeterli bilgi vermekten kaçınarak, tütün ürünlerini ilgi çekici göstermek için paketleme ve diğer reklam tekniklerini kullanmakta, tüketicilerin dikkatini tütün ürünlerinin sağlığa verdiği zararlardan uzaklaştırmaktadır.

Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesinin 11. maddesi kapsamında ürünlerinin paketlenmesi ve etiketlenmesinde uyulması gereken kurallar belirtilmektedir. Tütün ürünü paketlerinde reklamların önlenmesine yönelik tedbirler, etiketlerde tütün ürünlerinin sağlığa zararları ve emisyonları konularında yanlış, aldatıcı, yanıltıcı bilgilerin önlenmesi için tedbirler yer almaktadır.

TKÇS kapsamında hazırlanan kılavuzlarda; tütün ürünü paketleri üzerindeki, sağlık uyarılarının, ambalajın hem önünde hem de arkasında yer alması ve tütün ürünlerinin sağlığa zararları ve emisyonları hakkında yanlış, yanıltıcı bilgilerin verilmesini önleyecek tedbirler alınması önerilmektedir. Ülkemizde bu alanda güçlü önlemler alındı ve 2018 yılında düz paket uygulamasına geçildi. Düz paket uygulaması ile birlikte resimli sağlık uyarılarının sigara paketlerinin ön ve arka yüzünün %85’inini kapsaması da sağlandı.

Ürün çeşitliliği ile pazar karını artırmaya çalışan tütün endüstrisi elektronik sigara veya ısıtılmış tütün ürünleri gibi tütün ürünlerinin içerikleri konusunda da yanıltıcı bilgi vererek bu ürünlerin zararsız, masum ürünler olduğu algısı oluşturmaya çalışmaktadır. Ancak gerçek olan şudur ki; bu ürünlerin tamamı, kullanıcılarının çoğunda kansere sebep olan ve sağlığa zarar veren toksik emisyonlar oluşturmaktadır. Sigaraların zifir, nikotin ve karbon monoksit emisyonları için ölçüm metodları belirlenmiş Tütün Mamullerinin Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamına alınmış olmasına rağmen diğer tütün ürünleri için benzer düzenleme bulunmamaktadır. Tütün endüstrisinin tütün bağımlılığını devam ettirmeye yönelik yanıltıcı bilgilerle kullanıma sunduğu elektronik sigara, dumansız tütün ürünleri gibi tütün ürünlerinin zararları konusunda bilimsel ölçümler yapılarak halkın doğru bilgilendirilmesine yönelik çalışmaların hayata geçirilmesi de de eylem planında yer almaktadır.

Ülkemizde tütün endüstrisinin yanıltıcı bilgiler vermesinin önüne geçilebilmesi için ülkemizde tütün ürünlerine yönelik analizlerinin yapılabilmesi önem arz etmektedir. Bunu ülkemizde sağlamak amacıyla 2018-2023 eylem plan döneminde Tarım Orman Bakanlığı ile İstanbul Medeniyet Üniversitesi arasında imzalan iş birliği protokolü kapsamında Tütün ve Tütün Mamulleri Analiz, Araştırma ve Geliştirme Laboratuvarı kuruldu ve laboratuvar analiz çalışmalarına başladı. Söz konusu laboratuvarın analiz kapasitesi sınırlı olup tütün endüstrisinin tütün bağımlılığını devam ettirmeye yönelik yanıltıcı bilgilerle kullanıma sunduğu elektronik sigara, dumansız tütün ürünleri gibi tütün ürünlerinin zararları konusunda bilimsel ölçümler yapılarak halkın doğru bilgilendirilmesine yönelik çalışmaların geliştirilmesi da eylem planı kapsamında göz önüne alındı.

A.6. Amaç

Tütün ürünlerinin içeriklerinde ve yaydıklarında (emisyonlarında) bulunan kanserojen maddelerin ve zehirli bileşenlerin bilimsel olarak değerlendirilmesi, tütün ürünlerine ilişkin teknik düzenlemenin geliştirilmesi, tütün ürünlerinin içerikleri ve yaydıkları hakkında toplumun bilgilendirilmesi

A.6. Gösterge ve Hedefler

A6. Ürün Kontrolü, İçerikleri ve Halka Duyurulması Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerde resimli sağlık uyarıları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		30			• 50
2.	15 ve üzeri yaş grubunda resimli sağlık uyarıları nedeniyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		40			• 60
3.	Tütün ürünlerinin içerisindeki katkı maddelerinin sayısındaki azalış oranı (%)	• TÜİK • Tarım ve Orman Bakanlığı		30			• 100
4.	Tütün ürünlerinin saldıkları madde miktarında mevcut duruma göre (1 adet sigaradaki nikotin, zifir, CO) azalış(mg/sigara)	• Tarım ve Orman Bakanlığı	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg

A.6. İnisiyatifler ve Faaliyetler

1. Tütün ürünlerinin içeriklerinin ve yaydıklarının insan sağlığına zararlı veya olası zararlı etkilerine ilişkin bilimsel kanıtlara, TKÇS hükümleri ve ilgili kılavuz ilkelerine ve dünyadaki en iyi uygulama örneklerine göre bu ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerin geliştirilmesine yönelik mevzuatın güçlendirilmesi

1.1. Nargilelik tütün ürünlerinin içeriklerinin kısıtlanması ve yasaklanmasına ilişkin mevzuatın geliştirilmesi

2. Ulusal, bağımsız ve bilimsel denetimden geçen akredite edilmiş tütün ürünlerine yönelik ölçüm laboratuvarının kurulması

2.1. Laboratuvarın test ve analiz yapacak şekilde faaliyete geçirilmesi

3. Tütün ürünlerine ilişkin teknik düzenlemelere uygunluğun etkin olarak değerlendirilmesi

3.1. Ulusal laboratuvarın Tütün mamulleri denetimlerine ilişkin ölçme ve değerlendirme çalışmalarında kullanılarak piyasa gözetim ve denetimlerinin artırılması

4. Tütün ürünleri tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmanın oluşturduğu sağlık etkilerine, bağımlılık yapmasına ve ölüm tehdidine ilişkin tütün ve tütün ürünlerinin paket, etiket, ambalaj ve kartonları ile nargile şişeleri üzerine konulacak sağlık uyarı ve mesajlarının TKÇS hükümleri ve kılavuz ilkelerine ve dünyadaki en iyi uygulama örneklerine paralel olarak uygulanmasına devam edilmesi

4.1. TKÇS ve kılavuz ilkelerde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda tütün ürünlerinin piyasaya arz ambalajları ile nargile şişeleri üzerinde yer alacak birleşik sağlık uyarılarının belirli periyotlarla değiştirilmesi

B.Tütün Ürünlerine Ulaşılabilirliğinin Azaltılması

B.1. Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretinin Önlenmesi

Tütün mamullerinin yasa dışı ticareti; sağlık, ekonomik, sosyal ve güvenlik etkileri olan çok boyutlu bir sorun olmasının yanı sıra, ülke sınırlarını aşan bir eylem olması nedeniyle, bir ülkenin tek başına çözebileceği bir problem değildir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından, dünya genelinde tüketilen her 10 sigara ve tütün ürününden 1'inin yasa dışı olduğu tahmin edilmektedir.

Tütün endüstrisi sıklıkla, tütün ürünlerine yönelik vergi yükünün artırılması ile kaçak, kayıt dışı tütün ürünlerinin kullanımının artacağını ileri sürmektedir. Oysa pek çok ülke, tütün vergileri ve fiyatları artırıldığında bile yasa dışı ticaretle başarılı bir şekilde mücadele edilebildiğini, bunun sonucunda da vergi gelirlerinin arttığını ve tütün kullanımının azaldığını göstermektedir.

TKÇS'nin hükümlerinden birisi de tütün ürünlerinin yasa dışı ticaretinin önlenmesidir. TKÇS'nin 15'inci maddesi kapsamında hazırlanan "Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretinin Önlenmesine Yönelik Uluslararası Protokol" DSÖ tarafından 10 Ocak 2013 tarihinde imzaya açılmıştır, ülkemiz protokolü ilk gün imzalayan 12 ülkeden biri olmuştur. Protokol, tüm tarafları kendi içinde etkin tedbirler almaya zorlaması, birbirleriyle iş birliği ve bilgi paylaşımına yönlendirmesi açısından bağlayıcıdır. Protokol, 25 Ekim 2017 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş ve 2018/11417 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmış ve 26 Mart 2018 tarihli ve 30372 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Protokole taraf olan 68 ülkenin 48'inin, resmi onay sürecini tamamlamasından sonra, 25 Eylül 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizde Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretinin Önlenmesine Yönelik Uluslararası Protokol'ün uygulanması amacıyla eylem planı hazırlandı. Eylem planına ilişkin koordinasyon Ticaret Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Ancak söz konusu eylem planının uygulanması ve koordinasyonu konusunda yaşanan sorunların giderilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Bununla birlikte ülkemizde tütün ürünü çeşitliliğinin artırılmasının önlenmesine ilişkin alınan önlemlerle elektronik sigara ve ısıtılmış tütün ürünlerinin ülkemizde ticaretine izin verilmedi. Buna rağmen söz konusu ürünler, yasadışı yollarla ülkemize girmekte ve yasadışı yollarla ticareti yapılmaktadır. Yine tütün endüstrisi, ülkemizde tütün ürünlerinde kullanımı yasaklanmış olan mentolün, farklı ürün ve isimlerle ülkemize girmesine yönelik faaliyetler yürüterek yasal mevzuatımızı delmeye çalışmaktadır. Söz konusu ürünlerin her türlü yolla ülkemize girmesini, ticaretini, kullanımını önleyecek tedbirlerin güçlendirilmesi planlanmaktadır.

B.1. Amaç

İlgili tüm kurum ve kuruluşlar arasında tam bir eşgüdüm ve iş birliği sağlanarak tütün ürünlerinin yasadışı ticaretiyle etkin olarak mücadele edilmesi

B.1. Gösterge ve Hedefler

B1. Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretinin Önlenmesi							
Amaç: İlgili tüm kurum ve kuruluşlar arasında tam bir eşgüdüm ve işbirliği sağlanarak tütün ürünlerinin yasadışı ticaretiyle etkin olarak mücadele edilmesi							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	15 ve üzeri yaş grubunda bandrolsüz sigara kullanım oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 7,5			• 3
2.	Ticari amaçla sarmalık kıyılmış tütün üretenler ile satan veya satışa arz edenlere yönelik uygulanan cezai işlem sayısı	• İlgili Kurum	• 250	• 300	• 350	• 400	• 450

B.1. İnisiyatifler ve Faaliyetler

1. Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi

- 1.1. Sarmalık kıyılmış tütün ve içi sarmalık kıyılmış tütün ile doldurularak sigara haline getirilmiş makaronların satışının engellenmesi**
- 1.2. Kaçak nargile ürünlerinin satışına yönelik operasyonların artırılması**
- 1.3. Elektronik sigara gibi ülkemizde ruhsatlandırılmamış tüm tütün ürünü ve taklit eder tarzdaki ürünlerin ülkeye girişi, satışı ve kullanımının önlenmesi**
- 1.4. Bitkisel Nargile melasının yasaklanmasına yönelik mevzut düzenlenmesinin yapılması**
- 1.5. Elektronik sigara ve benzerlerinin üretimlerinin ve ticaretinin yasaklanması**
- 1.6. Kaçak boş makaron satışına yönelik mücadelenin artırılması**
- 1.7. Muhibmekanizmasının güçlendirilmesi amacıyla boş ve dolu makaronlara ikramiye ödemesi getirilmesi**
- 1.8. Tütün mamullerinin ithalat, ihracat, imalat ve transit geçiş bilgileri ile yurt içindeki lisanslı firmaların yurt içi ve yurt dışı satış rakamları ve kategoriler bazında, iller ve bölgeler bazında ilgili kurumlarla birlikte belirlenen formata uygun biçimde hazırlanacak ve üçer aylık dönemler itibariyle ilgili kurumların bilgisine sunulması**
- 1.9. Tütün mamullerinin yasa dışı ticaretinin tüm boyutlarıyla ele alınarak boyutunun tespit edilmesi, çözüm önerilerinin geliştirilmesi, mücadeleye yönelik tedbir ve faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla kurumların katılımıyla çalıştayların düzenlenmesi**
- 1.10. Tütün mamullerinin yasa dışı ticaretinin uluslararası bağlantıları, organizatörleri, finansman kaynakları, suçtan elde edilen gelirlerin terör örgütlerinin finansmanında kullanımı ve bunların bağlantıları ile yasa dışı ticarete kullanılan paravan şirketlerin ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapılması**
- 1.11. Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi amacıyla deniz araçlarında denetimlerin gerçekleştirilmesi**
- 1.12. Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı satış belgesini haiz olan veya olmayan satıcılarda yasa dışı ticarete konu tütün mamulleri, sarmalık kıyılmış tütün, ağızdan kullanım için tütün, elektronik sigara, yaprak sigara kâğıdı ve makaron satışı ile nargilelik tütün mamulünün sunumunun yapıldığı işletmeler ve seyyar satıcılar tarafından yapılan yasa dışı ticarete yönelik hukuki altyapı gözden geçirilerek gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılması**
- 1.13. Tütün ve tütün mamulleri kaçakçılığıyla mücadeleye katkı sağlayan tüm kurum ve kuruluşların ilgili personeline yönelik olarak eğitimlerin düzenlenmesi**
- 1.14. Ülke içi kargo yoluyla yapılan Yasadışı Tütün ve Tütün Mamulleri Ticaretinin yoğun olduğu illerde kargo Toplama Merkezlerine X-Ray Cihazı Kurulması ve**

kargo firmalarının sorumluluğunu artıran düzenlenmelerin yapılarak denetimlerin güçlendirilmesi

1.15. Tütün mamulleri kaçakçılığıyla mücadeleye yönelik kolluk birimlerince nitelikli adli soruşturmalar ile planlı operasyonların yapılması, bu çalışmalarda ihtiyaç duyulan bilgi/belgelerin ilgili kurumlarca kesintisiz karşılanması, gümrük sahaları ve hudutlarımızda etkin kontrol ve denetimlerin yapılması

1.16. Saha denetimlerinde görevli personele yönelik ürün içeriklerine ilişkin detayların yer aldığı bilgilendirici broşür ve diğer materyallerin hazırlanarak dağıtılması

B.2. Çocuk ve Gençlerin Tütün Ürünleri Kullanımından Korunması ve Ulaşılabilirliğinin Engellenmesi

Tütün endüstrisi, gelecekteki ekonomik kazancını güvence altına almak, karlılığını sürdürmek amacıyla gençleri ve genç yetişkinleri hedef almaktadır. Gençler ve genç yetişkinler tütün endüstrisinin pazarlama taktiklerine ve tütün ürünlerinin zararlı etkilerine karşı oldukça savunmasızdır. Filmlerden, sosyal medyadan, fenomenlerden, akranlarından etkilenirler ve gelecekte tütün kullanımına bağlı karşılaşılabilecekleri sağlık risklerini önemsemezler.

Ülkemizde olduğu gibi pek çok ülke, ulusal kanunlarla belirlenen yaştan altındakilere tütün ürünleri satışını önleyecek yasal ve idari önlemler almaktadır. Ancak yasal düzenlemeler, çocuk ve gençleri tütün ürünlerinden korumak için tek başına yeterli değildir. Yasal düzenlemelerle birlikte gençlere tütün ürünlerinin zararlarına ilişkin bilgilendirmenin yapılması ve tütün ürünü kullanımının itibarsız bir davranış olduğu algısının eğitim hayatının her kademesinde vurgulanması önemlidir.

Sağlık yönünden bakılacak olursa; tütün ürünlerine maruz kalma, gelişmeye devam eden gencin beyininde prefrontal kortekse zarar vermektedir. Ayrıca, tütün ürünü kullanımına başlama yaşı ne kadar küçük olursa, potansiyel tütün ürünü kullanma süresinin uzaması sebebiyle tütün ürünü kullanımının sebep olduğu kronik hastalıklara ilişkin riskler de o kadar büyümektedir. Özellikle gençler arasında, tütün ürünü kullanımını denemenin olağan bir durum olduğu yönünde yaygın ve yanıltıcı bir kanaat vardır. Oysa yapılan bilimsel araştırmalar, bir kez tütün ürünü kullananların, tütün bağımlısı olma riskinin en az %60 olduğunu göstermektedir. 18-21 yaş arası, genç yetişkinlik döneminin, deneme düzeyindeki tütün ürünü kullanımının, düzenli kullanıma dönüştüğü kritik bir süreçtir.

Asgari yasal satış yaşının 21'e yükseltilmesinin yetişkinler arasında tütün ürünü kullanım sıklığını %12, tütün ürünü kullanımına bağlı ölümleri %10 düzeyinde azaltacağı yönünde yapılan araştırmalar bulunmaktadır.

(https://www.cdc.gov/tobacco/data_statistics/evidence/pdfs/minimum-legal-sales-508.pdf)

Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre, dünyada 1,3 milyar tütün ürünü kullanıcısı bulunmaktadır. Tütün ürünü kullananların neredeyse tamamı çocuk veya genç yetişkin döneminde tütün ürünü kullanımına başlamaktadır. Tütün kullanımının yaygınlığı ve tütüne atfedilebilir hastalıkların yükü ile ilgili 2021 yılında yayımlanan bir araştırmada ([https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(21\)01169-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(21)01169-7/fulltext)) dünyada mevcut tütün ürünü kullanıcılarının %82,6'sını 14-25 yaşları arasında tütün ürünü kullanımına başladığı, %18,5'inin 15 yaşından önce düzenli olarak tütün ürünü kullandığı ifade edilmektedir. Ayrıca tütün ürünü kullanımına başlamamış bir kişinin 25 yaşına geldiğinde, tütün ürünü kullanmaya başlama ihtimalinin çok düşük olduğu belirtilmektedir.

Sağlık müdahaleleri açısından, ergenlik ve genç yetişkinlik dönemi olan bu dönemin, tütün ürünü kullanımının önlenmesi açısından bir fırsat olarak değerlendirilmesi kritik öneme sahiptir. Bunun sağlanabilmesi için yasal satış yaşından önce çocuk ve gençlerin tütün ürünlerine erişimin önlenmesi ve yasal satış yaşının beyin gelişiminin devam ettiği 21 yaşından sonra olacak şekilde mevzuat düzenlemesi yapılması çok önemlidir.

Bununla birlikte Avrupa Birliğinde olduğu gibi bazı ülkeler “1 Ocak 2009’dan sonra doğan çocuklara hiçbir zaman yasal olarak tütün ürünü satılamaması” “2040 yılında tütünsüz Avrupa gibi” özellikle gelecek nesilleri koruyacak vizyoner hedefler belirlemektedir.

Tütün bağımlılığı gerek sebep olduğu sağlık zararları gerekse diğer bağımlılık yapıcı maddelere geçiş açısından da bir basamak olması sebebiyle hassasiyetle üzerinde durulan bir alandır. Gençlerin tütün ürünü kullanımına başlamasında ailenin ve sosyal çevrenin etkisi ile tütün ürünlerine ulaşılabilirliğin kolay olması önemli etkenlerdir.

Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünü satış noktası bulunmasının engellenmesi, münhasır satış noktaları oluşturularak özellikle gençlerin tütün ürünü satış noktalarına girmesinin önlenmesi, gençlerin yoğun olarak bulunduğu işletmelerde tütün ürünü satışı ve sunumunun önlenmesi, ihlalde bulunan işletmelere yönelik satış ve sunum belgesinin iptal edilmesi gibi önlemlerin alınarak çocuk ve gençlerin tütün ürünlerine erişiminin engellenmesi hedeflenmektedir.

B.2. Amaç

18 yaşını doldurmamış bireylerin tütün ürünlerine satış ve dağıtım yoluyla ulaşmasının engellenmesi

B.2. Gösterge ve Hedefler

B2. Çocuk ve Gençlerin Tütün Ürünleri Kullanımından Korunması ve Ulaşılabilirliğinin Engellenmesi							
Amaç: 18 yaşını doldurmamış bireylerin tütün ürünlerine satış ve dağıtım yoluyla ulaşmasının engellenmesi							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerden 18 yaşını doldurmamış olmalarına rağmen sigara satın alabilenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 5
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerde dal sigara satın alanların oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 15			• 5
3.	13-15 yaş grubu öğrencilerde sigara içmenin kendilerini kutlamalar, partiler ve sosyal toplantılarda daha rahat hissettireceğini belirtenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 22			• 10

B.2. İnisiyatifler ve Faaliyetler

1. 18 yaşını doldurmamış bireylere tütün ürünlerinin satış, dağıtım ve sunumunu yasaklayan mevcut yasal düzenlemeye, uyumun denetlenmesi ve uymayanlara caydırıcı nitelikte cezai müeyyideler uygulanması

1.1. Okul çevreleri de dahil olmak üzere adet bazında tütün ürünü (tek sigara vb.) ve sarmalık kıyılmış tütün, makaron ve yaprak sigara kâğıdının gençlere satışını önlemeye yönelik tedbirlere ağırlık vererek düzenli denetim yapılması

1.2. 18 yaşını doldurmamış bireylere tütün ve tütün ürünlerinin satış, dağıtım ve sunumu yapılması halinde uygulanan cezai müeyyideye ek olarak idari para cezasının da uygulanması ve satış-sunum ruhsatının iptal edilmesinin sağlanmasına yönelik mevzuat düzenlenmesinin yapılması

2. Tütün ürünleri satıcılarının ürün alacak gençlerden 18 yaşını doldurduklarını gösterir resmî belgeleri istemelerinin sağlanması
 - 2.1. Kimlik belgelerinin istenilmesi konusunda satıcıların bilgilendirilmesine devam edilmesi
3. 18 yaşını doldurmamayan bireylere tütün ürünlerinin satış ve dağıtımını yasaklayan mevcut yasal düzenlemenin kapsamının genişletilmesi
 - 3.1. Tütün ürünü satışının 21 yaşına çıkarılması
 - 3.2. Tütün ürünlerinin perakende satışı veya nargilelik tütün ürünü sunumu yapılan işyerleri, örgün eğitim kurumları ve öğrenci yurtlarına kapıdan kapıya en az 500 m mesafe olmak zorunluluğu getirilmesi

C. Kurumsal Kapasitenin Arttırılması

Tütünle mücadele çalışmaları, uluslararası iş birliği gerektirdiği gibi, ülke içinde de kurumlar arası iş birliği gerektiren kapsamlı çalışmalardır. Bu çalışmalar, pek çok kurumun görev alanına giren ve çok sayıda personelin görev aldığı çalışmalardır. Ülkemiz bu alanda yürüttüğü başarılı çalışmalar ile tüm dünyaya örnek gösterilmektedir. Ülkemizin bu alandaki başarısını sürdürmek için Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu'na üye tüm kamu kurumlarında, kurumsal kapasitenin artırılması planlanmaktadır.

Bu kapsamda Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu üyesi tüm kurumlarda bağımlılık ile mücadele birimlerinin oluşturulması, özellikle rehber öğretmenler gibi bağımlılık alanında çalışan kritik personelin sayısının artırılması, bu personelin kapasitelerinin artırılmasına yönelik yeni eğitimler ve tazeleme eğitimleri verilmesi, tüm paydaş kurumlarda bağımlılık ile mücadele kapsamında kurumsal kimlik oluşturacak çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

C.Amaç

Tütün ile mücadele çalışmalarında görev alan tüm kurumların, bağımlılığa ilişkin kurumsal alt yapının güçlendirilmesini, personel sayısının ve niteliğinin artırılmasını sağlamak.

C.1. İnisiyatif ve Faaliyetler

1. Tütünle mücadelede kurumsal altyapının güçlendirilmesi

- 1.1. Bağımlılıkla Mücadele Birimlerinin kurulmasının sağlanması
- 1.2. Bağımlılık ile mücadele kapsamında görev yetki ve sorumluluğu bulunan tüm kurumların yöneticilerine yönelik performans sisteminin hayata geçirilmesi
- 1.3. Bağımlılık alanında çalışacak tüm profesyonellerin (sağlık personeli, kolluk görevlisi, basın mensubu vb.) standart sertifikalı bir eğitimden geçerek sınava girmeleri ve başarılı olanların bu alanda uzmanlaşarak hizmet sunmalarının sağlanması
- 1.4. Bağımlılık ile mücadele alanında çalışanların aldıkları eğitimlere yönelik tazeleme eğitimlerinin yapılması
- 1.5. BMK üyesi tüm kurumların personeline yönelik tütün ürünleri zararları hakkında bilgilendirici ve bilinçlendirici eğitimlerin vermesi
- 1.6. Bağımlılık ile mücadele kapsamında faaliyet gösteren uygulama ve araştırma merkezlerinin ve yürüttükleri faaliyet sayısının artırılması
- 1.7. Mevzuat dâhilinde bağımlılık yapıcı maddelere ilişkin özendirici televizyonda tütün ürünü görselinin yer alması veya 4207 sayılı Kanun hükümlerinin

televizyonda ihlal edici nitelikteki yayın içeriklerinin tespit edilmesine yönelik çalışmaların güçlendirilmesi

1.8. Televizyonda tütün ürünü görselinin yer alması veya 4207 sayılı Kanun hükümlerinin televizyonda ihlal edilmesi durumunda vatandaşların şikâyetle bulunabilecekleri ihbar mekanizmasının bilinilirliğinin artırılması

1.9. Denetim faaliyetlerinin sürdürülmesi, uygulanan müeyyide sayısının, türünün ve idari para cezası tutarının tespit edilmesi

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

Tütünle mücadelede çalışmalarına ilişkin koordinasyon yapısının güçlü olması, yapılan çalışmaların izlenmesi ve değerlendirilmesi başarı için son derece önemlidir. Ülkemizde tütünle mücadele çalışmaları, 2017 yılından itibaren “Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu” koordinasyonunda yürütülmektedir.

Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu; 2019/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında, Adalet, Aile ve Sosyal Hizmetler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Gençlik ve Spor, Hazine ve Maliye, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık, Tarım ve Orman, Ticaret, Ulaştırma ve Altyapı Bakanları ile Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkanvekilinin katılımıyla oluşmaktadır.

Bağımlılıkla Mücadele Kurulu; Sağlık Bakanlığı Bakan Yardımcısı başkanlığında; ilgili 13 Bakanlığın (Adalet, Aile ve Sosyal Hizmetler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Dışişleri, Gençlik ve Spor, Hazine ve Maliye, İçişleri, Kültür ve Turizm, Milli Eğitim, Tarım ve Orman, Ticaret, Ulaştırma ve Altyapı) Bakan Yardımcısı, 2 Kurumun Genel Müdürü (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Türkiye Yeşilay Cemiyeti), 1 Kurumun Başkanı (Mali Suçları Araştırma Kurulu), 2 Kurumun Başkanvekili (Adli Tıp Kurumu, Yükseköğretim Kurulu) 4 Kurumun Başkan Yardımcısı (Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Türkiye İstatistik Kurumu, Diyanet İşleri,) ve BMYK Başkanı Danışmanı ile birlikte 23 kurum ve kuruluşun temsilcisinden oluşturuldu. Bağımlılıkla Mücadele Teknik Çalışma Grubu ise Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürü koordinasyonunda yürütülmek üzere, BMK üyesi 22 kurum/kuruluşun en az daire başkanı seviyesindeki temsilcilerinden oluşturuldu.

Kurumların merkez teşkilatlarında olduğu gibi il ve ilçelerde de koordinasyon mekanizması oluşturuldu. İllerde vali, ilçelerde kaymakam riyasetinde ilgili kurumların illerdeki/ilçelerdeki en yüksek yöneticilerinin katılımı ile Bağımlılık ile Mücadele İl/ilçe Koordinasyon Kurulları çalışmaları yürütmektedir. Bağımlılıkla mücadele kapsamında yürütülen çalışmalarda; kamu kurumlarının yanı sıra, üniversiteler, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, spor federasyonları önemli paydaşlar arasında yer almaktadır.

Tütün ürünü kullanımının önlenmesine yönelik etkili politikaların geliştirilebilmesi için ulusal ve yerel düzeyde tütün ürünü kullanımına ilişkin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek grubu gibi çeşitli değişkenlere ilişkin verilerin elde edilmesi, tütün ürünü kullanımına bağlı zararlara ilişkin detaylı analizlerin yapılması iyi bir izleme politikası için önemlidir.

TKÇS'ye taraf olan tüm ülkelerde standart olarak uygulanan ve yetişkin yaş grubunda tütün ürünü kullanımına ilişkin verilerin elde edildiği Küresel Yetişkin Tütün Araştırması ile 13-15 yaş grubu gençlerde tütün ürünü kullanımına ilişkin verilerin elde edildiği Küresel Gençlik Tütün Araştırması'nın düzenli olarak yapılması DSÖ tarafından önerilmektedir. Ülkemizde bu araştırmaların yanı sıra TÜİK tarafından genel nüfusta yapılan Türkiye Sağlık

Araştırması gibi farklı kurumların farklı yaş gruplarında yaptıkları saha araştırmalarından da veri elde edilmektedir.

Bununla birlikte Küresel Gençlik Tütün Araştırması, ilki 2017 yılında olmak üzere il düzeyinde veri elde edecek şekilde yapılmaktadır. Araştırma sonuçları incelendiğinde; iller arsında gerek tütün ürünü kullanım sıklığı gerekse araştırma kapsamında tütünle mücadele politikalarına yönelik yapılan değerlendirmeler konusunda il düzeyinde farklılıklar olduğu görülmektedir. 2023 yılında bazı illerde, yetişkin yaş grubunda da tütün ürünü kullanım düzeyinin tespitine yönelik saha araştırmaları yapıldı. Ancak 81 ilde yetişkin yaş grubunda il düzeyinde veri elde edilen standart saha araştırmalarının yapılması ve elde edilen veriler doğrultusunda yerel önlemlerin alınması ihtiyaı bulunmaktadır. Bu sorunların giderilmesi amacıyla yeni eylem planında araştırmaların hem ulusal hem de il düzeyinde yapılması planlanmaktadır.

D. Amaç

Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planının süreç ve çıktıların izlenmesi ve raporlanması

D. Gösterge ve Hedefler

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme							
Amaç: Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planının süreç ve çıktıların izlenmesi ve raporlanması							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	Kurullarda alınan kararların hayata geçirilme oranı (%)	Sağlık Bakanlığı	• 85	• 85	• 90	• 90	• 95
2.	Eylem planı kapsamında planlanmış faaliyetlerin zaman takvimine uygun olarak tamamlanma oranı (%)	Sağlık Bakanlığı	• 80	• 80	• 85	• 85	• 90
3.	Ortak proje yürütülen üniversite sayısının tüm üniversite sayısına oranı (%)	YÖK	• 20	• 30	• 40	• 50	• 60
4.	Ortak proje yürütülen belediye sayısının tüm belediyelere oranı (%)	İçişleri Bakanlığı	• 20	• 30	• 40	• 50	• 60

D. İnisiyatifler ve Faaliyetler

- 1. Tütün kontrolü alanındaki paydaşlar arasındaki koordinasyon ve iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi**
 - 1.1. İl tütün kontrol kurullarında görev yapan kişilerin tamamına yönelik performans değerlendirme sisteminin hayata geçirilerek performans karnelerine yönelik uygulanacak yaptırımların kendi kurum mevzuatlarına tanımlanmasının sağlanması**
 - 1.2. Mahalli mülki amirlerin sorumlu olduğu il/ilçenin, tütün kullanım oranlarının düşürülmesine yönelik hedeflerin konularak takip edilmesi**
 - 1.3. Tütünle mücadele kurulları tarafından alınan kararların gerçekleşme durumunun izlenerek raporlanmasına yönelik yazılım geliştirilmesi**
 - 1.4. Tütün ürünleri ile mücadele kapsamında yürütülecek tüm projelerin ilgili kurullardan onayı dâhilinde yürütülmesinin sağlanması**
 - 1.5. Proje finansmanı sağlayan tüm kurumların tütünle ilgili proje başvurularında ilgili kurullardan birinin (BMYK, BMK, BMTK, vb) onayını ön şart olarak istemesinin sağlanması**
 - 1.6. Tütün ürünlerine ilişkin reklam, promosyon ve sponsorluk yasaklarının sosyal medya hesapları dahil olmak üzere çevrimiçi mecralarda ihlallerine ilişkin raporlar oluşturulması**
 - 1.7. Kamuoyunun medya içeriklerinde bağımlılık yapıcı maddelere ve bağımlılık kavramına yönelik farkındalığının analizinin yapılması**
 - 1.8. Kurulların etkin çalışabilmesine yönelik gerekli bütçenin sağlanabilmesi**
- 2. Amaca yönelik araştırmalarla izlem yapılması**
 - 2.1. KYTA'nın il bazlı olarak belirlenen periyotlarla yapılmasının sağlanması**
 - 2.2. KYTA'nın ulusal olarak belirlenen periyotlarla yapılmasının sağlanması**
 - 2.3. KGTA'nın il bazlı olarak belirlenen periyotlarla yapılmasının sağlanması**
 - 2.4. Üniversite bazında tütün kullanım oranlarının tespit edilmesine yönelik araştırma yapılması**
 - 2.5. İl/okul/üniversite/meslek bazlı yapılacak araştırmaların örneklem tasarımlarının belirlenmesi ve uygulama kılavuzlarının hazırlanması**
 - 2.6. İl/okul/üniversite/meslek bazlı yapılacak araştırmaların soru formlarının hazırlanması**
 - 2.7. Bağımlılık ve şiddet arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla şiddet algısı araştırmasının yapılması**
 - 2.8. Göç ve travma ile bağımlılık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla araştırma yapılması**
 - 2.9. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ölçmek amacıyla psikometrik ölçeklerin geliştirilmesi ve uygulanması**

*Belge kapsamında belirtilmiř tüm
gaye, gösterge ve hedef ile
inisiyatiflerin başarıya ulaşabilmesi
için yapılması gereken faaliyetler,
bu faaliyetlere atanmış sorumlu
kurum ve kuruluşlar*

***Tütün Kontrolü Strateji Belgesi
ve Eylem Planı 2024-2028’de
belirlenmiştir.***

2024-2028

Tütün Kontrolü Eylem Planı

No	Nihai Amaç Göstergeleri	Veri Kaynağı	2024	2025	2026	2027	2028
			Hedef	Hedef	Hedef	Hedef	Hedef
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerde tütün ürünü kullanım sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 13			• 8
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerde hayatı boyunca hiç tütün ürünü denememişlerin sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 67			• 75
3.	13-15 yaş grubu öğrencilerde son bir ayda günde 11 adet ve üzeri sigara kullananların sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 6			• 2
4.	Herhangi bir tütün ürünü kullanan 13-15 yaş grubu öğrencilerde bırakmak isteyenlerin sıklığı (%)	• TÜİK Sağlık Bakanlığı		• 70			• 85
5.	14-19 yaş grubu öğrencilerde tütün ürünü kullanım sıklığı	• TÜİK • Millî Eğitim Bakanlığı		• Mevcut duruma göre %5 azalma			• Mevcut duruma göre %5 azalma
6.	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde tütün ürünü kullanım sıklığı (ara sıra ve her gün kullananların toplamı)	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• Mevcut Durum Tespiti			• Mevcut duruma göre %20 azalma
7.	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde hayatı boyunca tütün ürünü denememişlerin oranı (%)	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• 13			• 8

No	Nihai Amaç Göstergeleri	Veri Kaynağı	2024	2025	2026	2027	2028
			Hedef	Hedef	Hedef	Hedef	Hedef
8.	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde sigara kullananların günde tükettikleri ortalama sigara sayısı (adet)	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• Mevcut Durum Tespiti			• Mevcut duruma göre %20 azalma
9.	19-25 yaş arası üniversite gençliğinde sigarayı bırakmak isteyenlerin sıklığı	• TÜİK • Gençlik ve Spor Bakanlığı		• Mevcut Durum Tespiti			• Mevcut duruma göre %20 artış
10.	15 ve üzeri yaş grubunda tütün ürünü kullanım sıklığı (ara sıra ve her gün kullananların toplamı) (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 20
11.	15 ve üzeri yaş grubunda hayatı boyunca hiç sigara kullanmamışların sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 64			• 72
12.	15 ve üzeri yaş grubunda sigara kullananların günde tükettikleri ortalama sigara sayısı (adet)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 15			• 11
13.	Sigara kullanan 15 ve üzeri yaş grubunda sigarayı bırakmak isteyenlerin sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 40			• 60
14.	Sigarayı bırakan 15 ve üzeri yaş grubu içinde sağlık sorunu dışındaki diğer sebeplerle (aile bireylerinin isteği, sigara bırakma kampanyaları, sigara fiyatı, sigara içecek yer bulma güçlüğü) sigarayı bırakanların sıklığı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 60			• 80

A-1.TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTILMASI

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	Zorunlu eğitime devam eden öğrencilerin tütün ürünleri ile mücadele konusunda eğitim alma oranı (%)	• Millî Eğitim Bakanlığı	• 50	• 55	• 60	• 65	• 70
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerde tütün ürünlerinin zararları konusunda okulda bilgi aldığını söyleyenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 80			• 95
3.	13-15 yaş grubu öğrencilerde pasif etkilenimin sağlığa zararlı olduğunu düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 85			• 95
4.	13-15 yaş grubu öğrencilerde 4207 sayılı Kanun ile yasaklanmış alanlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 93			• 98
5.	13-15 yaş grubu öğrencilerde açık alanlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 77			• 85
6.	15 ve üzeri yaş grubunda tütün ürünü kullanımının sağlık sorunlarına yol açtığını düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 92			• 98
7.	15 ve üzeri yaş grubunda pasif etkilenimin ciddi sağlık sorunlarına yol açtığını düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 88			• 98
8.	15 ve üzeri yaş grubunda kamu spotları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 40

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
9.	15 ve üzeri yaş grubunda sigara karşıtı mesaj farketme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 78			• 90
10.	15 ve üzeri yaş grubunda 4207 sayılı Kanun ile yasaklanmış alanlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 92			• 96
11.	15 ve üzeri yaş grubunda tütün ürünlerinin vergilendirilmesi ile ilgili uygulamalara destek oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 70			• 80
12.	4207 sayılı Kanun ihlallerine yönelik kurulan ihbar mekanizmalarının (Yeşil Dedektör, ALO 184 SABİM vb.) toplumda bilinirlik düzeyi (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 70			• 90
13.	Sigara içenler arasında sigara bırakma hizmetlerinin (ALO 171, SBP'ler) bilinirlik oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 60			• 80

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda tütün ürünlerinin zararları ve bunlardan korunmaya yönelik eğitim çalışmaları ile etkinliklerin yapılması							
1.1.1. İllerde eğitim verecek TBM formatörlerine eğitim verilmesi	• Milli Eğitim Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Mevcut formatörlere ilave eğitim alan formatör sayısı	• 100	• 150		• 100	
1.1.2. TBM Formatörleri tarafından uygulayıcı eğitimlerinin verilmesi	• Milli Eğitim Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Mevcut eğitim alan rehber öğretmen/ psikolojik danışman ilave TBM uygulayıcı eğitimi alan rehber öğretmen sayısı	• 5.000	• 5.000	• 5.000	• 5.000	• 5.000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.3. TBM programının öğretmenlere uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Yeni atanan veya TBM eğitimi almayan öğretmenlerin yetişkin modülü eğitimini alma oranı (%)	• 30	• 35	• 40	• 45	• 50
1.1.4. TBM Programının öğrencilere uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Zorunlu eğitime devam eden ilkokul , ortaokul ve lise öğrencilerinin eğitim alma oranı (%)	• 45	• 50	• 55	• 60	• 65

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.5. TBM Programının velilere uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Zorunlu eğitime devam eden öğrencilerin velilerinin eğitim alma oranı (%)	• 30	• 35	• 40	• 45	• 50
1.1.6. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda aile içi iletişim iletişime yönelik eğitimlerin rehber öğretmen/ psikolojik danışmanlar tarafından uygulanması	• Millî Eğitim Bakanlığı	• Eğitim alan veli oranı	• 30	• 35	• 40	• 45	• 50
1.1.7. Eğitim Bilişim Ağı'nda yer alan TBM etkileşimli içeriklerin öğrenciler tarafından kullanımının sağlanması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• EBA'daki TBM etkileşimli içeriği tamamlayan öğrenci yüzdesi (%)	• 35	• 40	• 45	• 50	• 55

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.8. Tütün ve tütün ürünleri ile yeni tanışmış veya deneme aşamasında olan öğrencilere yönelik ikincil önleme çalışmaları kapsamında Okulda Bağımlılığa Müdahale Programının (OBM) uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı • Yeşilay	• Eğitim alan formatör sayısı • Eğitim alan uygulayıcı sayısı • OBM uygulayan okul oranı	• İlave 100 formatör • İlave 100 uygulayıcı • %60	• İlave 200 uygulayıcı • %70	• İlave 200 uygulayıcı • %80	• İlave 200 uygulayıcı • %90	• İlave 200 uygulayıcı • %100
1.1.9. Okullarda Yeşilay kulüplerinin güçlendirilerek eğitim-öğretim yılı içerisinde aktiviteler gerçekleştirmelerinin sağlanması	• Milli Eğitim Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Yılda en az 4 aktivite gerçekleştiren okul oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.10. Okullarda resim, şiir, kompozisyon yarışmaları ile münazara ve tiyatro etkinliklerinde tütün ile mücadele konusunun işlenmesi	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Yılda en az 2 defa kampanya ve yarışma düzenleyen okul oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
1.1.11. Tütün kullanımının önlenmesine yönelik afişlerin periyodik olarak okulda duyuru panoları aracılığıyla paylaşılmasının sağlanması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Okullarda afişlerin duyuru panolarında yılda en az 2 defa asılma oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.12. Gençlik Merkezlerindeki sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılan gençlerin sayısının artırılması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Faaliyete katılan genç sayısı	• 2.000.000	• 2.000.000	• 2.000.000	• 2.000.000	• 2.000.000
1.1.13. Müfredatta tütün ürünü kullanımının zararları ile ilgili kazanımların artırılarak sürdürülmesi	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Tütün ürünlerinin zararları konusunun tüm derslere ilişkin müfredatta yer alma oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
1.1.14. Tütünle mücadele kapsamında yürütülecek olan çalışmalara destek olacak gönüllü öğrenci sayısının artırılması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Tütün ve tütün ürünleri ile mücadele de gönüllü öğrenci sayısı	• 200	• 500	• 500	• 500	• 500

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.15. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda tütün ürünlerinin zararları ve bunlardan korunma konulu öğrencilere ödev verilmesi	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Ödev sayısı	• Dönemlik 1 ödev verilmesi	• Dönemlik 1 ödev verilmesi	• Dönemlik 1 ödev verilmesi	• Dönemlik 1 ödev verilmesi	• Dönemlik 1 ödev verilmesi
1.1.16. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda ortaöğretim öğrencilerine Şartlı Nakit Transferi (ŞNT II) projesi kapsamında "Okuldan Erken Ayrılma Riskini Azaltma Programlarının (Koruyucu-Önleyici ve Müdahale Programı) uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Okuldan erken ayrılma riskini azaltma programı uygulanan lise öğrencilerinin oranı (%)	• 25	• 30	• 35	• 40	• 45

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.17. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan rehber öğretmen/ psikolojik danışmanlar tarafından akran zorbalığı ile ilgili çalışmaların uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı	- Eğitim alan öğrenci oranı (%) - Eğitim alan veli oranı (%) - Eğitim alan öğretmen oranı (%)	30 30 30	35 35 35	40 40 40	45 45 45	50 50 50
1.1.18. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda bağımlılık konusunda etkinlik takvimi ve kılavuzu hazırlaması	• Milli Eğitim Bakanlığı	Etkinlik takvimi ve kılavuzun hazırlanarak okullarda uygulanma oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.19. Yeşilay kulübündeki öğrencilere ilave olarak diğer öğrenci kulüplerinin tütün ile mücadele eğitimlerine katılımının sağlanması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Zorunlu eğitim kademesindeki tüm kulüplerin eğitim-öğretim yılı içerisinde en az dört etkinlik düzenleme oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
1.1.20. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda akran eğitim modülünün uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Uygulamanın hayata geçme durumu	• Akran eğitim modülünün geliştirilmesi		• Uygulamanın sürdürülmesi	• Uygulamanın sürdürülmesi	• Uygulamanın sürdürülmesi

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.21. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda düzenlenen veli toplantılarında tütün ürünlerinin zararlarına yönelik bilgilendirmelerin yapılması	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Okulların veli toplantılarında tütün ürünlerinin zararlarına yönelik bilgilendirme yapılma oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
1.1.22. İlkokul, ortaokul ve lise kademelerindeki öğrencilerin, belirli dallarda spor yapmaları ve yarışmalara katılmalarının teşvik edilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Türkiye sportif yetenek taramasına katılan öğrenci sayısı	• 800.000	• 850.000	• 900.000	• 950.000	• 1.000.000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2. Yükseköğretim kurumlarında tütün ürünlerinin zararları ve bunlardan korunmaya yönelik eğitim çalışmalarının ve etkinliklerin yapılması							
1.2.1. Yükseköğretim kurumlarında "Bağımlılık ile Mücadele" seçmeli ders sayısının artırılarak öğrencilerin farkındalığının artırılması	• YÖK Üniversiteler • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Merkezî ve yerel düzeydeki tüm kamu kurum ve kuruluşları	• Müfredatında , "Bağımlılık ile Mücadele" seçmeli dersinin yer aldığı program sayısı • "Bağımlılık ile Mücadele" seçmeli dersini alan öğrenci sayısı	• 400 • 12.000	• 420 • 12.600	• 440 • 13.200	• 460 • 13.800	• 480 • 14.400

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.2. Yükseköğretim kurumlarında tütün ve tütün ürünlerinin bağımlılığı konusunda koruyucu/önleyici farkındalık çalışmaları yapılması, üniversite ve/veya fakülte bazında panel, seminer, sergi ve konferansların düzenlenerek ilgili kurum ve kuruluşlarla üniversite öğrencilerine yönelik bilgilendirici video, tanıtım filmi vb. hazırlanması	• YÖK • Üniversiteler • Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu • Gençlik ve Spor Bakanlığı • RTÜK • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Doğrudan temas edilen (panel, seminer, konferans, sergi vb. etkinliklere katılan) öğrenci oranı (%) • Dijital ortamda bilgilendirme yapılan öğrenci oranı (%)	• 3 • 55	• 3 • 60	• 4 • 65	• 4 • 70	• 4 • 75

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.3. Yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin topluma faydalı olmak amacıyla zamanlarını, yeteneklerini, bilgi ve birikimlerini ortaya koyabilmelerine yönelik gönüllülük faaliyetlerine katılımlarını artırılmasının sağlanması	• YÖK • Üniversiteler • Merkezî ve yerel düzeydeki tüm kamu kurum ve kuruluşları	• Gönüllülük faaliyetlerine katılan öğrenci sayısı	• 100.000	• 115.000	• 130.000	• 145.000	• 160.000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.4. Yükseköğretim kurumunda örgün eğitime yeni başlayan öğrencilere, tütün ve tütün ürünleri ile mücadele konusunda en az 2 saatlik uyum eğitiminin verilmesi	• YÖK • Üniversite • Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Yeşilay • Sağlık Bakanlığı • Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Uyum eğitimi verilen yeni kaydolan öğrenci oranı (%)	• 40	• 45	• 50	• 55	• 60

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.5. Yükseköğretim kurumlarınca, öğrenci bilgi sistemi kullanılarak bağımlılıkla ilgili dijital ve görsel dokümanın belirli bir süre ve mecburi olarak öğrenciler tarafından görüntülenmesinin sağlanması	• YÖK • Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Yeşilay • Gençlik ve Spor Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Dijital ve görsel dokümana erişen öğrenci oranı (%)	• 30	• 35	• 40	• 45	• 50
1.2.6. TBM Akran Eğitimi modülünü uygulayan Yeşilay şubelerinin artırılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulayan Yeşilay şube sayısı	• 7	• 8	• 8	• 8	• 8

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.7. Gönüllüyüz Biz Platformuna bireysel üye sayısının artırılarak, gençlerin gönüllülük faaliyetlerine aktif olarak katılımlarının sağlanması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı • Milli Eğitim Bakanlığı • Üniversiteler • Yerel Yönetimler • Spor Federasyonları	• Yeni üye gönüllü sayısı • İlan sayısı	• 15.000 • 1.500	• 20.000 • 2.000	• 50.000 • 2.000	• 50.000 • 2.000	• 50.000 • 2.000
1.2.8. Gençlik merkezlerinde düzenlenen sosyal kültürel ve sanatsal faaliyetlerde tütünle mücadele temalı faaliyetlerin yer almasının sağlanması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Tütünle mücadele temalı faaliyet oranı (%)	• 5	• 10	• 10	• 10	• 10

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.9. Gençlik merkezlerine üye gençlere tütünle mücadele farkındalık eğitimleri verilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı • Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	• Eğitim verilen genç sayısı	• 40.000	• 40.000	• 40.000	• 40.000	• 40.000
1.2.10. GSB Eğitim Deneyim Uygulama Portalı aracılığıyla yurt, gençlik merkezi ve spor tesislerinde gençlerin kişisel, sosyal ve kültürel gelişmelerini desteleyecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Açılan kurslara katılan genç sayısı	• 332.750	• 345.000	• 362 000	• 370 000	• 400 000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.11. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı yükseköğrenim yurtlarında kalan öğrencilere tütün ve tütün ürünleri ile mücadele farkındalık eğitimleri verilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Eğitime katılan yurt öğrencisi sayısı	• 20.000	• 20.000	• 20.000	• 20.000	• 20.000
1.2.12. Yurt müdürlüklerince gerek sosyal medyada gerek yurtlara yapılan duyurular ile öğrencilerin kişisel, sosyal ve kültürel gelişmelerini destekleyecek eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Açılan kurslar ve atölye çalışmalarına katılan öğrenci sayısı	• 70.000	• 70.000	• 70.000	• 70.000	• 70.000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.13. Yurt müdürlüklerinde kalan öğrencilere gönüllülük bilinci eğitimi vererek onların sosyal sorumluluk projelerine aktif olarak katılımlarının sağlanması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Sosyal sorumluluk projelerine katılan öğrenci sayısı	• 100.000	• 100.000	• 100.000	• 100.000	• 100.000
1.2.14. Yurt müdürlüklerindeki öğrenciler için gerçekleştirilen eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyete katılan öğrenci sayısının artırılması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Faaliyete katılan öğrenci sayısı	• 1.200.000	• 1.200.000	• 1.200.000	• 1.200.000	• 1.200.000
1.2.15. Yurt müdürlüklerinde kalan öğrenciler için gerçekleştirilen KYGM turnuvalarına katılan öğrenci sayısının artırılması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Turnuvaya katılan öğrenci sayısı	• 30.000	• 30.000	• 30.000	• 30.000	• 30.000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.16. Yurt müdürlüklerinde kalan öğrenciler için gerçekleştirilen eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin sayısının artırılması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Faaliyet sayısı	• 40.000	• 40.000	• 40.000	• 40.000	• 40.000
1.2.17. Türkiye geneli üniversite kulüpleri ile YeşilayFest faaliyetinin yapılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Yapılan YeşilayFest sayısı	• 5	• 5	• 5	• 5	• 5
1.2.18. Üniversite öğrencilerine yönelik kamp faaliyetinin yapılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Kamplara katılan üniversite öğrencisi sayısı	• 200	• İlave 200	• İlave 200	• İlave 200	• İlave 200

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.19. Bilinirliği az olan bireysel branşların yaygınlaştırılması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Spor dallarına yönlendirilen öğrenci sayısı	• 24.000	• 25.500	• 27.000	• 28.500	• 30.000
1.2.20. Yerleşkesinde Genç Ofis bulunan yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin ilgili ofislerin düzenlediği faaliyetlere katılımının artırılması	• YÖK • Üniversiteler • Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Genç Ofis faaliyetlerine katılan öğrenci sayısının bir önceki yıla göre artış oranı (%)	• 5	• 5	• 5	• 5	• 5

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.21. Öğrenci kulüplerinin faaliyetlerine katılan öğrenci sayısının artırılması	• YÖK • Merkezî ve yerel düzeydeki tüm kamu kurum ve kuruluşları	• Tüm öğrenci kulüplerine katılan öğrenci sayısı • Bağımlılık ile mücadele kapsamında faaliyet gösteren öğrenci kulüplerine katılan öğrenci sayısı	• 500.00 • 25.000	• 550.000 • 27.500	• 600.00 • 30.000	• 650.000 • 32.500	• 700.000 • 35.000
1.2.22. Spor kulüplerinin tütün ve tütün ürünleri ile mücadele kapsamında kapasitelerinin genişletilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Kurs düzenleyen kulüp sayısı	• 5	• 5	• 5	• 5	• 5

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünleri kullanımının zararları konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.23. Lisansüstü Burs Programı Kapsamında Burs Verilmesi (Uyuşturucu Madde-Alkol-Tütün-Teknoloji-Kumar)	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Bursiyer sayısı	• 5	• 5	• 5	• 5	• 5

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme							
İNİSİYATİF 2: Kamu kurum ve kuruluşlarının çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması							
Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1. Acemi er eğitimlerinde tütün ürünlerinin zararları ve pasif etkileneim hakkında bilgilendirmenin yapılması	• Milli Savunma Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	•Ulaşılan kişi oranı (%)	•100	•100	•100	•100	•100
2.2. Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ile gençlik merkezleri, yükseköğrenim yurtları ve spor tesislerinde görev yapan personele (ilçe müdürü, şube müdürü, yurt müdürü, gençlik merkezi müdürü, tesis amiri, yurt müdür yardımcısı, yurt yönetim memuru, antrenör, spor uzmanı, güvenlik,temizlik görevlisi ve ilgili birimlerde görev yapanlara) tütün ve tütün ürünleri ile mücadele farkındalık eğitimleri verilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı •Türkiye Yeşilay Cemiyeti	•Eğitime katılan personel sayısı	• 15.000	• 15.000	• 15.000	• 15.000	• 15.000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 2: Kamu kurum ve kuruluşlarının çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezlerinde görev yapan gençlik lideri/gençlik çalışanı ünvanlı personele tütünle mücadele eğitimleri verilmesi	•Gençlik ve Spor Bakanlığı •Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Eğitime katılan gençlik çalışanı sayısı	• 200	• 200	• 200	• 200	• 200
2.4. Bütün kamu kurum ve kuruluşlarında sigara içilmez yasal uyarı yazılarına ilave olarak, bilgilendirici afiş ve broşürlerin genel duyuru panoları ile yemekhane, sosyal tesis gibi alanların masalarında ve diğer aksesuarlarında (tabak altlığı, baharatlık, peçetelik vb.) kullanılmasının sağlanması	•Sağlık Bakanlığı • BMK üyesi tüm kurumlar	• Programı hayata geçiren BMK üyesi kurum/kuruluş oranı (%)	• 40	• 50	• 60	• 70	• 80

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme**İNİSİYATİF 2:** Kamu kurum ve kuruluşlarının çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.4.1. Görsellerin tasarlanıp her 3 ayda bir güncellenerek kurumlara gönderilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Görsellerin kurumlara gönderilme oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
2.4.2. Görsellerin kurumlar tarafından kullanılması	• BMK üyesi tüm kurumlar	• Görselleri kullanan BMK üyesi kurum oranı (%)	• 50	• 100	• 100	• 100	• 100
2.5. Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine bağlı birimlerde görev yapan psikolog ve sosyal çalışmacılara tütün ve tütün ürünleri ile eğitici eğitimi verilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Eğitim alan personel sayısı	• 120	• 120	• 120	• 120	• 120
2.6. Tütün bağımlılığı ile mücadele kapsamında BMK üyesi kurumlara yönelik yüz yüze ve çevrimiçi eğitimlerin yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• Eğitim verilen kişi sayısı	• Her yıl en az 1000	• Her yıl en az 1000	• Her yıl en az 1000	• Her yıl en az 1000	• Her yıl en az 1000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 3: STK'lar, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.1. Gönüllülerin tütün ve tütün ürünleri ile mücadele farkındalığını ve etkinliğini artırmaya yönelik savunuculuk odaklı faaliyetler yapılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulayan ilave Yeşilay şube sayısı	• 7	• 8	• 8	• 8	• 8
3.2. Yeşilay Sağlık Elçileri programının - yaygınlaştırılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulayan ilave Yeşilay şube sayısı	• 7	• 8	• 8	• 8	• 8

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 3: STK'lar, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.3. İşletme sahipleri ve çalışanlarına yönelik tütünle mücadele hakkında bilgilendirme yapılması							
3.3.1. Özellikle eğlence ve ikram sektöründe hizmet sunmak üzere iş yeri açma ve çalışma ruhsatı başvurusunda bulunanların tütünle mücadele eğitimlerini alma zorunluluğunun mevzuat kapsamına alınması	● Sağlık Bakanlığı ● Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ● İçişleri Bakanlığı ● Tarım ve Orman Bakanlığı	● Mevzuatın oluşturulma durumu	● Taslak mevzuatın hazırlanarak hayata geçirilmesi				
3.3.2. Özellikle eğlence ve ikram sektöründe iş yeri açma ve çalışma ruhsatı başvurusunda bulunanlara yönelik verilecek eğitim için eğitim modülünün oluşturulması	● Sağlık Bakanlığı ● Belediyeler ● Tarım ve Orman Bakanlığı	● Eğitim modülünün hazırlanma durumu	● Eğitim modülünün hazırlanarak hayata geçirilmesi				

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 3: STK'lar, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.3.3. Özellikle eğlence ve ikram sektöründe hizmet sunmak üzere iş yeri açma ve çalışma ruhsatı başvurusunda bulunanların tütünle mücadele eğitimlerini almasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı • Belediyeler • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Eğitim alan başvuru sayısı oranı (%)	• 60	• 70	• 80	• 90	• 100
3.3.4. Özellikle eğlence ve ikram sektöründe hizmet sunanların belirlenen periyotlarla tütünle mücadele tazeleme eğitimlerini almalarının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı • Belediyeler • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Tazeleme eğitimlerinin yapılma durumu				• Tazeleme eğitimlerinin yapılması	

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 3: STK'lar, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.4. Meslek edindirme kursları veren büyükşehir ve il belediyelerinde eğitim modülü içerisinde tütünle mücadeleyle yönelik en az bir ders saati eğitim verilmesi	• Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	• Verilen ders saati sayısı	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1
3.5. İşletme sahipleri ve esnaf gibi odaları gibi STK'larla bilgilendirme toplantılarının yapılması	• Sağlık Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı	• Bir yılda işletme sahipleri ve esnaf odaları ile yapılan toplantı sayısı (il başına)	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 3: STK'lar, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.6. Gençlik Projeleri Destek Programı (GPDP) kapsamında bağımlılığı önleme ve tedavi sonrası süreci desteklemeye yönelik projelerin (sosyal uyum, kültür, sanat, sağlıklı yaşam ve spor temalı) finansmanının sağlanması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Finansal destek tutarı (TL)	• 10.000.000	• 10.000.000	• 10.000.000	• 10.000.000	• 10.000.000
3.7. Ülke Yeşilayları ve diğer uluslararası kuruluşlar aracılığıyla farklı ülkelerdeki uygulayıcı sayısının artırılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulayıcı sayısı	• 50	• 50	• 50	• 50	• 50
3.8. Uluslararası alanda öğrenci ve yetişkinlere yönelik bağımlılık eğitimlerinin yaygınlaştırılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Katılımcı sayısı	• 400	• 400	• 400	• 400	• 400

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 3: STK'lar, yerel yönetimler ve gönüllülerin tütün kontrolü kapsamındaki bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarında aktif rol almalarının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.9. Bağımlılık ile ilgili içeriklerin farklı dillere çevirerek diğer ülkelerle paylaşılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Çeviri yapılan içerik sayısı	• 3	• 3	• 3	• 3	• 3
3.10. Tütün kontrol çalışmalarının iklim değişikliği üzerindeki etkisinin farkındalığını artırmak amacıyla COP kapsamında tütün bağımlılığıyla ilgili yan etkinlik gerçekleştirilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Çevre,Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	• Yan etkinlik gerçekleştirilme durumu	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1
3.11. Tütün ve tütün ürünleri ile mücadele eden STK'larda kapasite geliştirme projesinin uygulanması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• İş Birliği Yapılan STK Sayısı	• Modelin belirlenmesi	• 10	• 10	• 10	• 10

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.1. Tütün kontrolüne yönelik iletişim kampanyasının oluşturulması ve uygulanması							
4.1.1. İletişim kampanyasının yürütülmesi için paydaşlarla bir araya gelerek iletişim yönetim planının hazırlanması	• Sağlık Bakanlığı • Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • RTÜK • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Üniversiteler	• Toplantı yapılarak iletişim yönetim planının hazırlanma durumu	• 1 toplantı yapılarak planın hazırlanması		• 1 toplantı yapılarak planın hazırlanması		• 1 toplantı yapılarak planın hazırlanması

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.1.2. İletişim kampanyasının tasarlanarak uygulanmasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı • Gazeteciler Cemiyeti • RATEM • Eğitim Sağlık Muhabirleri Derneği	• Kampanyanın uygulanma durumu	• Kampanya nın tasarlanarak hayata geçirilmesi	• Kampanya nın sürdürülmesi	• Etki analizinin yapılarak ihtiyaç duyulan revizyon ile yeni kampanyanın hayata geçirilmesi	• Kampanya nın devam ediyor olması	• Etki analizinin yapılarak ihtiyaç duyulan revizyon ile yeni kampanyanın hayata geçirilmesi
4.1.3. Tütün kontrolü çalışmalarında üstün gayret sarf eden ve öne çıkan kişi ve kurumların kamuoyu nezdinde ödüllendirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Etkinlik düzenleyen il sayısı	• 81	• 81	• 81	• 81	• 81
4.2. Tütün kontrolü çalışmalarına ilişkin yazılı, görsel ve işitsel medyanın desteğinin artırılmasına yönelik faaliyetler yapılması							
4.2.1. Dizi, film, sinema, tiyatro ve çocuklara yönelik yapımlarda tütünle mücadele ve pasif etkilenim hakkında mesajların verilmesinin teşvik edilmesi	• Kültür ve Turizm Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Teşvik amaçlı düzenlenen etkinlik sayısı	• 1	• 1	• 1	1	• 1

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.2.2. Gazete, dergilerde tütün ürünü kullanımın zararları ve pasif etkilenim konusunda tutum ve davranış değişikliği oluşturmaya yönelik özel haber, röportaj ve yazı yayımlanması ve farkındalık mesajlarının paylaşılması	• Sağlık Bakanlığı • Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	• Yılda yapılan haber, röportaj ve yazı dizisi sayısı	• 6 haber	• 6 haber	• 6 haber	• 6 haber	• 6 haber
4.2.3. Görsel ve işitsel medya aracılığıyla tütün kullanımı ve pasif etkilenimi önlemeye yönelik hizmet sunan; ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı, ALO 184 SABİM (Tütün İhbar Hattı), Yeşil Dedektör ve SBP'lerin bilinirliklerin artırılması	• Sağlık Bakanlığı	• ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı, ALO 184 SABİM (Tütün İhbar Hattı), Yeşil Dedektör, sigara bırakma poliklinikleri konusunda ulusal medyada yapılan haber sayısı	• 6	• 6	• 6	• 6	• 6

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.2.4. Geleneksel ve yeni medya kanallarında kullanılmak üzere kamu spotu ve viral videoların hazırlanması	• Sağlık Bakanlığı • Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • RTÜK • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Hazırlanan spot ve viral video sayısı	• 1 kamu spotu videosu ve 3 viral video	• Videoların yayınlanmay a devam edilmesi	• 1 kamu spotu videosu ve 3 viral video	• Videoların yayınlanmay a devam edilmesi	• 1 kamu spotu videosu ve 3 viral video
4.2.5. Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik radyo spotlarının hazırlanması	• Sağlık Bakanlığı • RTÜK	• Her yıl yapılan radyo spotu sayısı	• 3	• 3	• 3	• 3	• 3
4.2.6. Gündüz kuşağı televizyon programlarında tütün ve tütün ürünlerinin zararlarını aktarabilecek uzmanların yer almasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı • Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Medya temsilcileri	• Uzmanların katılım gösterdiği televizyon programı sayısı	• En az 2 programda uzmanların yer almasının sağlanması	• En az 2 programda uzmanların yer almasının sağlanması	• En az 2 programda uzmanların yer almasının sağlanması	• En az 2 programda uzmanların yer almasının sağlanması	En az 2 programda uzmanların yer almasının sağlanması

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.2.7. Dizi, film, tiyatro senarist ve yönetmenleriyle birlikte yazılı ve görsel basın mensuplarına (Gazeteciler cemiyeti, TV kuruluşları birlikleri, radyo yayıncıları, eğitim ve sağlık muhabirleri dernekleri) yönelik farkındalık eğitimlerinin yapılması	• Sağlık Bakanlığı • RTÜK • Kültür ve Turizm Bakanlığı • Gazeteciler Cemiyeti • RATEM • Eğitim ve Sağlık Muhabirleri Derneği	• Eğitim verilen sağlık muhabiri sayısı	• 200	• 200	• 200	• 200	• 200
4.3. Sosyal medyada tütünle mücadele faaliyetlerinin görünürlüğünün ve etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması							
4.3.1. Toplumda rol model olan kişilerin (Bilim insanları, ünlüler, sporcular, sanatçılar, yazarlar v.s.) tütünle mücadele ve pasif etkilenim konusundaki çalışmalara destek olmalarının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Destek mesajı paylaşılan kişi sayısı	• 20	• 20	• 20	• 20	• 20
4.3.2. Tütünle mücadele konusunda bilgilendirici mesajların yer aldığı sosyal medya platformundan paylaşımlar yapılması	• Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Paylaşılan mesaj sayısı	• 700	• 800	• 900	• 1000	• 1000

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.3.3. Bağımlılık konusunda sahiplenmeyi artırmak için toplumsal algının güçlendirilmesi amacıyla sosyal medya paylaşımlarının yapılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Sosyal medya hesapları etkileşim oranı	• 12	• 12	• 12	• 12	• 12
4.3.4. Kurumların resmi sosyal medya hesapları aracılığıyla özel gün ve haftalarda (Dünya Tütünsüz Günü, Sigara Bırakma Günü ve Yeşilay Haftası) mesaj paylaşılması	• Sağlık Bakanlığı • BMK üyesi tüm kurumlar	• Mesaj paylaşan kurum sayısı	• BMK üyesi tüm kurumlar	• BMK üyesi tüm kurumlar	• BMK üyesi tüm kurumlar	• BMK üyesi tüm kurumlar	• BMK üyesi tüm kurumlar

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.3.5. Hedef kitle tarafından kullanılan sosyal ağ siteleri, en çok ziyaret edilen web siteleri (forumlar, bloglar, internet oyunları, online alışveriş siteleri vb. içerisine veya doodle olarak) ve en çok izlenen videoların açılış anına veya içerisine, konu ile ilgili hazırlanan görsellerin ve videoların yer aldığı pop-up şeklinde tamamı izlenmeden geçilemeyen açılır pencereler ve banner yerleştirilmesi	• Sağlık Bakanlığı • Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Üniversiteler	• Hazırlanan video ve tasarlanan banner sayısı • Yerleştirilen açılır pencere ve banner sayısı	• 5 video ve 10 banner çalışması yapılması	• 5 video ve 10 banner çalışması yapılması	• 5 video ve 10 banner çalışması yapılması	• 5 video ve 10 banner çalışması yapılması	• 5 video ve 10 banner çalışması yapılması
4.3.6. BMYK sosyal medya hesapları ve dijital medya kanalları üzerinden viral video, pup-up ve görsel paylaşımlar yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• Yapılan paylaşım sayısı	• Her yıl en az 50 paylaşım yapılması	• Her yıl en az 50 paylaşım yapılması	• Her yıl en az 50 paylaşım yapılması	• Her yıl en az 50 paylaşım yapılması	• Her yıl en az 50 paylaşım yapılması

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.3.7. Dizi, film, sinema, tiyatro vb. programlarda tütün ürünlerinin zararları ve pasif etkilenim hakkında mesajların verildiği örtülü senaryoların oluşturulması	• Sağlık Bakanlığı • Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Millî Eğitim Bakanlığı • TRT	• Hazırlanan örtülü senaryo sayısı	• En az 5	• En az 5	• En az 5	• En az 5	• En az 5
4.4. İnsanların toplu olarak bulunduğu yerlerde eğitim ve bilgilendirme fırsatlarının değerlendirilmesi (konser, AVM, şenlik, sanat vb.)							
4.4.1. Tütün kontrolü ile ilgili özel gün ve haftalarda (31 Mayıs, 9 Şubat, Dünya KOAH Günü vb.) AVM, sinema, şehir meydanları, şenlikler vb. gibi insanların toplu olarak bulunduğu yerlerde nefeste karbonmonoksit ölçümünün yapıldığı, bilgilendirme broşürlerinin dağıtıldığı, standların açılması gibi halkı bilgilendirici etkinliklerin yapılması	• Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Belediyeler	• İlçe başına 1 yılda düzenlenen etkinlik sayısı	• En az 6 etkinlik	• En az 6 etkinlik	• En az 6 etkinlik	• En az 6 etkinlik	• En az 6 etkinlik

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.4.2. Cami, Kur'an kursları, aile ve dini rehberlik büroları, gençlik merkezleri, yurtlar veya müftülüğün uygun göreceği mekanlarda öğrencilere, gençlere ve vatandaşlarımıza yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi	• Diyanet İşleri Başkanlığı • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Gençlik ve Spor Bakanlığı • Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	• Düzenlenen eğitimlerde yıllık olarak ulaşılan kişi sayısı	• 500.000	• 500.000	• 500.000	• 500.000	• 500.000
4.4.3. Tütünle mücadele kapsamında koruyucu-önleyici ve tedavi edici hizmetlere yönelik afiş, broşür, rehber, kitapçık çalışmaları yapılması	• Sağlık Bakanlığı • Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	• Hazırlanan 4 afiş 1 broşür, rehber veya kitapçık sayısı	• 4 afiş 1 broşür, rehber veya kitapçık hazırlanması	• Hazırlanan materyallerin kullanılmaya devam etmesi	• 4 afiş 1 broşür, rehber veya kitapçık hazırlanması	• Hazırlanan materyallerin kullanılmaya devam etmesi	• 4 afiş 1 broşür, rehber veya kitapçık hazırlanması
4.4.4. Hayat boyu öğrenme programında tütünle mücadele ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Halk eğitim merkezlerinde bilgilendirilenlerin oranı (%)	• 10	• 10	• 10	• 10	• 10

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.4.5. Sürücü kurslarında tütünle mücadele ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Bilgilendirme yapılan kişi oranı (%)	• 45	• 50	• 55	• 60	• 65
4.4.6. Evlilik öncesi bilgilendirme programında tütünle mücadele ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Bilgilendirme yapılan kişi oranı (%)	• 60	• 70	• 80	• 90	• 100
4.4.7. Tütün kullanımının sağlık ve sosyal zararları, tütün endüstrisinin taktikleri konularında kendilerini, ailelerini ve çevrelerini korumaya yönelik kadınlara özel çalışmaların yapılması	• Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Yerel Yönetimler • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Programın hayata geçirilme durumu	• Eğitim modülleri ve diğer dokümanların hazırlanması • Gönüllülere eğitim verilmesi	• İlave 500 gönüllüye eğitim verilmesi	• İlave 500 gönüllüye eğitim verilmesi	• İlave 500 gönüllüye eğitim verilmesi	• İlave 500 gönüllüye eğitim verilmesi

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.4.8. Sporcu Eğitim Merkezi (SEM) ve Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde (TOHM) eğitim gören sporculara farkındalık eğitimleri verilmesi	• Gençlik ve Spor Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Sağlık Bakanlığı • Spor Federasyonları	• Eğitime katılan sporcu sayısı	• 500	• 500	• 500	• 500	• 500
4.4.9. Vaaz, hutbe, özel irşat programları, konferans, seminer, panel gibi yöntemlerle tütünle mücadele konusunda bilgilendirilmelerin yapılması	• Diyanet İşleri Başkanlığı	• Verilen vaaz, özel irşat programı, konferans, seminer, panel vb. sayısının bir önceki yıla göre artışı • Hutbe sayısı	• İlave 1000 • Hutbe 2	• İlave 1000 • Hutbe 2	• İlave 1000 • Hutbe 2	• İlave 1000 • Hutbe 2	• İlave 1000 • Hutbe 2

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.4.10. Tütün ve tütün ürünlerinin zararları ile ilgili bilgilendirme materyalinin illerde daha fazla kişi tarafından fark edilmesini sağlamak üzere belirli dönemlerde valilik binası, kale vb şehrin en çok ziyaret edilen yerlerine, otobüs, metro gibi toplu taşıma araçlarının duyuru noktalarına ve ilan panolarına afişlerin asılmasının sağlanması	• BMK üyesi kurumlar	• Uygulamayı yapan il sayısı	• 81	• 81	• 81	• 81	• 81
4.4.11. Spor müsabakalarında pankart içeriği hazırlanarak tüm kulüplerin yılda en az 2 kez bu pankartlarla müsabakalara çıkmalarının sağlanması	• Gençlik ve Spor Bakanlığı • Spor Federasyonları	• Uygulamayı yapan il sayısı	• 81	• 81	• 81	• 81	• 81

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.4.12. Tütün bağımlılığıyla mücadele etmeye katkı sağlayan Yeşilay'ın düzenlediği meydan etkinlikleri ve konserlerine devam edilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Meydan etkinliği sayısı	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1
4.5. Kurumsal firmalarda tütün kullanımına bağlı sorunların önlenmesi amacıyla çalışanlara yönelik tütün bağımlılığı farkındalık eğitimlerinin gerçekleştirilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Eğitim verilen kurum sayısı	• 15	• 20	• 25	• 30	• 35
4.6. Toplumun bilgilendirilmesine yönelik mobil hizmet sunabilecek mobil bilgilendirme eğitim aracı temin edilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Temin edilen araç sayısı			• 2	• 2	• 2

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.7. Eğitim sistemi içerisinde yer almayan ortaöğretim yaş grubu çocukların tütün bağımlılığından korunmasına yönelik çalışma algoritmalarının oluşturulması ve uygulanması	• Milli Eğitim Bakanlığı • Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • İŞKUR • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Çalışma algoritmasının oluşturulma durumu • Ulaşılan çocuk oranı (%)	• Çalışma algoritmalarının oluşturulması • İstihdam sistemi içinde yer alan ve yer almayan çocuk sayısının il bazlı oranlarının tespit edilmesi	• 100	• 100	• 100	• 100

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.8. Tütün ile ilgili haberlerin medya etiği ilkeleri çerçevesinde medyada yer almasının sağlanması							
4.8.1. Yerel medya bağımlılık farkındalığı eğitimlerinin düzenlenmesi	• Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • Sağlık Bakanlığı •Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Düzenlenen eğitim sayısı	• 20	• 20	• 20	• 20	• 20
4.8.2. Yereldeki kamu kurum ve kuruluşlarının basın ve halkla ilişkiler personeline yönelik bağımlılık farkındalığı eğitimlerin düzenlenmesi	• Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Düzenlenen eğitim sayısı	• 20	• 20	• 20	• 20	• 20
4.8.3. Tütün kontrolüne yönelik faaliyetlerin medyada yer alma sıklığına ilişkin verilerin takip edilmesi	• Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Medyada yer alan haberlerin Bağımlılık ile Mücadele Stratejik İletişim Belgesinde belirtilen ilkelere uyum durumu	• Verilerin takip edilmeye başlanması	• Verilerin takip edilerek kurumlara yönelik geribildirim raporlarının hazırlanması	• Sistemin sürdürülmeye devam etmesi	• Sistemin sürdürülmeye devam etmesi	• Sistemin sürdürülme ye devam etmesi

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.9. Bağımlılıkların önlenmesi ve sağlıklı yaşamın teşvik edilmesi amacıyla Genç Savunuculuk Forumu Toplantısının gerçekleştirilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Toplantının gerçekleştirilme durumu	• Toplantını gerçekleştirilmesi	• Toplantını gerçekleştirilmesi	• Toplantını gerçekleştirilmesi	• Toplantını gerçekleştirilmesi	• Toplantını gerçekleştirilmesi
4.10. Muhtarların tütün ve tütün ürünleri ile mücadele sürecinde daha etkin rol almalarının sağlanması	• İçişleri Bakanlığı	• Sürece dahil olan muhtar oranı (%)	• 40	• 50	• 50	• 50	• 50
4.11. Aileler ve gençlere yönelik tütün ürünlerinin zararları ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi	• Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Türkiye tütün ve tütün ürünleri ile mücadele Eğitimi ile ulaşılan kişi sayısı	• 10.000	• 10.000	• 10.000	• 10.000	• 10.000
4.12. Kurumsal gönüllülük çalışması kapsamında özel kurum ve kuruluşların Yeşilay gönüllülük süreçlerine dahil edilmesi, Yeşilay Gönüllüsü kuruluşların belirlenmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• İş birliği yapılan kurum kuruluş sayısı	• 5	• 5	• 5	• 5	• 5

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.13. Gönüllülere yönelik tematik kamp faaliyetlerinin yapılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Kamplara katılım sağlayan gönüllü sayısı	• 50	• 50	• 50	• 50	• 50
4.14. Gönüllülerin tütün bağımlılığı ile ilgili farkındalığını ve etkinliğini artırmaya yönelik savunuculuk odaklı eğitimlerin verilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Eğitim verilen gönüllü sayısı	• 50	• 50	• 50	• 50	• 50
4.15. Tütün bağımlılığıyla mücadelede daha etkin bir gönüllülük için gönüllü yönetim süreçlerinin dijital alt yapı geliştirmelerinin yapılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Web sitesi üzerinden geliştirilen araç/fonksiyon sayısı	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
4.16. Tütün ürünleri tüketiminin çevreye verdiği zararlara ilişkin bilgilendirici, farkındalık artırıcı ve kanıt oluşturan raporların oluşturulması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Sunulan rapor sayısı	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1
4.17. Uluslararası Yeşilay Karikatür Yarışması'nın düzenlenmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Düzenlenecek yarışma sayısı	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünlerinin sağlık ve sosyal zararları ile bu zararları önlemeye yönelik bilgilendirme çalışmalarının toplumun genelini kapsayacak şekilde sürdürülmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.18. Yeşilay Dergisinde tütün bağımlılığına özel sayı çıkarılmasının sağlanması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Tütün bağımlılığına özel çıkarılan dergi sayısı	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
4.19. TBM yetişkin eğitimlerinin yapılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulayan Yeşilay şube sayısı	• 7	• 8	• 8	• 8	• 8

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme**İNİSİYATİF 5: Tütün ile mücadele çalışmalarının kültürel faaliyet ve değerlerle desteklenmesi**

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
5.1. Tiyatro alanında bağımlılıklarla mücadele etmeye yönelik içeriklerin geliştirilmesi	• Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü) • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Sağlık Bakanlığı	• Repertuvarda bulunan oyun sayısı • Temsil sayısı	• 1 • 30	• 2 • 60	• 3 • 90	• 4 • 120	• 5 • 150
5.2. Tütün ile mücadele konusunda halk kütüphanelerinde kamuoyu farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması	• Kültür ve Turizm Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Etkinlik sayısı	• 15	• 20	• 25	• 30	• 35
5.3. Orkestra, koro ve topluluklar tarafından düzenlenecek olan etkinlikler öncesinde çeşitli bilgilendirme çalışmaları yapılması (kamu spotu gösterimi, stand açılması, broşür dağıtılması, uzmanlar tarafından sunum yapılması vb.)	• Kültür ve Turizm Bakanlığı (Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü) • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Sağlık Bakanlığı	• Bilgilendirici içeriklerin sunulduğu etkinlik sayısı	• 26	• 26	• 26	• 26	• 26

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme**İNİSİYATİF 5: Tütün ile mücadele çalışmalarının kültürel faaliyet ve değerlerle desteklenmesi**

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
5.4. Ankara Resim Heykel Müzesinde her yıl 31 Mayıs'da "Dünya Tütünsüz Günü"ne özel sanatsal etkinlik ve bilinçlendirme faaliyeti düzenlenmesi	• Kültür ve Turizm Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Sağlık Bakanlığı	• Bilgilendirici içeriklerin sunulduğu etkinlik sayısı	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1
5.5. Tütünle mücadeleye ilişkin Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmuş veya onaylanmış içeriklerin gezici kütüphaneler aracılığı ile sunulması	• Kültür ve Turizm Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
5.6. Tütünle mücadeleye ilişkin Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmuş veya onaylanmış içeriklerin Kamyon Tiyatro programları aracılığı ile sunulması	• Kültür ve Turizm Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
5.7. Tütünle mücadeleye ilişkin Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmuş veya onaylanmış içeriklerin Sinema Tırı Programı aracılığı ile sunulması	• Kültür ve Turizm Bakanlığı (Sinema Genel Müdürlüğü) • Sağlık Bakanlığı • Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				

A1. Bilgilendirme ve Bilinçlendirme**İNİSİYATİF 6:** Tütün ürün kullanımının azaltılmasına yönelik olumlu tutum ve davranış geliştirilmesinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
6.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve federasyonlarla ortak turnuvalar düzenlenmesi (Hedef kitle: çocuklar ve gençler)	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti • Gençlik ve Spor Bakanlığı	• Düzenlen en turnuva veya etkinlik sayısı	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
6.2. YEDAM atölyede üretilen ürünlerin sergilenmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• YEDAM atölye sergi sayısı	• 30	• 35	• 40	• 45	• 50
6.3. Yeşil Sahne Kültür Sanat Derneği'nin aracılığıyla tütün ve tütün ürünleri ile mücadele kapsamında kültür ve sanat etkinliklerinin gerçekleştirilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Etkinlik sayısı •	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1
6.4. Tütün ve tütün ürünleri ile mücadele alanında Kadın Forumunun gerçekleştirilmesi	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Forumun gerçekleştirilme durumu	• Forumun gerçekleştirilmesi	• Forumun gerçekleştirilmesi	• Forumun gerçekleştirilmesi	• Forumun gerçekleştirilmesi	• Forumun gerçekleştirilmesi

A2. Sigarayı Bırakma Ara Amaç ve Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	Sigara bırakma poliklinikleri başarı oranı (bıraktığı günden itibaren en az 1 yıl boyunca sigara kullanmamış kişilerin oranı) (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 40	• 41	• 42	• 43	• 44
2.	Alo 171 Sigara Bırakma Danışma Hattını arayıp danışma hattının vermiş olduğu destekle sigarayı bırakanların oranı (bıraktığı günden itibaren en az 1 yıl boyunca sigara kullanmamış kişilerin oranı) (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 42	• 43	• 44	• 45	• 46
3.	Aile hekimine başvuran tütün ürünü kullananlar arasında kısa klinik müdahale uygulananların oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
4.	2. ve 3. basamak sağlık kuruluşlarında verilen poliklinik hizmetlerinde sigara kullanım durumu sorgulanan kişi oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 43	• 44	• 46	• 48	• 50
5.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi bir sağlık problemi sebebiyle doktora başvuranlarda sigara kullanma durumu sorulanların oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 36			• 40
6.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi bir sağlık problemi sebebiyle doktora başvurup sigara kullananlardan kendisine sigara bırakmayı tavsiye edilenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 84			• 98

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 1: Sağlık kurum ve kuruluşlarına başvuran bireylerle tüm karşılaşmalarda sağlık çalışanları tarafından kısa klinik görüşmenin uygulanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Hekim ve diş hekimleri tarafından kısa klinik müdahalenin (öğren, öner, ölç) uygulanmasının sağlanması							
1.1.1. Hekim ve diş hekimlerinin klinik müdahale konusunda bilgilendirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Materyalin hazırlanma durumu • Materyalin ulaştırıldığı hekim oranı (%)	• Bilgilendirme materyallerini n hazırlanarak sahaya yaygınlaştırılması • %60	• 70	• 80	• 90	• 100
1.1.2. Hekim dışı sağlık personelinin klinik müdahale konusunda bilgilendirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Bilgilendirilen personel oranı(%)	• 60	• 70	• 80	• 90	• 100

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 1: Sağlık kurum ve kuruluşlarına başvuran bireylerle tüm karşılaşmalarda sağlık çalışanları tarafından kısa klinik görüşmenin uygulanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.3. Tütün ürünü kullanım durumunun HBYS ve AHBS üzerinden zorunlu olarak sorgulanmasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Bilgi sistemlerinin entegre edilme durumu	• Gerekli altyapı çalışmalarının ve mevzuat hazırlıklarının tamamlanması	• Entegresyonun sağlanması			
1.1.4. Kısa klinik müdahalenin performans göstergeleri arasında yer almasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Performans göstergeleri arasında yer alma durumu	• Teknik çalışma ve mevzuat hazırlıklarının tamamlanması	• Performans göstergeleri arasında yer almasının sağlanmış olması	• Uygulamanın güçlendirilerek devam etmesinin sağlanması	• Uygulamanın güçlendirilerek devam etmesinin sağlanması	• Uygulamanın güçlendirilerek devam etmesinin sağlanması
1.2. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde (ASM, TSM, SHM) görev alan yardımcı sağlık personeline yönelik “Bağımlılık ile Mücadele” eğitimlerinin verilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Yardımcı sağlık personelinin tütün ve tütün ürünleri ile mücadele eğitimi alma oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 2: Sigara bırakma hizmetlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1. Sigara bırakma hizmeti sunan birimlerin sayısının artırılması							
2.1.1. Aile sağlığı merkezi dışında kalan birinci basamak sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda SBP'lerin yaygınlaştırılması	● Sağlık Bakanlığı	● Birinci basamak sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda SBP oranı (%)	● 100	● 100	● 100	● 100	● 100
2.1.2. Aile sağlığı merkezlerinde sigara bırakma hizmetlerinin sunulması	❖ Sağlık Bakanlığı	● SBP hizmeti sunan aile sağlığı merkezinin tüm aile sağlığı merkezlerine oranı (%)	● 60	● 70	● 80	● 90	● 100
2.1.3. İkinci ve üçüncü basamak sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda SBP'lerinin yaygınlaştırılması	● Sağlık Bakanlığı	● SBP bulunan hastane oranı (%)	● 60	● 70	● 80	● 90	● 100
2.1.4. ALO 171'in Aile Hekimliği Bilgi Sistemi (AHBS) ve HBYS ile sigara kullanım durumu konusunda entegrasyonunun sağlanması	● Sağlık Bakanlığı	● Entegrasyonun sağlanma durumu	● Teknik altyapı ve yazılım ihtiyacının sağlanması	● Entegrasyonun sağlanmış olması			

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 2: Sigara bırakma hizmetlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1.5. SBP’de sigara bırakma tedavisinde kullanılan farmakolojik tedavilerin sürekliliğinin sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Sigara bırakma tedavisinde kullanılan ilaç ve preparatlardan ücretsiz olarak faydalananacak kişi sayısı	• 300.000	• 300.000	• 400.000	• 500.000	• 500.000
2.2. Hizmetin niteliğinin artırılması							
2.2.1. SBP mevzuatının gözden geçirilerek ihtiyaçlara yönelik güncellemelerinin gerçekleştirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Paydaşlarla mevcut uygulama ve mevzuatın gözden geçirilerek taslak yönetmeliğin hazır hale getirilmesi	• Yeni yönetmeliğin hayata geçirilmesi	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Paydaşlarla mevcut uygulama ve mevzuatın gözden geçirilerek taslak yönetmeliğin hazır hale getirilmesi	

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 2: Sigara bırakma hizmetlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.2.2. SBP de sunulan sigara bırakma hizmet basamaklarının ek ödeme mevzuatında tanımlanarak sağlık kuruluşu ve personel performansına yansıtılması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın yayınlanması			
2.2.3. Aile hekimlerinin sigara bırakma tedavisi uzaktan eğitim modülünü tamamlamalarının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• SBP'lerde görev yapan hekim dışı tüm sağlık personelindeki eğitim alanların oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
2.2.4. Aile sağlığı merkezlerinde ve SBP'lerde görev yapan hekim dışı tüm sağlık personelinin TUBATEB eğitimlerini alması	• Sağlık Bakanlığı	• Eğitim almış personel oranı (%)	• 60	• 70	• 80	• 90	• 100
2.2.5. SBP'lerde görev yapan tüm sağlık personeline yönelik tütün bağımlılığı ve tedavisi yenileme eğitimlerinin verilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Tazeleme eğitimi alan personel oranı (%)	• 100		• 100		• 100

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 3: Sigara bırakmaya yönelik destek programlarının ve uygulamaların geliştirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.1. Sigara Bırakma Danışma Hattı hizmetlerinin geliştirilmesi							
3.1.1. Sigara Bırakma Danışma Hattı hizmetlerinin sürekliliğinin sağlanması, periyodik olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi, ihtiyaç halinde sunum algoritmasının güncellenmesi	● Sağlık Bakanlığı	● Çağrı Merkezi hizmet alımının yapılma durumu ● 2 yılda bir performans değerlendirmesinin yapılma durumu	● Çağrı Merkezi hizmet alımının yapılması ● Hizmet sunum algoritmasının ihtiyaç duyulması halinde güncellenmesi		● Hizmet sunum algoritmasını n ihtiyaç duyulması halinde güncellenmesi	● Çağrı Merkezi hizmet alımının yapılması	● Hizmet sunum algoritmasının ihtiyaç duyulması halinde güncellenmesi
3.1.2. Sigara Bırakma Danışma Hattında çalışan personele yönelik periyodik olarak hizmet içi eğitimlerin yapılması	● Sağlık Bakanlığı	● Bir yılda düzenlenen eğitim sayısı	● 2	● 2	● 2	● 2	● 2
3.2. Dijital araçlarla (Web sitesi, SMS, sanal medya ve sosyal mecralar) sunulan sigara bırakma hizmetlerinin güçlendirilmesi							
3.2.1. Sigara bıraktırmaya yönelik akıllı telefon uygulamasının güncelliğinin korunarak ihtiyaç halinde çeşitlendirilmesi	● Sağlık Bakanlığı	● Akıllı telefon uygulamasının geliştirilme durumu	● Akıllı telefon uygulamasının geliştirilerek hayata geçirilmiş olması		● Programın değerlendirilerek ihtiyaç halinde güncellenmenin yapılması		● Programın değerlendirilerek ihtiyaç halinde güncellenmenin yapılması

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 3: Sigara bırakmaya yönelik destek programlarının ve uygulamaların geliştirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.2.2. Web uygulamalarının içeriklerinin güçlendirilerek çeşitlendirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Web uygulamasının geliştirilme durumu	• Etki değerlendirilmesinin yapılarak ihtiyaçların belirlenmesi	• İçeriklerin güncel tutulması	• İhtiyaç halinde içeriklerin yenilenmesi	• İçeriklerin güncel tutulması	• İçeriklerin güncel tutulması
3.3. Sigarayı bırakmanın teşvik edilmesi							
3.3.1. Sigara kullanmayan personellere yönelik pozitif ayrımcılık uygulamalarının hayata geçirilmesi (1 yıl için 7 gün fazladan yıllık izin hakkı tanınması, sigorta primlerinin düşürülmesi, hiçbir çalışanın sigara içmediği sigarasız işletmeler için vergi indirimi uygulaması, işe alım süreçlerinde sigara kullanmayan kişilerin tercih edilmesi, çocuk ve aile yardımı tutarlarının artırılması vb.)	• BMK üyesi kurumlar	• Mevzuat düzenlenmesini n yapılma durumu • Uygulamaya geçen kamu kurumu oranı (%) • Uygulamaya geçen işletme oranı (%)	• Taslak mevzuatın hazırlanması • Uygulamanın kamu kurum kuruluşları ve özel hukuk kişilerine ait işletmelerde gönüllülük esası ile uygulanmaya başlanması • Uygulamaya geçen işletme ve kamu kurumlarının tespit edilmesi	• Hazırlanan mevzuatın hayata geçirilmesi • Kamu kurum kuruluşlarının tamamında da uygulanmaya başlanması	• İşletmelerin geçmiş yıla oranla %20 daha fazlasında uygulamanın hayata geçmesi	• Ülkedeki işletme sayısının en az %30'unun uygulamayı hayata geçirmiş olması	• Ülkedeki işletme sayısının en az %40'unun uygulamayı hayata geçirmiş olması

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 3: Sigara bırakmaya yönelik destek programlarının ve uygulamaların geliştirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.3.2. Bırak-kazan kampanyaları düzenlenmesi (9 Şubat ve 31 Mayıs tarihlerinde düzenlenmesi)	• Sağlık Bakanlığı	• İl başına düzenlenen etkinlik sayısı	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
3.3.3. Evlenmek için müracaat etmiş, sigara kullanan çiftlerin sigara bırakma motivasyonunu artırmaya yönelik yeni düzenlemeler ve uygulamaların hayata geçirilmesi (SBP polikliniğine müracaat etme zorunluluğu, ücretsiz ilaç ve bant desteği sağlanması vb.)	• Sağlık Bakanlığı • Belediyeler	• Evlenmek için müracaat etmiş, sigara kullanan-kişilerden sigara bırakma hizmeti alanların oranı (%)	• 20	• 50	• 70	• 90	• 95
3.3.4. YEDAM'a tütün bağımlılığıyla ilgili başvuran danışanlara danışmanlık hizmeti sunulması için destek sağlanması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Tütün bağımlılığı nedeniyle başvuru sayısı (tekil)	• 3.000	• 3.500	• 3.750	• 4.000	• 4.250

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 3: Sigara bırakmaya yönelik destek programlarının ve uygulamaların geliştirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.3.5. Sosyal hizmet merkezlerine başvuran kişilerden sigara bağımlısı olan birey veya aile üyelerine yönlendirme hizmeti sunulması	• Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	• Sigara bırakma polikliniğine yönlendirilme oranı (%)	• 20	• 25	• 25	• 30	• 35
3.3.6. Yükseköğretim kurumlarındaki Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlıkları bünyesindeki birimlere başvuran ve bu birimlerden destek alan öğrenci sayısının artırılması	• Üniversiteler • YÖK, • Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı • Yeşilay	• İlgili birimlerden destek alan öğrenci sayısının bir önceki yıla yıla göre artış oranı (%)	• 1	• 2	• 3	• 4	• 5
3.4. Kamu kurumlarında sigara bırakma kampanyasının düzenlenmesi							
3.4.1. Kamu kurumlarında tütün kullanım durumunun tespit edilmesi	• BMK üyesi kurumlar	• Hedef kitlede tütün kullanım oranı (%)	• Sigara kullanım durumunun tespit edilmesi		• Mevcut duruma göre %5 azalma		• Mevcut duruma göre %5 azalma
3.4.2. Tespit edilen kişilere yönelik tütün ürünlerinin zararları konusunda eğitim yapılması	• BMK üyesi kurumlar	• Yapılan eğitim oranı (%)		• 100		• 100	

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 3: Sigara bırakmaya yönelik destek programlarının ve uygulamaların geliştirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.4.3.Sigara kullanımı durumu tespit edilen kişilerin sigara bırakma hizmeti sunulmasının sağlanması	• BMK üyesi kurumlar	• SBP ye yönlendirilen kişi oranı (%)		• 100		• 100	

A2. Sigarayı Bırakma

İNİSİYATİF 4: Sigara bırakma hizmetlerinin uluslararası alanda güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.1. Yeşilay Danışmanlık Merkezi'nin yurt dışında yaşayan Türklere ve soydaşlarımıza yönelik çevrimiçi olarak Türkçe hizmet sunmaya başlaması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Ulaşılan kişi sayısı	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
4.2. Yurt dışı YEDAM danışma hattını (+902124447975) içeren afişlerin tasarımının sağlanması ve ilgili ülkelerde yaygınlaştırılması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Afiş Sayısı	-	• 1	• 1	• 1	• 1

A3. Fiyat ve Vergilendirme Ara amaç Göstergeleri

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	100 paket ortalama mamul sigara fiyatının kişi başı yurt içi hasılaya oranı (%)	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• 2,30	• 2,35	• 2,40	• 2,45	• 2,50
2.	1 aylık asgari ücret tutarının en düşük fiyatlı 30 paket sigara fiyatına oranı (%)	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• 6,16	• 6,10	• 5,96	• 5,45	• 5,25

A3. Fiyat ve Vergilendirme

İNİSİYATİF 1: Vergi tutarlarının hem kişi başı yurt içi hasıla oranları hem de asgari ücretteki artışlar göz önünde bulundurularak artırılmasının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Vergi tutarlarının en az nihai göstergelerdeki hedeflere ulaşılacak düzeyde artırılmasının sağlanması	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• Sigara fiyatlarında artış sağlayacak vergi oranlarındaki artış durumu	• Sigara fiyatlarının özellikle çocuk ve gençlerin ulaşılabilirliğini azaltacak ölçüde artırılabilmesi için mevcut sistemin gözden geçirilmesi, ihtiyaç duyulan mevzuat değişikliği taslağının hazırlanması	• Yeni vergi sisteminin hayata geçirilmesi	• Yeni vergi sisteminin hayata geçirilmesi	• Yeni vergi sisteminin hayata geçirilmesi	• Yeni vergi sisteminin hayata geçirilmesi

A3. Fiyat ve Vergilendirme

İNİSİYATİF 1: Vergi tutarlarının hem kişi başı yurt içi hasıla oranları hem de asgari ücretteki artışlar göz önünde bulundurularak artırılmasının sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2. Otomatik fiyat güncelleme mekanizmasının tütün ürünlerinin fiyatlarının satın alma gücünün üstünde artmasını sağlayacak şekilde sürdürülmesi							
1.2.1. Tütün mamullerinden alınan ÖTV tutarlarının, Ocak ve Temmuz aylarında, artırılmasına devam edilmesi	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• Her yıl Ocak ve Temmuz aylarında otomatik fiyat güncellemesinin yapılma durumu	• Ocak ve Temmuz aylarında fiyat artışının yapılmış olması	• Ocak ve Temmuz aylarında fiyat artışının yapılmış olması	• Ocak ve Temmuz aylarında fiyat artışının yapılmış olması	• Ocak ve Temmuz aylarında fiyat artışının yapılmış olması	• Ocak ve Temmuz aylarında fiyat artışının yapılmış olması
1.3. Uçları açık purolar ve sigarillolarda uygulanan vergi oranlarının sigaralara uygulanan vergi oranları ile aynı düzeye getirilmesi	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• Uçları açık purolar ve sigarillolarda uygulanan vergi tutarının sigaraya uygulanan vergi tutarına oranı (%)	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerde evde pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 44			• 20
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerde 4207 sayılı Kanunla yasaklanmış kapalı alanlarda pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 45			• 35
3.	13-15 yaş grubu öğrencilerde okul binası içinde veya 4207 sayılı Kanunla yasaklanmış okul sınırları içindeki bir açık alanda tütün kullanımına şahit olma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 20			• 5
4.	15 ve üzeri yaş grubunda kafe ve kahvehanede pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 30			• 5
5.	15 ve üzeri yaş grubunda restoranlarda pasif etkilene maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 18			• 5

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
6.	15 ve üzeri yaş grubunda ticari taksilerde pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 9			• 4
7.	15 ve üzeri yaş grubunda okullarda/eğitim kurumlarında pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 9,6			• 5
8.	15 ve üzeri yaş grubunda sağlık kuruluşunda pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 5			• 3
9.	15 ve üzeri yaş grubunda kamu binalarında pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 6			• 4
10.	15 ve üzeri yaş grubunda hususi araçlarda pasif etkilenime maruz kalma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 8			• 5
11.	İhbarlara ilk 2 saat içerisinde müdahale oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 95	• 97	• 99	• 100	• 100

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi Ara Amaç Göstergeleri

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
12.	İhbar denetimlerdeki ihlal tespit oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 18	• 30	• 40	• 50	• 60
13.	Rutin denetimlerdeki ihlal tespit oranı (%)	• Sağlık Bakanlığı	• 0,50	• 0,60	• 0,80	• 0,90	• 1

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi**İNİSİYATİF 1:** Dumansız hava sahası uygulamasının kapsamının genişletilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Pasif etkilendirim açısından risk taşıyan alanların dumansız alan olarak belirlenmesi							
1.1.1. AVM, havaalanı, kamu binaları gibi yoğun olarak kullanılan yerlerin giriş ve çıkış kapılarının önlerinde tütün ürünü kullanımının önlenmesine yönelik oluşturulmuş dumansız alan tanımının kanunla güçlendirilmesi	● Sağlık Bakanlığı	● Mevzuatın çıkarılma durumu	● Taslak mevzuatın hazırlanması	● Mevzuatın hayata geçirilmesi			
1.1.2. Çocuk parkları ve yürüyüş yolu gibi spor için ayrılmış alanlar ile ibadethanelerin açık alanlarında tütün ürünü kullanımının önlenmesine yönelik yasal düzenlemenin yapılması	● Sağlık Bakanlığı	● Mevzuatın çıkarılma durumu	● Taslak mevzuatın hazırlanması	● Mevzuatın hayata geçirilmesi			
1.1.3. Otelcilik hizmeti verilen işletmelerde, tütün ürünleri tüketen müşterilerin konaklamasına tahsis edilmiş odaların tüm odalar içerisinde en fazla %30'luk paya sahip olması için mevzuat güncellemesinin yapılması	● Sağlık Bakanlığı	● Mevzuatın çıkarılma durumu	● Taslak mevzuatın hazırlanması	● Mevzuatın hayata geçirilmesi			

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi**İNİSİYATİF 1:** Dumansız hava sahası uygulamasının kapsamının genişletilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1.4. Hastanelerin, restoran, kafe ve diğer işletmelerin, üniversite kampüslerinin, havuz ve plajların açık alanlarında tütün ürünü kullanımını kısıtlamaya yönelik düzenleme yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
1.1.5. 18 yaş altı çocuk, gebe, KOAH, kalp hastalığı vb. kronik hastalığı olan kişilerin bulunduğu ev ve hususi araçlarda tütün ürünü tüketiminin önlenmesine yönelik yasal düzenlemelerin yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
1.2. Çalışanların tütün ürünü kullanmamalarını teşvik eden, pasif etkilenimi ve görünürlüğü önlemeye yönelik, tütün ürünü kullanılan alan ve zamanın kısıtlandığı Sağlıklı Kurum uygulamasının hayata geçirilmesi							
1.2.1. Sağlıklı kurum standartlarının ve uygulama klavuzları ile değerlendirme kriterlerinin hazırlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Standartların uygulama klavuzlarının ve değerlendirme kriterlerinin hazırlanma durumu	• Standartların uygulama klavuzlarının ve değerlendirme kriterlerinin hazırlanması				

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi**İNİSİYATİF 1:** Dumansız hava sahası uygulamasının kapsamının genişletilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2.2. Sağlıklı kurum yazılım alt yapısının oluşturulması	• Sağlık Bakanlığı	• Yazılım alt yapısının geliştirilme durumu		• Yazılım alt yapısının geliştirilme durumu			
1.2.3. Sağlıklı kurum teşvik sisteminin hayata geçirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Teşvik sisteminin geliştirilme durumu	• Teşvik sisteminin geliştirilmesi				
1.2.4. Sağlıklı kurum uygulamasının tanıtılması ve hayata geçirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hazırlanması	• Uygulamanın hayata geçirilmesi			

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi**İNİSİYATİF 2: Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi**

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1. Kamu kurum kuruluşlarında ihlallerin önlenmesine yönelik denetimlerin güçlendirilmesi							
2.1.1. Kamu kurum kuruluşlarındaki ihlallere yönelik işlem yapmak üzere belirlenen yetkilendirilmiş personele yönelik eğitimlerin düzenlenmesi	• Tüm Kamu Kurum/Kuruluşları • Sağlık Bakanlığı	• Eğitimli yetkilendirilmiş personeli bulunan kamu kurumu oranı (%)	• 60	• 70	• 80	• 90	• 100
2.1.2. Kamu kurum kuruluşlarında ihlale rastlanması halinde ihlalin yaşandığı birimin amirine müeyyide uygulanmasına yönelik yasal düzenlemenin yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
2.1.3. Kamu kurum kuruluşlarına yönelik denetimlerin, yıllık denetim planlarına alınması	• Sağlık Bakanlığı	• Yılda en az 3 defa denetlenen kamu kurumu oranı (%)	• 80	• 100	• 100	• 100	• 100

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi**İNİSİYATİF 2:** Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1.4. Kamu kurumları tarafından 3. şahıslara kiralanan taşınmazların 4207 sayılı Kanunla yasaklanmış kapalı ve açık alanlarında tütün mamulü tüketimine rastlanılması halinde kira sözleşmesinin tek taraflı olarak iptal edilmesine yönelik maddenin yapılacak tüm sözleşmelerde standart olarak yer almasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı • Tüm Kamu kurum/kuruluşları	• Mevzuatın hazırlanma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilerek sözleşmelerde ilgili hükümlerin yer almasının sağlanması			
2.2. Kamu ve özel tüm toplu taşıma araçları ile hususi araçlarda pasif etkilenimin önlenmesine yönelik denetimlerin güçlendirilmesi							
2.2.1. Belirli periyodlarla hususi araçlara, taksilere ve toplu taşıma araçlarına yönelik yazılı ve görsel medya temsilcilerinin de yer aldığı denetimlerin yapılması	• Sağlık Bakanlığı • Emniyet Genel Müdürlüğü • İçişleri Bakanlığı • Belediyeler	• Yılda gerçekleştirilen denetim sayısı	• 12	• 12	• 12	• 12	• 12

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi

İNİSİYATİF 2: Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.2.2. Kolluk kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen denetimlerde 4207 sayılı kanunun 2.maddesinin 1. Fıkrasının (C bendi kapsamında) kamu veya özel tüm araçlarda tütün ürünü kullanımına şahit olunması halinde cezai işlem uygulanması	• İçişleri Bakanlığı	• Mevzuat alt yapısının oluşturulması • Kolluk personelinin (trafik kolluğu hariç) cezai müeyyide uygulamasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
2.2.3. Tüm kamu personelinin mahalli mülki amirlerce yetkilendirilmesinin sağlanması	• İçişleri Bakanlığı • BMK üyesi tüm kurumlar	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
2.3. Kanunla tütün ürünü kullanımının yasaklanmış olduğu kapalı ve açık alanlardaki ihlallerin önlenmesine yönelik denetimlerin güçlendirilmesi							
2.3.1. Belirli periyodlarla üst düzey yöneticiler ile yazılı ve görsel medya temsilcilerinin de yer aldığı denetimlerin yapılması	• İçişleri Bakanlığı (Valilikler) • Sağlık Bakanlığı	• Üst düzey yöneticiler ve medya temsilcileri ile gerçekleştirilen denetim uygulaması sayısı (il başına)	• 4 denetimin gerçekleştirilmiş olması	• 4 denetimin gerçekleştirilmiş olması	• 4 denetimin gerçekleştirilmiş olması	• 4 denetimin gerçekleştirilmiş olması	• 4 denetimin gerçekleştirilmiş olması

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi

İNİSİYATİF 2: Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.3.2. İller/ilçeler arası çapraz denetimlerin yaygınlaştırılması	• Sağlık Bakanlığı	- Yapılan iller arası çapraz denetim sayısı - Yapılan ilçeler arası çapraz denetim sayısı	- İller arası çapraz denetimin yılda 6 defa yapılması - İlçeler arası çapraz denetimin yılda 12 defa yapılması	- İller arası çapraz denetimin yılda 6 defa yapılması - İlçeler arası çapraz denetimin yılda 12 defa yapılması	- İller arası çapraz denetimin yılda 6 defa yapılması - İlçeler arası çapraz denetimin yılda 12 defa yapılması	- İller arası çapraz denetimin yılda 6 defa yapılması - İlçeler arası çapraz denetimin yılda 12 defa yapılması	- İller arası çapraz denetimin yılda 6 defa yapılması - İlçeler arası çapraz denetimin yılda 12 defa yapılması
2.3.3. Denetimlerde fahri müfettişlik sistemi ile ilgili yasal düzenleme yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuat düzenlemesinin yapılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
2.3.4. Kapalı alan tanımının uluslararası standartlar dikkate alınarak Kanunla düzenlenmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuat düzenlemesinin yapılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi

İNİSİYATİF 2: Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.3.5. İhlal nedeniyle haklarında kapatma cezası verilen işletmelerde kapatma cezaları ile alakalı izleme sisteminin takibinin yapılması	• Sağlık Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı • Belediyeler	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• İzleme sisteminin kurulması	• Sistemin takibinin yapılarak kapatma cezalarının uygulanacağı tarihin il sağlık müdürlüğüne en geç 15 gün kala bildirilmesinin sağlanması	• Sistemin takibinin yapılarak kapatma cezalarının uygulanacağı tarihin il sağlık müdürlüğüne en geç 15 gün kala bildirilmesinin sağlanması	• Sistemin takibinin yapılarak kapatma cezalarının uygulanacağı tarihin il sağlık müdürlüğüne en geç 15 gün kala bildirilmesinin sağlanması	• Sistemin takibinin yapılarak kapatma cezalarının uygulanacağı tarihin il sağlık müdürlüğüne en geç 15 gün kala bildirilmesini sağlanması
2.3.6. Kapatma cezası verilen işletmelerde, 4207 sayılı Kanunun ihlal edildiğine dair yazının vatandaşlar tarafından görünebilecek şekilde asılmasını sağlamaya yönelik yasal düzenlemenin yapılması	• Sağlık Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı • Belediyeler	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
2.3.7. Denetim ekipleri içerisinde yer almanın teşvik edilmesine yönelik performans sisteminin hayata geçirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Teşvik mekanizmasını sağlayacak mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi

İNİSİYATİF 2: Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.3.8. Her ilçede 7/24 esasına göre denetim yapacak ve ilçe nüfusu ile işletme sayısına göre belirlenmiş en az 3 denetim ekibi planlamasının yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• En az 3 denetim ekibi bulunan ilçe oranı (%)	• 40	• 50	• 60	• 70	• 80
2.3.9. Her ekipte en az 1 kolluk, 1 sağlık, 1 zabıta ve (İl Sağlık Müdürlüğü tarafından ihtiyaç durumuna göre belirlenecek) 2 diğer kurum personeli olacak şekilde sertifikalı sabit denetim personeli olmasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Gerekli mevzuat altyapısının hazırlanarak uygulamanın hayata geçirilmesi	• Uygulamanın ülke geneline yaygınlaştırılarak tüm ekiplerin standart olmasının sağlanması			
2.3.10. Denetim ekiplerinde yer almak üzere görevlendirilen personelin denetçi olabilmesi için Tütün Denetçileri Eğitim Programı (TUDEP) eğitimlerini başarı ile tamamlaması	• Sağlık Bakanlığı	• Eğitim alan denetim personeli oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi**İNİSİYATİF 2:** Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.3.11. Nikotin partikülü ölçüm sistemlerinin geliştirilmesi	• TÜBİTAK • Sağlık Bakanlığı	• Sistemin geliştirilme durumu		• Sistemin geliştirilmesine yönelik projenin hazırlanması	• Projenin hayata geçirilerek AR-GE çalışmalarına başlanması	• AR-GE sonuçlarının olumlu olması halinde 16 büyükşehirde pilot uygulamanın yapılması	• Gerekli mevzuat altyapısının yapılarak ülke genelinde kullanılması
2.3.12. Denetim ekiplerinin doğrudan valiliğe bağlı olarak çalışıp, il tütün kontrol kurulu bütçesinden prim almasını sağlayacak yapının hayata geçirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Mevzuat taslağının oluşturulması	• Uygulamanın hayata geçirilmesi			
2.3.13. İl tütün kontrol kurullarında görev yapan kişilerin tamamına yönelik performans değerlendirme sisteminin hayata geçirilerek performans karnelerine yönelik uygulanacak yaptırımların kendi kurum mevzuatlarına tanımlanmasının sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Mevzuat taslağının oluşturulması	• Uygulamanın hayata geçirilmesi			

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi

İNİSİYATİF 2: Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.3.14. Kanunla tütün ürünü kullanımının yasaklanmış olduğu kapalı ve açık alanlardaki ihlallerin önlenmesine yönelik ticari amaçla yolcu taşımacılığı faaliyeti yürüten deniz araçlarında denetimlerin güçlendirilmesi	• İçişleri Bakanlığı	• Yıllık denetim sayılarındaki artış oranı (%)	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
2.3.15. Fahri denetçi veya denetim ekipleri tarafından ihlale rastlanması halinde delil niteliği taşıması açısından görüntü ve ses kaydı alabilecek şekilde DHSDS yazılımının güncellenmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
2.3.16. Kanunla yasaklanmış alanlarda tütün ürünü kullanıldığını ispatlamak amacıyla çekilen görüntü veya ses kaydının delil niteliği taşımasına yönelik gerekli mevzuat alt yapısının oluşturulması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			

A4. Tütün Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi**İNİSİYATİF 2:** Dumansız hava sahası denetimlerinin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.3.17. Kanunla yasaklanmış alanlarda tütün ürünü tüketildiği tespit edilmesi halinde, iş yeri sahipleri ve tüm çalışanlarının Tütünsüz Hayat Eğitim Programını tamamlamalarının zorunlu hale getirilmesinin sağlanması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
2.3.18. Özel ve kamuya ait bina ve toplu taşıma araçlarında güvenlik kameralarının denetim ekipleri tarafından mahkeme kararına gerek kalmaksızın izlenip tutanağa esas delil niteliği taşımasına yönelik görüntülerin kullanılabilmesine dair düzenlemenin hayata geçirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerden sigara paketlerinde yer alan sağlık uyarıları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 30			• 58
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerden son 30 günde satış noktalarında tütün reklamı veya tanıtımı görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 18			• 4
3.	Son 30 günde televizyon, video veya sinema filmi izleyen 13-15 yaş grubu öğrencilerden bunların herhangi birinde tütün kullanan kişi görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 40			• 10
4.	13-15 yaş grubu öğrencilerden tütün firması temsilcisi tarafından kendisine ücretsiz tütün ürünü ikram edilenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 6			• 1
5.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi reklam, sponsorluk veya tanıtım faaliyeti görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 20			• 5
6.	15 ve üzeri yaş grubunda TV de sigara reklamı görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 14			• 5

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk Ara Amaç Göstergeleri							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
7.	15 ve üzeri yaş grubunda internette sigara reklamı görme oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •		• 10			• 2
8.	15 ve üzeri yaş grubunda herhangi bir tütün ürününün ücretsiz olarak dağıtımına şahit olma oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 6			• 1
9.	15 ve üzeri yaş grubunda sigara kullananların sigara paketlerinin üzerindeki resimli sağlık uyarıları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 55			• 65

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk**İNİSİYATİF 1:** Satış noktalarındaki her türlü reklam promosyon ve sponsorluk faaliyetlerinin önlenmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Belirlenmiş uygun geçiş süreçleri tanımlanarak, Münhasır satıcılık sistemine geçilmesi, satış noktalarında sağlığa olumsuz etkileri gösteren uygulamanın yer alması hususunda gerekli teknik çalışmaların yapılması, analizlerden çıkan sonuçları dikkate alarak düzenleme tekliflerinin oluşturulması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu		• Teknik çalışmaların tamamlanması	• Teknik çalışma sonucuna göre gerekli düzenleme taslaklarının oluşturulması		

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk**İNİSİYATİF 1:** Satış noktalarındaki her türlü reklam promosyon ve sponsorluk faaliyetlerinin önlenmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.2. Satış noktalarında tütün ürünlerinin işletme içinden de görünürlüğünü önleyecek şekilde kapalı dolaplarda satılması için mevzuat düzenlemesinin yapılması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
1.3. İşletme tabelalarında sigara, tütün ya da bu kelimelerin farklı dildeki karşılıklarının (tobacco vb.) kullanılarak işletmeye dikkat çekilmesi sebebiyle işletme tabelalarında bu kelimelerin kullanılmasının engellenmesi, kullanan işletmelere cezai işlem uygulanmasına yönelik mevzuatın oluşturulması	• Sağlık Bakanlığı • Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	• Mevzuatın oluşturulma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk

İNİSİYATİF 2: Ürün paketlemesine ilişkin mevzuatın kullanımı caydırıcı şekilde güncellenmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1 Ölçülendirilmiş Standart düz paket uygulamasına geçilmesi	• Tarım ve Orman Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Kanuni düzenleme ile taslak mevzuatın hazırlanması	• Ölçülendirilmiş standart paket uygulamasına geçilmesi			
2.2. Makaronlarda düz pakete geçilmesi	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Mevzuat taslağının hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			
2.3. Resimli uyarıların mevzuata uygun şekilde belirli aralıklarla değiştirilmesi							
2.3.1. Ülkemize özgü resimli sağlık uyarısı arşivi oluşturulması	• Sağlık Bakanlığı	• Arşivin yapılma durumu					• Arşivin oluşturulması
2.3.2. Resimli sağlık uyarı kataloğunun periyodik olarak değiştirilmesine yönelik mevzuat düzenlemesi yapılması	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu					• Mevzuatın oluşturulması

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk

İNİSİYATİF 3: Reklam, promosyon ve sponsorluk faaliyetlerine ilişkin denetimin güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.1. Tütün endüstrisinin ikram ve eğlence yerlerinde dekorasyon, yenileme, özel bölme, camekân, tente, güneşlik yapılması için mali katkı vermesinin önlenmesi	• Hazine ve Maliye Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı	• İşbirliğinin hayata geçirilme durumu	• Tütün endüstrisinin bu tarz uygulamalarının tespit edilmesine yönelik bir ekip kurulması	• Tespitlerin yapılmaya başlanması	• Tütün endüstrisinin bu faaliyetlerde bulunmasına gözyuman veya işbirliği yapanlar hakkında caydırıcı cezalar getirecek mevzuatın hayata geçirilmesi		

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk

İNİSİYATİF 4: Tütün kontrolü ile ilgili halk sağlığı politikalarının tütün endüstrisinin ticari ve diğer çıkarlarından korunması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.1. TKÇS 5.3 'ün ülkede etkili şekilde uygulanabilmesi için tütün endüstrisinin tüm bilgi ve belgelerinin (kamu kurumları ve kişilerle yapılan toplantılar ve içeriği, sponsorluk, burs veya sosyal sorumluluk projesi adı altında yapılan ödemeler vb.) şeffaflık ilkesi dahilinde oluşturulacak komisyon (MASAK, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı) tarafından altı ayda bir incelenmesinin sağlanması	• Hazine ve Maliye Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Uygulama nın hayata geçme durumu • Yıllık inceleme sayısı	• Mevzuat taslağının hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilerek incelenmelere başlanması	• Yılda 2 inceleme	• Yılda 2 inceleme	• Yılda 2 inceleme

A5. Reklam, Promosyon ve Sponsorluk

İNİSİYATİF 4: Tütün kontrolü ile ilgili halk sağlığı politikalarının tütün endüstrisinin ticari ve diğer çıkarlarından korunması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.2.Tütün endüstrisine yatırım, teşvik vb. herhangi bir isim altında destek sağlanmaması	• Hazine ve Maliye Bakanlığı	• Tütün endüstrisine yatırım, teşvik vb. herhangi bir isim altında destek sağlanmam a durumu	• Mevzuatın hayata geçirilerek ihtiyaç duyulması halinde gerekli güncellemenin yapılması	• Tütün endüstrisinin hiçbir şekilde teşvik mekanizmaların dan faydalanamama sı	• Tütün endüstrisinin hiçbir şekilde teşvik mekanizmaların dan faydalanamama sı	• Tütün endüstrisinin hiçbir şekilde teşvik mekanizmaların dan faydalanamama sı	• Tütün endüstrisinin hiçbir şekilde teşvik mekanizmalarından faydalanamaması

A6. Ürün Kontrolü, İçerikleri ve Halka Duyurulması Ara Amaç Göstergeleri

No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerde resimli sağlık uyarıları sebebiyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 50
2.	15 ve üzeri yaş grubunda resimli sağlık uyarıları nedeniyle sigarayı bırakmayı düşünenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 40			• 60
3.	Tütün ürünlerinin içerisindeki katkı maddelerinin sayısındaki azalış oranı (%)	• TÜİK • Tarım ve Orman Bakanlığı		• 30			• 100
4.	Tütün ürünlerinin saldıkları madde miktarında mevcut duruma göre (1 adet sigaradaki nikotin, zifir, CO) azalış(mg/sigara)	• Tarım ve Orman Bakanlığı	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg	Zifir ≤10 mg, CO≤10 mg, Nikotin≤1 mg

A6. Ürün Kontrolü, İçerikleri ve Halka Duyurulması

İNİSİYATİF 1: Tütün ürünlerinin içeriklerinin ve yaydıklarının insan sağlığına zararlı veya olası zararlı etkilerine ilişkin bilimsel kanıtlara, TKÇS hükümleri ve ilgili kılavuz ilkelerine ve dünyadaki en iyi uygulama örneklerine göre bu ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerin geliştirilmesine yönelik mevzuatın güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Nargilelik tütün ürünlerinin içeriklerinin kısıtlanması ve yasaklanmasına ilişkin mevzuatın geliştirilmesi	• Sağlık Bakanlığı • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Mevzuat taslağının hazırlanması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi			

A6. Ürün Kontrolü, İçerikleri ve Halka Duyurulması**İNİSİYATİF 2:** Ulusal, bağımsız ve bilimsel denetimden geçen akredite edilmiş tütün ürünlerine yönelik ölçüm laboratuvarının kurulması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1. Laboratuvarın test ve analiz yapacak şekilde faaliyete geçirilmesi	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Laboratuvarın faaliyete geçme durumu	• Gerekli mevzuat ve teknik altyapının tamamlanması	• Laboratuvarın test ve analiz işlemlerine başlaması			

A6. Ürün Kontrolü, İçerikleri ve Halka Duyurulması**İNİSİYATİF 3:** Tütün ürünlerine ilişkin teknik düzenlemelere uygunluğun etkin olarak değerlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.1. Ulusal laboratuvarın Tütün mamulleri denetimlerine ilişkin ölçme ve değerlendirme çalışmalarında kullanılarak piyasa gözetim ve denetimlerinin artırılması	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Laboratuvarın analiz raporlarının yayınlanma durumu	• Gerekli mevzuat altyapısının hazırlanması	• Analiz sonuçlarına dayanan denetim sonuçlarının kamuya açık web sitesinden reklam yapmayacak şekilde vatandaşlarla paylaşılması			

A6. Ürün Kontrolü, İçerikleri ve Halka Duyurulması

İNİSİYATİF 4: Tütün ürünleri tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmanın oluşturduğu sağlık etkilerine, bağımlılık yapmasına ve ölüm tehdidine ilişkin tütün ve tütün ürünlerinin paket, etiket, ambalaj ve kartonları ile nargile şişeleri üzerine konulacak sağlık uyarı ve mesajlarının TKÇS hükümleri ve kılavuz ilkelerine ve dünyadaki en iyi uygulama örneklerine paralel olarak uygulanmasına devam edilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
4.1.TKÇS ve kılavuz ilkelerde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda tütün ürünlerinin piyasaya arz ambalajları ile nargile şişeleri üzerinde yer alacak birleşik sağlık uyarılarının belirli periyotlarla değiştirilmesi	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Mevzuat taslağının oluşturulma durumu					• Mevzuat taslağının oluşturulması

B- TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN ARZIN AZALTILMASI

	B1. Tütün Ürünlerinin Yasadışı Ticaretinin Önlenmesi						
Amaç: İlgili tüm kurum ve kuruluşlar arasında tam bir eşgüdüm ve işbirliği sağlanarak tütün ürünlerinin yasadışı ticaretiyle etkin olarak mücadele edilmesi							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	15 ve üzeri yaş grubunda bandrolsüz sigara kullanım oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 7,5			• 3
2.	Ticari amaçla sarmalık kıyılmış tütün üretenler ile satan veya satışa arz edenlere yönelik uygulanan cezai işlem sayısı	• İlgili Kurum	• 250	• 300	• 350	• 400	• 450

B1. Yasadışı Ticaretle Mücadele							
İNİSİYATİF 1: Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi							
Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Sarmal kısılmış tütün ve içi sarmal kısılmış tütün ile doldurularak sigara haline getirilmiş makaronların satışının engellenmesi							
1.1.1. Denetimlerin/operasyonların artırılması	• İçişleri Bakanlığı • Tarım ve Orman Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı (GİB)	• Yıllık denetim/operasyon sayısında il bazında artış oranı (%)	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
1.2. Kaçak nargile ürünlerinin satışına yönelik operasyonların artırılması	• İçişleri Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Yıllık operasyon sayısında il bazında artış oranı	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
1.3. Elektronik sigara gibi ülkemizde ruhsatlandırılmamış tüm tütün ürünü ve taklit eder tarzdaki ürünlerin ülkeye girişi, satışı ve kullanımının önlenmesi	• İçişleri Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı	• Yıllık operasyon sayısında il bazında artış oranı	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2

B1. Yasadışı Ticaretle Mücadele**İNİSİYATİF 1:** Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.4. Bitkisel Nargile melasının yasaklanmasına yönelik mevzuat düzenlenmesinin yapılması	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Mevzuat taslağının hazırlanması	• Mevzuatın yayınlanması			
1.5. Elektronik sigara ve benzerlerinin üretimlerinin ve ticaretinin yasaklanması	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Mevzuat değişikliğinin yapılma durumu	• Mevzuat taslağının hazırlanması	• Mevzuatın yayınlanması			
1.6. Kaçak boş makaron satışına yönelik mücadelenin artırılması	• İçişleri Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Yıllık operasyon sayısında bir önceki yıla göre artış oranı (%)	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
1.7. Muhbir mekanizmasının güçlendirilmesi amacıyla boş ve dolu makaronlara ikramiye ödemesi getirilmesi	• İçişleri Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Mevzuatın hazırlanıp yürürlüğe girmesi				

B1. Yasadışı Ticaretle Mücadele**İNİSİYATİF 1:** Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.8. Tütün mamullerinin ithalat, ihracat, imalat ve transit geçiş bilgileri ile yurt içindeki lisanslı firmaların yurt içi ve yurt dışı satış rakamları ve kategoriler bazında, iller ve bölgeler bazında ilgili kurumlarla birlikte belirlenen formata uygun biçimde hazırlanacak ve üçer aylık dönemler itibariyle ilgili kurumların bilgisine sunulması	• Tarım ve Orman Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı (MASAK, VDK), • İçişleri Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı • Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı • Gelir İdaresi Başkanlığı	• Düzenli veri paylaşımı	• 4	• 4	• 4	• 4	• 4
1.9. Tütün mamullerinin yasa dışı ticaretinin tüm boyutlarıyla ele alınarak boyutunun tespit edilmesi, çözüm önerilerinin geliştirilmesi, mücadeleye yönelik tedbir ve faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla kurumların katılımıyla çalıştayların düzenlenmesi	• BMK üyesi kurumlar	Çalıştayların yapılma durumu	• 1		• 1		• 1

B1. Yasadışı Ticaretle Mücadele**İNİSİYATİF 1: Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi**

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.10. Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi amacıyla deniz araçlarında denetimlerin gerçekleştirilmesi	İçişleri Bakanlığı	• Yıllık operasyon sayısında bir önceki yıla göre artış oranı (%)	• 2	• 2	• 2	• 2	• 2
1.11. Tütün ve tütün mamulleri kaçakçılığıyla mücadeleye katkı sağlayan tüm kurum ve kuruluşların ilgili personeline yönelik olarak eğitimlerin düzenlenmesi	• Tarım ve Orman Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı	• Yıllık eğitim sayısı	• 3	• 3	• 3	• 3	• 3
1.12. Ülke içi kargo yoluyla yapılan Yasadışı Tütün ve Tütün Mamulleri Ticaretinin yoğun olduğu illerde en riskli bölgelerdeki kargo merkezlerinden başlamak üzere kargo Toplama Merkezlerine X-Ray Cihazı Kurulması ve kargo firmalarının sorumluluğunu artıran düzenlemelerin yapılarak denetimlerin güçlendirilmesi için bir geçiş süreci planlanması	• Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı	• Kolluk tarafından riskli görülen illerdeki kargo toplama merkezlerinde X-Ray Cihazı Kurulan İl Sayısı	• Kolluk tarafından riskli görülen illere kurulum yapılması	• Kolluk tarafından riskli görülen illere kurulum yapılması	• Kolluk tarafından riskli görülen illere kurulum yapılması	• Kolluk tarafından riskli görülen illere kurulum yapılması	• Kolluk tarafından riskli görülen illere kurulum yapılması

B1. Yasadışı Ticaretle Mücadele**İNİSİYATİF 1:** Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretinin önlenmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.13. Tütün mamulleri kaçakçılığıyla mücadeleye yönelik kolluk birimlerince nitelikli adli soruşturmalar ile planlı operasyonların yapılması, bu çalışmalarda ihtiyaç duyulan bilgi/belgelerin ilgili kurumlarca kesintisiz karşılanması, gümrük sahaları ve hudutlarımızda etkin kontrol ve denetimlerin yapılması	• Ticaret Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı • Dışişleri Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı (MASAK, VDK) Kara Kuvvetleri Komutanlığı, • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Yakalama rakamlarında artış gerçekleşmesi	• 10	• 10	• 10	• 10	• 10
1.14. Saha denetimlerinde görevli personele yönelik ürün içeriklerine ilişkin detayların yer aldığı bilgilendirici broşür ve diğer materyallerin hazırlanarak dağıtılması	• Tarım ve Orman Bakanlığı • Ticaret Bakanlığı, GİB	• Hazırlanan ve dağıtımı yapılan broşür sayısı	•	• 1.000 adet broşür	•	•	•

B2. Çocuk ve Gençlerin Tütün Ürünleri Kullanımından Korunması ve Ulaşılabilirliğinin Engellenmesi							
Amaç: 18 yaşını doldurmamış bireylerin tütün ürünlerine satış ve dağıtım yoluyla ulaşmasının engellenmesi							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	13-15 yaş grubu öğrencilerden 18 yaşını doldurmamış olmalarına rağmen sigara satın alabilenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 30			• 5
2.	13-15 yaş grubu öğrencilerde dal sigara satın alanların oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 15			• 5
3.	13-15 yaş grubu öğrencilerde sigara içmenin kendilerini kutlamalar, partiler ve sosyal toplantılarda daha rahat hissettireceğini belirtenlerin oranı (%)	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı		• 22			• 10

B2. Çocuk ve Gençlerin Tütün Ürünleri Kullanımından Korunması ve Ulaşılabilirliğinin Engellenmesi

İNİSİYATİF 1: 18 yaşını doldurmamış bireylere tütün ve tütün ürünlerinin satış, dağıtım ve sunumunu yasaklayan mevcut yasal düzenlemeye, uyumun denetlenmesi ve uymayanlara caydırıcı nitelikte cezai müeyyideler uygulanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Okul çevreleri de dahil olmak üzere adet bazında tütün ürünü (tek sigara vb.) ve sarmalık kıyılmış tütün, makaron ve yaprak sigara kâğıdının gençlere satışını önlemeye yönelik tedbirlere ağırlık vererek düzenli denetim yapılması	• İçişleri Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Yapılan denetim sayısı	• Ayda 2 kez denetim yapılması	• Ayda 2 kez denetim yapılması	• Ayda 2 kez denetim yapılması	• Ayda 2 kez denetim yapılması	• Ayda 2 kez denetim yapılması
1.2. 18 yaşını doldurmamış bireylere tütün ve tütün ürünlerinin satış, dağıtım ve sunumu yapılması halinde uygulanan cezai müeyyideye ek olarak idari para cezasının da uygulanması ve satış-sunum ruhsatının iptal edilmesinin sağlanmasına yönelik mevzuat düzenlenmesinin yapılması	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Mevzuat taslağının oluşturulması	• Mevzuat değişikliğinin yapılarak hayata geçirilmesi			

B2. Çocuk ve Gençlerin Tütün Ürünleri Kullanımından Korunması ve Ulaşılabilirliğinin Engellenmesi**İNİSİYATİF 2:** Tütün ürünleri satıcılarının ürün alacak gençlerden 18 yaşını doldurduklarını gösterir resmi belgeleri istemelerinin sağlanması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1. Kimlik belgelerinin istenilmesi konusunda satıcıların bilgilendirilmesine devam edilmesi	• Tarım ve Orman Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • İçişleri Bakanlığı	• Bilgilendirilen işletme sahibi oranı (%)	• 40	• 60	• 80	• 100	• 100
2.2. Tüm satış ve sunum noktalarına güvenlik kamerası bulundurma ve yapılan denetimlerde görevlilere mahkeme kararı olmaksızın görüntüleri sunma zorunluluğu getirilmesi	• İçişleri Bakanlığı • Tarım ve Orman Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu		• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuat değişikliğinin yapılarak hayata geçirilmesi		

B2. Çocuk ve Gençlerin Tütün Ürünleri Kullanımından Korunması ve Ulaşılabilirliğinin Engellenmesi**İNİSİYATİF 3: 18 yaşını doldurmamış bireylere tütün ürünlerinin satış ve dağıtımını yasaklayan mevcut yasal düzenlemenin kapsamının genişletilmesi**

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
3.1. Tütün ürünü satışının 21 yaşına çıkarılması	• Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuat değişikliğinin yapılarak hayata geçirilmesi			
3.2. Tütün ürünlerinin perakende satışı yapılan işyerlerine, örgün eğitim kurumları ve öğrenci yurtlarına kapıdan kapıya en az 100 m mesafe olmak zorunluluğu getirilmesi	• Tarım ve Orman Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Mevzuatın çıkarılma durumu	• Taslak mevzuatın hazırlanması	• Mevzuat değişikliğinin yapılarak hayata geçirilmesi			

C.Kurumsal Kapasitenin Arttırılması

İNİSİYATİF 1: Tütünle mücadelede kurumsal altyapının güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. Bağımlılıkla Mücadele Birimlerinin kurulmasının sağlanması	• BMK Üyesi Kurumlar	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
1.2. Bağımlılık ile mücadele kapsamında görev yetki ve sorumluluğu bulunan tüm kurumların yöneticilerine yönelik performans sisteminin hayata geçirilmesi	• BMK Üyesi Kurumlar	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
1.3. Bağımlılık alanında çalışacak tüm profesyonellerin (sağlık personeli, kolluk görevlisi, basın mensubu vb.) standart sertifikalı bir eğitimden geçerek sınava girmeleri ve başarılı olanların bu alanda uzmanlaşarak hizmet sunmalarının sağlanması	• BMK üyesi kurumlar	• Eğitim alan personel oranı (%)	• 60	• 70	• 80	• 90	• 100

C.Kurumsal Kapasitenin Arttırılması

İNİSİYATİF 1: Tütünle mücadelede kurumsal altyapının güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.4. Bağımlılık ile mücadele alanında çalışanların aldıkları eğitimlere yönelik tazeleme eğitimlerinin yapılması	• BMK üyesi kurumlar	• Tazeleme eğitimi alan personel oranı (%)			• 100		• 100
1.5. BMK üyesi tüm kurumların personeline yönelik tütün ürünleri zararları hakkında bilgilendirici ve bilinçlendirici eğitimlerin vermesi	• BMK üyesi kurumlar	• Eğitimin alan personel oranı (%)	• 60	• 70	• 80	• 90	• 100
1.6. Bağımlılık ile mücadele kapsamında faaliyet gösteren uygulama ve araştırma merkezlerinin ve yürüttükleri faaliyet sayısının artırılması	• YÖK • Üniversiteler	• Bağımlılık ile mücadele kapsamında faaliyet gösteren uygulama ve araştırma merkezlerinin sayısı • İlgili alandaki uygulama ve araştırma merkezlerinin yürüttüğü faaliyetlerin ilgili yıldaki toplam sayısı	• 19 • 100	• 24 • 110	• 27 • 120	• 30 • 130	• 33 • 140

C.Kurumsal Kapasitenin Arttırılması

İNİŞİYATİF 1: Tütünle mücadelede kurumsal altyapının güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.7. Mevzuat dâhilinde bağımlılık yapıcı maddelere ilişkin özendirici televizyonda tütün ürünü görselinin yer alması veya 4207 sayılı Kanun hükümlerinin televizyonda ihlal edici nitelikteki yayın içeriklerinin tespit edilmesine yönelik çalışmaların güçlendirilmesi							
1.7.1. Mevzuat dâhilinde bağımlılık yapıcı maddelere ilişkin özendirici nitelikteki yayın içeriklerinin denetlenerek gerekli yaptırımların uygulanması	• RTÜK	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
1.8. Televizyonda tütün ürünü görselinin yer alması veya 4207 sayılı Kanun hükümlerinin televizyonda ihlal edilmesi durumunda vatandaşların şikâyetle bulunabilecekleri ihbar mekanizmasının bilinilirliğinin artırılması	• RTÜK	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmesi				
1.9. Denetim faaliyetlerinin sürdürülmesi, uygulanan müeyyide sayısının, türünün ve idari para cezası tutarının tespit edilmesi	• RTÜK	• Uygulanan müeyyide sayısı ve idari para cezası tutarları	• 2024 yılı müeyyide sayısı ve tutarının tespiti	• 2026 yılı müeyyide sayısı ve tutarının tespiti	• 2027 yılı müeyyide sayısı ve tutarının tespiti	• 2028 yılı müeyyide sayısı ve tutarının tespiti	• 2029 yılı müeyyide sayısı ve tutarının tespiti

D- TÜTÜN KONTROLÜNDE KOORDINASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme							
Amaç: Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planının süreç ve çıktılarının izlenmesi ve raporlanması							
No	Gösterge	Veri Kaynağı	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.	Kurullarda alınan kararların hayata geçirilme oranı (%)	Sağlık Bakanlığı	• 85	• 85	• 90	• 90	• 95
2.	Eylem planı kapsamında planlanmış faaliyetlerin zaman takvimine uygun olarak tamamlanma oranı (%)	Sağlık Bakanlığı	• 80	• 80	• 85	• 85	• 90
3.	Ortak proje yürütülen üniversite sayısının tüm üniversite sayısına oranı (%)	YÖK	• 20	• 30	• 40	• 50	• 60
4.	Ortak proje yürütülen belediye sayısının tüm belediyelere oranı (%)	İçişleri Bakanlığı	• 20	• 30	• 40	• 50	• 60

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün kontrolü alanındaki paydaşlar arasındaki koordinasyon ve iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.1. İl tütün kontrol kurullarında görev yapan kişilerin tamamına yönelik performans değerlendirme sisteminin hayata geçirilerek performans karnelerine yönelik uygulanacak yaptırımların kendi kurum mevzuatlarına tanımlanmasının sağlanması	• BMK üyesi tüm kurumlar	• Mevzuatın hazırlanma durumu	• Mevzuat taslağının oluşturulması	• Mevzuatın hayata geçirilmesi	• Koordinasyon mekanizmasının güçlendirilmesine yönelik faaliyetlerin hayata geçirilmesi		
1.2. Mahalli mülki amirlerin sorumlu olduğu il/ilçenin, tütün kullanım oranlarının düşürülmesine yönelik hedeflerin konularak takip edilmesi	• İçişleri Bakanlığı	• Hedeflerin konulma durumu	• İl bazlı hedeflerin belirlenmesi				
1.3. Tütünle mücadele kurulları tarafından alınan kararların gerçekleşme durumunun izlenerek raporlanmasına yönelik yazılım geliştirilmesi	• Sağlık Bakanlığı	• Kararların gerçekleştirme oranı (%)	• 85	• 90	• 90	• 95	• 95

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün kontrolü alanındaki paydaşlar arasındaki koordinasyon ve iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.4. Tütün ürünleri ile mücadele kapsamında yürütülecek tüm projelerin ilgili kurullardan onayı dâhilinde yürütülmesinin sağlanması	• BMK üyesi kurumlar	• Uygulamanın hayata geçirilme durumu	• Uygulamanın hayata geçirilmiş olması				
1.5. Proje finansmanı sağlayan tüm kurumların tütünle ilgili proje başvurularında ilgili kurullardan birinin (BMYK, BMK, BMTK, vb) onayını ön şart olarak istemesinin sağlanması	• BMK üyesi kurumlar	• Uygulamaya geçmiş projelerin kurullar tarafından onaylama oranı (%)	• 100	• 100	• 100	• 100	• 100
1.6. Tütün ürünlerine ilişkin reklam, promosyon ve sponsorluk yasaklarının sosyal medya hesapları dahil olmak üzere çevrimiçi mecralarda ihlallerine ilişkin raporlar oluşturulması	• Türkiye Yeşilay Cemiyeti	• Sunulan rapor sayısı	• 1	• 1	• 1	• 1	• 1

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

İNİSİYATİF 1: Tütün kontrolü alanındaki paydaşlar arasındaki koordinasyon ve iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
1.7. Kamuoyunun medya içeriklerinde bağımlılık yapıcı maddelere ve bağımlılık kavramına yönelik farkındalığının analizinin yapılması							
1.7.1. RTÜK Mobil, RTÜK Çağrı Hattı-ALO 178, E- Devlet gibi kanallardan RTÜK İletişim Merkezine gelen izleyici şikayetleri içerisinde bağımlılık kavramıyla bağlantılı şikayetlerin ve uygulanan müeyyidelerin tespit edilmesi	• RTÜK	• Bağımlılık kavramıyla bağlantılı şikâyet sayısı ve tüm izleyici şikâyetleri içerisindeki oranı	• Şikâyet sayısının ve oranın tespiti	• Şikâyet sayısının ve oranın tespiti	• Şikâyet sayısının ve oranın tespiti	• Şikâyet sayısının ve oranın tespiti	• Şikâyet sayısının ve oranın tespiti
1.8. Kurulların etkin çalışabilmesine yönelik gerekli bütçenin sağlanabilmesi	• Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı • İçişleri Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı	• Bütçenin sağlanma durumu	• Bütçenin belirlenmesi				

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

İNİSİYATİF 2: Amaca yönelik araştırmalarla izlem yapılması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.1. KYTA'nın il bazlı olarak belirlenen periyotlarla yapılmasının sağlanması	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı	• KYTA'nın yapılma durumu		• KYTA'nın yapılması			• KYTA'nın yapılması
2.2. KYTA'nın ulusal olarak belirlenen periyotlarla yapılmasının sağlanması	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •	• KYTA'nın yapılma durumu		• KYTA'nın yapılması			• KYTA'nın yapılması
2.3. KGTA'nın il bazlı olarak belirlenen periyotlarla yapılmasının sağlanması	• TÜİK • Sağlık Bakanlığı •	• KGTA'nın yapılma durumu		• KGTA'nın yapılması			• KGTA'nın yapılması
2.4. Üniversite bazında tütün kullanım oranlarının tespit edilmesine yönelik araştırma yapılması	• Yüksek Öğretim Kurumu	• Araştırma yapan üniversite oranı (%)	• 30	• 50	• 60	• 70	• 80
2.5. İl/okul/üniversite/meslek bazlı yapılacak araştırmaların örneklem tasarımlarının belirlenmesi ve uygulama kılavuzlarının hazırlanması	• TÜİK	• Uygulama kılavuzlarının geliştirilme durumu	• Kılavuzların hazırlanması				

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

İNİSİYATİF 2: Amaca yönelik araştırmalarla izlem yapılması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.6. İl/okul/üniversite/meslek bazlı yapılacak araştırmaların soru formlarının hazırlanması	• Sağlık Bakanlığı • Milli Eğitim Bakanlığı • YÖK	• Soru formlarının hazırlanma durumu	• Soru formlarının hazırlanması				
2.7. İl/okul/üniversite/meslek bazlı yapılacak araştırmaların merkezi bir sisteme girişlerinin yapılabilmesi için yazılım geliştirilmesi	• TÜİK	• Yazılımın geliştirilme durumu			• Yazılım geliştirilmesi		
2.8. Bağımlılık ve şiddet arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla şiddet algısı araştırmasının yapılması	• Millî Eğitim Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • TÜİK • Üniversiteler	• Araştırmanın yapılma durumu ve sonuçlarına yönelik materyallerin hazırlanması		• Araştırmanın yapılması	• Araştırma raporu • Araştırma sonuçlarına yönelik ihtiyaçların belirlenip ihtiyaç halinde içeriklerin geliştirilmesi	• İhtiyaç halinde hazırlanan içeriklerin uygulanması	• İhtiyaç halinde hazırlanan içeriklerin uygulanması

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

İNİSİYATİF 2: Amaca yönelik araştırmalarla izlem yapılması

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler				
			2024	2025	2026	2027	2028
2.9. Göç ve travma ile bağımlılık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla araştırma yapılması	• Millî Eğitim Bakanlığı • Sağlık Bakanlığı • TÜİK • Üniversiteler	• Araştırmanın yapılma durumu ve sonuçlarına yönelik materyallerin hazırlanması	• Araştırmanın planlanması	• Araştırmanın yapılması	• Araştırma sonuçlarına yönelik ihtiyaçların belirlenip ihtiyaç halinde içeriklerin geliştirilmesi	• İhtiyaç halinde hazırlanan içeriklerin uygulanması	• İhtiyaç halinde hazırlanan içeriklerin uygulanması
2.10. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ölçmek amacıyla psikometrik ölçeklerin geliştirilmesi ve uygulanması	• Millî Eğitim Bakanlığı	• Geliştirilen psikometrik ölçme aracı sayısı ve uygulaması	• 1 ölçme aracının geliştirilmesi	• 1 ölçme aracı geliştirilmesi	• Ölçme araçlarının uygulanması	• Ölçme araçlarının uygulanması	• Ölçme araçlarının uygulanması

D. Tütün Kontrolünde Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme

İNİSİYATİF 3: Tütün kontrolü alanında etkili bir izleme değerlendirme sistemi için tüm verileri toplandığı karar destek sisteminin geliştirilmesi

Faaliyet	Sorumlu ve İş Birliği Yapılacak Kurum /Kuruluş	Süreç Göstergesi	Hedefler					
			Mevcut Durum	2024	2025	2026	2027	2028
3.1. Veri toplama sisteminin geliştirilmesi								
3.1.1 Paydaş kurumlardaki veri toplama kapasitesinin geliştirilmesi	• TÜİK	• Eğitim verilen paydaş kurum sayısı		• BMK üyesi tüm kurumlar				
3.1.2 Paydaş kurumlardaki veri toplama sisteminin incelenmesi	• TÜİK	• Geliştirme önerileri içeren değerlendirm e raporu hazırlanan kurum sayısı		• BMK üyesi tüm kurumlar				
3.2. Tütünle mücadele karar destek sistemi yazılımının geliştirilmesi	• TÜİK	• Yazılımın geliştirilme durumu			• Yazılımın geliştirilme- si			

